

МАНУЕЛ ВАСКЕС МОНТАЛБАН САМОТАТА НА МЕНИДЖЪРА

Част 3 от „Карвальо“

Превод от испански: Катя Диманова, 1992

chitanka.info

Не помоли, по-скоро изиска място до прозореца. Като видя личната му карта, в погледа на служителката от „Уестърн Еър Лайнс“ се появи нещо средно между изненада и одобрение.

Каква цел можеше да преследва агент на ЦРУ, седнал до прозореца в един боинг от редовната линия Сан Франциско — Лас Вегас? Служителката знаеше слуховете за специалните тренировъчни лагери някъде в пустинята Мохаве, но нима ЦРУ не разполагаше със собствени разузнавателни самолети? Карвальо предугаждаше логичната битка, която бушуваше зад загорялото чело на момичето, докато то попълваше билета. После, когато към него се приближиха двама полицаи за проверка, той отново извади личната си карта.

Пуснаха го да мине с жест, който можеше да означава и сляпо подчинение, и пълно пренебрежение.

Щом зае мястото си, Карвальо изпита чувство, сравнимо само с радостта на дете, очакващо събитие, за което отдавна е мечтало. Радостта на седналия, когато тялото ти принадлежи, а краката са готови да се понесат към срещата с чудото. Карвальо се съсредоточи в излитането, загледан в бързо отдалечаващото се видение на Лас Вегас, приличащ на изникнал сред пустинята картонен декор, и се готвеше за мига, когато самолетът щеше да прелети над Забриски Пойнт и Долината на смъртта. Беше идвал неведнъж тук, очарован от необичайната красота на заоблените бели бораксови хълмове, които вечерният здрач обагреше в лилаво, или примамен от измамливия зов на Долината на смъртта със сернистите ѝ води, покрити с бляскава солна корица. От самолета, от птичи поглед, се разкриваха величествените и заедно с това нелепи разломи на праисторически геологически пластове; този пейзаж действаше на Карвальо като песента на разгонена сирена. Би скочил с парашут, ако имаше раница, натъпкана с вкусотиите, които героите на Хемингуей измъкваха от своите раници — консерви с боб и преди всичко пушена сланина. Но този път нещо пречеше на Карвальо да се наслаждава на своя таен и самотен порок. Нещо ставаше наблизко и му действаше като радиосмущение в приемник. Някакъв говор или по-скоро начинът на говорене. Източникът на смущение се оказа съвсем наблизко, досами него. Двамата му спътници по седалка приказваха за Испания, като единият говореше на английски с подчертан каталонски акцент.

— Интересно как за осем години в Рота^[1] не сте научили испански.

— Базите си имат свой собствен живот. Наемаме местни жители само като обслужващ персонал и като...

Американецът красноречиво се засмя и направи изразително движение с ръка, усвоено навярно в някой бар на Кадис. Каталонецът се направи, че не е забелязал неприличния жест, и продължи деловия разговор.

Американецът беше собственик на малка фабрика за спортни стоки и сега обикаляше търговските посредници. За него светът се делеше на хора, които купуват стоките му, и такива, които не ги купуват. Дори китайските комунисти му се струваха чудесни хора, защото изкупуваха туристическите му артикули през Хонконг. Не можеше, обаче да понася нито кубинците, нито французите — не му се удаваше да им продаде даже една манерка. А започнеше ли да хвали почтеността и покупателните възможности на някоя нация, американецът придружаваше съответното мнение с потупване по рамото и с гръмко „оле“, очевидно в знак на лингвистично уважение към родината на своя събеседник. Скоро се изясни същността и на неговата дейност. Беше мениджър в „Петни“, една от най-големите многонационални компании в света. Отговаряше главно за Испания и за част от Латинска Америка, но много често пътуваше до Съединените щати, за да се срещне с централното ръководство и да се запознае с най-новите изисквания на пазара.

— Ние, американците, умеем да продаваме.

— Не бих казал, че е така. По-скоро политическото ви положение принуждава другите да купуват от вас.

— Такъв е законът на историята, приятелю. И вие сте били империя, но какво е станало с нея? Ами с Римската? Апахите например са имали истинска империя, не съм ли прав? Така някой ден американската цивилизация също ще изчезне и цялата ни страна ще е като това тук.

Американецът посочи с брадичка безводния пейзаж на Долината на смъртта. В този момент Карвальо каза високо на испански:

— Представете си какво количество манерки би могъл да продаде тогава нашият приятел.

Каталонецът бързо се извърна по посока на гласа и прихна да се смее:

— Колко е малък светът. Излиза, че до мен седи испанец. Моите почитания. Антонио Жаума, мениджър.

— Пепе Карвальо, търговски пътник.

Каталонецът го представи на събеседника си, който стисна ръката на Карвальо и пусна в обращение кратка серия от хвалебствени думи за родината на новия събеседник.

— Испания. Красива. Оле. Мансаниля^[2]. Пуерто де Санта Мария.

— Да, господине.

— С какво търгувате?

Жаума беше слаб, невисок мъж с лице на испански евреин, нос на истанбулски антиквар, с тъмни блестящи очи, издаващи известна непреклонност, и начеваща линия на плешивост между бухналата къдрава коса.

— С игрални автомати. Затова толкова често пътувам до Лас Вегас.

— В Сан Франциско ли живеете?

— В Бъркли. Между другото следвам курс по градоустройство в университета.

— От кой край на Испания сте?

— От Галисия, но винаги съм живял в Барселона.

— Човече, та ние сме земляци. С този господин сме земляци! — поясни той на американеца, който прие съобщението с комична сериозност.

Жаума разказа накратко и делово за живота си. Завършил право. На младини заминал за Съединените щати, работил в строителството на пътища и продавал хотдог в кафенетата на Бронкс. Оженил се за бивша състудентка. С труд свързвали двата края.

— Вечер често си поделяхме един омлет и глътка уиски.

По-късно, с помощта на роднина на жена му, военен аташе в посолството — във Вашингтон, Жаума успял да получи място в „Петни“. Няколко месеца по-късно поел представителството на компанията в Испания.

— И както би казал Граучо Маркс^[3], така започна моята кариера от абсолютната нищета към нищото.

— „Към нищото“?

— Към нищото. Един мениджър никога не забогатява дотолкова, че да си каже: „Време е да се оттегля“. От друга страна, винаги е зависим от годишните платежни баланси и от ежемесечните събрания на директорите на предприятия. До гуша ми е дошло. Снощи ми се наложи да присъствам на приятелска вечеря с наши представители от цял свят. Представете си картинката — Америка в парадно облекло. Страхотно зрелище! Пещерата на Али Баба би изглеждала смешна в сравнение с всички бижута, събрани там. И така, отгоре е високопоставената папач. Отдолу — работниците, които искат своето. Вие изобщо не знаете какво значи да бъдеш представител на компанията в условията на Испания и Латинска Америка. Нужен ти е железен стомах.

— И как вървят работите?

— Засега добре. Компанията плаща малко по-високи заплати на местните хора и получава облаги от американска страна. Страхувам се обаче, че ако настъпи криза, ще поискат от мен да се превърна в надзирател. Нали разбирате?

— Говорите като човек с леви убеждения.

— Неприятно ли ви е?

— Все ми е едно. И аз навремето имах някакви илюзии, но сега са ми останали някои и други добре функциониращи вътрешности.

— Браво, Карвальо! Страхотен сте!

Възторгът му явно беше неподправен. Ръкомахаше въодушевен, с издадено напред остро лице и викаше:

— Трябва да отпразнуваме тази среща! Каня ви на вечеря в „Алиото“, във Фишърманс Уорф. Нали го знаете?

— Да.

— Аз съм отседнал в „Холидей Ин“ на Маркет Стрийт.

Уговаряме се — в девет направо в ресторанта. Ех, Карвальо, каква щастлива среща, на всичкото отгоре неочаквана. Кой знае, може да имаме и общи приятели, макар че изглеждате по-млад от мен. В Барселона ли учихте?

— Да. Във философския.

— И търгувате с игрални автомати? Вие сте пророк! Моят приятел е пророк!

Американецът кимна възхитен и се наведе напред, за да огледа обстойно Карвальо, търсейки някакъв външен белег, който да доказва скритите му дарби.

— Представяте ли си колко много неща биха могли да ни свързват? Да направим списък на жените, които сме притежавали, и да го сравним, може да открием някоя паралелна сексуална връзка.

— Или пресичаща се.

— Или пресичаща се, точно така. Снощи компанията беше мобилизираща най-известните callgirls^[4] на Лас Вегас и накрая настана страхотна бъркотия в апартаментите на „Сандс“, хотела на Синатра. Аз се пъгнах в една стая с две негърки, които доказаха расовото превъзходство на всичко по-мургавко. Ама какви парчета, Карвальо! Какво щях да правя без някой и друг гуляй от време на време? Американците умеят да изстискват хората, но секунда преди да капнат напълно, ги напомпват и ги стимулират отново да бачкат. Това е основният психологически принцип на тейлъризма и фордизма. Сам си го предписвам. В противен случай не бих могъл да превъзмогна ден след ден чувството за пълна самота. Самотата на мениджъра.

[1] Военноморска база на САЩ в Южна Испания. — Б.пр. ↑

[2] Бяло андалуско вино. — Б.пр. ↑

[3] Маркс, Граучо (1890–1977) — популярен американски комик.
— Б.пр. ↑

[4] Скъпоплатени проститутки на телефонно повикване (англ.).
— Б.пр. ↑

Подобно на дим от стари вулкани, който се превръща в студена и влажна мъгла, всяка зимна утрин от сивата земя се надигат изпарения и обгръщат очертанията на древните сгради в пределите на Вик. Прогонена от дъха на първите отворени врати в града, мъглата поглъща варосаните кирпичени къщурки, които бележат прехода между стария град и заобикалящите го сивкави хълмове. В утринния час трудно може да се разгледа този пейзаж, създаден сякаш от някоя праисторическа катастрофа — един вид местен свършек на света, — сполетяла равнината, наречена днес Вик; пепелива местност, осеяна тук-там с възвишения от вкаменена пепел. Не се виждат и къщите от гол черен камък с намръщени покриви — дали заради дъжда или за да подчертаят строгостта на града, който един тукашен писател бе нарекъл „град на светци“. Свещениците все още не са напуснали безчислените си леговища, ухаещи на восък и елей. Единственото човешко присъствие са слизащите към пазара селянки и работниците, тръгнали от града към фабриките за колбаси и мебели, към кариерите и тухларните. Криволичат лудешките светлини на велосипедите и видът им навява още по-голям хлад; нервно опипват пътя димящите фарове на колите; внезапно изниква, подобно на айсберг, огромното кубическо чело на някой камион.

Мъглата не е единственото препятствие по пътя към работното място. Рядко на човек му се удава да избегне дългото чакане при прелеза и обичайните сутрешни пътници се отнасят към червената светлина на светофара като към нещо естествено. Велосипедистите и мотоциклетистите отпускат стъпала на земята, а сгушилото се между краката им возило сякаш е задрямало. Шофьорите включват чистачките или вентилатора, за да избегнат замъгляването на стъклото. Малцина напускат затоплената кола, за да избършат с ръка стъклото или да изтеглят антената на радиото. Винаги установяваш с изненада, че и в такъв ранен час има радиостанции в ефир, откъдето някой говорител със сънлив глас, издаващ многобройните кафета, се мъчи да пооживи слушателите с рекламата на най-нашумелите плочи.

Каква е температурата в Ла Коруня? Минус два градуса.

Гранада? Моля, Гранада? Няма връзка с Гранада.

Билбао? Два градуса над нулата и вятър откъм Бискайския залив.

Моряците вече са чули. Лош вятър в Бискайския залив.

Барселона? Каква е температурата при вас? Четири градуса и сравнително висока влажност, осемдесет и седем процента.

„А във Вик?“, пита се мъжът. Сигурно е под нулата, щом в Барселона е четири градуса. Установява с изненада, че духа в длани както в детството, и се усмихва, докато в устата му нахлува носталгичният вкус на парче хляб, натопен в кафе с мляко. Какво нещо са спомените! Всеки един може да отприщи низ от накъсани картини.

— Joan, no emprenyis mes i pren-te la llet.^[1]

Това говореше дядо му. Същото, което той щеше да повтаря всеки ден на децата си, особено на оня мързелан Ориол.

— Oriol, un dia m'acabaras la paciencia i et fotare un calbot.^[2]

Усмихва се. В такива случаи момчето приема гордо изражение, за да покаже, че е принудено от обстоятелствата, и гълта млякото с прилежание и дори с известно пренебрежение. Да пиеш мляко сутрин, държейки в длани фаянсовата купичка, и да усещаш вълшебната топлина, която идва сякаш от сърцето на земята! „Аз такива чаши не искам — бе казал на жена си, когато видя, че е купила сервиз от дуралекс. — За млякото не ги искам.“ — „Главата ти е пълна с щуротии.“ — „Виж какво, не знам защо, но ако не пия млякото от фаянсова купичка, не ми е сладко, особено сутрин.“ — „Да, но аз съм тази, която трябва да ги мие, а фаянсът се лющи, винаги изглежда мръсен... Ти все си придаваш важност, ама...“ — „S'ha acabat et broquil! La llet en taca i non en parlem mes!“^[3]

От време на време човек трябва да показва характер, иначе, току-виж, го взели за лукова глава. Е, сигурно е щуротия, но прищевките му не са чак толкова, че да не може да си позволи поне тази. Купичката за мляко е връщане към детството, към далечни позабравени картини, които не успяваш да възстановиш напълно: Лелята: „Joan, faras tard a l'escoia“^[4]. Дядото: „Joan, no emprenys mes...“^[5]. Първите електрически крушки във Валес бяха слаби, от петнайсет-двайсет вата, и се гасяха старателно още на развиделяване, сякаш селяните, подплашени от разходите за консумация, бяха обявили война на електрическия ток. А сега е една! Десет лампи светят едновременно, а после сметките растат ли, растат. Виж, от това жена му не се притеснява, това не било прищявка, но все му натяква, че иска да пие млякото от купичка. Баба му винаги настояваше да затварят добре килера, защото нощем говорителите излизали от радиоапарата и

изяждали всичко, което намерели. Засмя се, после му се доплака. Червената светлина все още пронизваше мъглата. Той се поразкърши и забеляза издутата цепка на панталона. Опипа я с известна гордост и тогава усети някакъв вътрешен гъдел. „Трябва да се облекча.“ Никакъв шум не издаваше приближаването на влака, а по-нататък, извън пътя, се виждаха достатъчно гъсти храсти и мъгла, които да го прикрият от погледите на дългата змия от коли, мотоциклети, велосипеди и камиони, очакващи преминаването на влака. Студът и вероятността влакът да изникне внезапно го накараха да се подложи на последно изпитание. Напегна се, после стисна сфинктерите, за да удържи скритата река... Едва издържа. Явно нямаше друг изход. Сви глава между раменете, сякаш да предпази тялото си от студа, и с леки подскоци, които се надяваше да изглеждат еластични, той прекоси пътя и навлезе в храсталака, като няколко пъти се обърна, за да се убеди, че чакащите няма да го видят. Скритата река напираше. „Ей сега, ей сега“, промърмори. Очите му вече бяха различили стъблото на една липа и пръстите спуснаха ципа на панталона. Пъхна ръка в цепката, сетне в страничния прорез на слипа и внимателно хвана топлия мускулест член, сякаш беше пърхащ гълъб. Междувременно не преставаше да се оглежда наляво и надясно, напред и назад. Щом започна да се облекчава, се развесели и престана да се вълнува дали го гледат, или не. Опита се да намокри дървото по определен начин, но очите му се заковаха на земята върху някакъв странен предмет, почти закрит от пръстта. Струйката урина постепенно я отми и пред разширяващите се очи на Жоан Губерн се появи една ръка. Очите останаха за миг спокойни, сякаш се опитваха да осмислят видяното, но после се раздвижиха и се плъзнаха от китката по изкаления ръкав на мъжко сако, после по цялото сако, с което беше облечен човекът, по самия човек, проснат по очи, полузарит от пръстта, сланата и буренака. Членът на Жоан Губерн висеше отпуснат, свивайки се от студа с мълниеносна бързина. „Трябва да викам“, помисли той, но го възпряха шумът на влака и мисълта, че е оставил колата на пътя и пречи на движението. Хукна обратно, като вдигна припряно ципа на панталона.

[1] Жоан, не се помайвай, ами си изпий млякото (катал.). — Б.пр.

↑

[2] Ориол, някой ден ще изгубя търпение и ще те напляскам (катал.). — Б.пр. ↑

[3] Стига приказки! Млякото в купичка, и толкоз! (катал.) — Б.пр. ↑

[4] Жоан, ще закъснееш за училище (катал.). — Б.пр. ↑

[5] Жоан, не се помайвай (катал.). — Б.пр. ↑

— Тъкмо тръгнах към кантората. Толкова ли е спешна работата, че сте дошли чак до Валвидрера?

Карвальо зададе въпроса, без да покани новодошлия да седне. Неприятно му бе усещането на изненадан в леговището си звяр и с очи обхождаше поред очевидните белези на безпорядъка — мръсните съдове от вечерята върху подвижната масичка, плочата, застинала върху грамофона, захвърлената на пода обложка, препълнения пепелник до дивана, разтворената на пода и поръсена с пепел книга. Най-напред реши въпроса с книгата. Затвори я и я хвърли върху един шкаф на два метра разстояние. Ритна пепелника, за да го скрие под дивана, събра чиниите и чашите закуп и ги отнесе в кухнята. Когато се върна, посетителят бе взел книгата от шкафа, прелистваше я и издухваше събраната между страниците пепел.

— Не се безпокойте. Това е просто една книга.

Човекът му отправи загадъчна и съучастническа усмивка. „Сигурно е към четирийсетгодишен — помисля Карвальо, — но е младолик.“ Пуловер, над който стърчаха като крилца крайчетата на явно малката яка на ризата. „Тоя и досега подражава на Джеймс Дийн“^[1], заключи Карвальо, като видя как другият пъхна ръце в джобовете, сви рамене и се усмихна по детски, оглеждайки стаята с преднамерено насмешлив поглед.

— Има по-лоши неща от книгите, господин Карвальо. Добре сте се настанили. Много ли плащате за наема на тази виличка?

— Мисля, че съм я купил.

— Мислите?

Карвальо надникна през широкия прозорец и като се убеди, че пейзажът на Валес си е същият както предишната вечер, спря поглед върху колата, паркирана пред стълбите към градината, и върху човека, който чакаше облегнат на каросерията.

— С шофьор ли сте дошли?

— Нямам нито шофьор, нито кола. Нямам почти нищо. Някой и друг пуловер. По някое момиче от време на време. Неколцина приятели — немного. Езици — например немски.

— Да не сте решили, че тук е бюро за търсене на работа?

— Не, дошъл съм да ви говоря за един общ приятел. Антонио Жаума.

— Сигурно е ваш приятел, а не мой. Не познавам никакъв Жаума... или може би да, познавах преди един Жаума — състудент, учител, слаб, висок, прогресивен християнин. Невъзможно е да го забравя. Но не се казваше Антонио.

— Антонио Жаума не беше много висок, не беше учител, а висш служител на една многонационална компания. Не беше християнин, прогресивността му беше по-скоро житейска, отколкото политическа. Изглежда, че Жаума е имал доверие във вас. Ще ви кажа къде и как сте се запознали: в Съединените щати, в един самолет по редовната линия Лас Вегас — Сан Франциско.

— Мениджърът!

Веселото изражение, което се появи на лицето на Карвальо, не насърчи, нито обезсърчи посетителя. Неколкократните му погледи към едно кресло принудиха Карвальо да го покани. Щом седна, той запали цигара със сръчни движения, пое невидимия дим и разказа на Карвальо за срещата му с Жаума над пустинята Мохаве. Карвальо започна да подозира, че пред него стои един от ония литератори, привикнали към безмълвното обкръжение на повече или по-малко предани слушатели. „Прогресивен интелектуалец неудачник“, помисли Карвальо и си каза, че повествованието непременно ще завърши с ефектен финал, обобщаващ целия смисъл на разказа в последната фраза.

— Така.

От устата на посетителя излезе струя дим — гъста и равна, подобна на сиво покривало.

— Антонио Жаума е бил убит.

Все още не бе казал всичко, защото погледът — преди насмешлив, а сега сериозен — търсеше някъде нещо, може би опорна точка, за да приключи.

— Във всеки случай е мъртъв.

— Ще ви призная, повече ме интересува фактът, че е бил убит. Това, че е мъртъв, е следствие. Как? Кога? Къде?

— Куршум в гърба на нивото на сърцето. Безпогрешно попадение. После са хвърлили трупа в храсталаците близо до Вик, където според съдебния лекар е престоял малко, няколко часа на разсъмване.

— Какво казва полицията?

— Уреждане на сметки. Знаете, че Антонио си падаше женкар, в най-стария и безславен смисъл на думата. За полицията случаят е напълно ясен. По време на някое от своите нощни похождения сигурно е станал жертва на шантаж и се е опънал или е попаднал на сводник, който не си поплюва. Трупът вонеше на интимен женски парфюм, от най-интимните: Eau lustrale pour l'hygiene intime^[2]. Освен това трупа бе намерен почти напълно облечен. Липсваше само нещо основно: долните гащи. Може би за компенсация в джоба на панталона му имаше женски пликчета.

— Типична оргия, както се казва. Изглежда съвсем ясно.

— Аз не смятам, че е така. Вдовицата също.

— Само това оставаше. Не е първата вдовица, която отказва да приеме, че мъжът ѝ е водил двойствен живот.

— В случая с Конча е възможно. Тя е от Валядолид и никога не е гледала сериозно на еротоманията на Антонио. Но аз също смятам, че нещата не са толкова прости.

— Защо?

— Достатъчно филми сме гледали и ни е дошло до гуша от ситуации, в които се тръгва по погрешна следа, за да се отклони вниманието от причините и целите на престъплението. Я ми кажете, коя е най-използваната фалшива следа?

— Да излееш в гърлото на трупа бутилка уиски или коняк, за да създадеш впечатлението, че е бил пиан.

— Чудесно, господин Карвальо. Струва ми се, че в случая с Жаума са направили нещо подобно.

— Миришеше ли на алкохол?

— Не. На одеколон за женски интимен тоалет. Като че ли бяха излели върху него цяла бъчва, нали разбирате?

— Казахте ли го на полицията?

— Аз нямам вземане-даване с полицията. Живял съм дълги години в изгнание в страните от Източна Европа и юридическото ми положение все още не е изяснено. Но посъветвах Конча да го каже и дори да наеме адвокат. Нито полицията, нито адвокатът объркаха внимание на този факт. Но тя е решила да проучи въпроса. Тогава си спомних, че Жаума ми беше говорил често за вас, дори няколко пъти се канеше да ви се обади, за да ви възложи разследването на няколко случая на промишлен шпионаж. Жаума беше изключителен мениджър.

Оглавяваше в Южна Европа представителството на „Петни“, една извънредно мощна многонационална компания, а понякога извършваше инспекции в Латинска Америка.

— Не разбирам как толкова важна личност е могла да запомни човек като мен. Запознанството ни над Долината на смъртта беше съвсем случайно, после вечеряхме в квартала. Фишърманс Уорф в Сан Франциско, в ресторанта на кмета Алиото, известен мафиоз. Всичко завърши на едно весело място, от което се измъкнах по английски, без да се сбогувам. Най-странното обаче, по-странно и от обстоятелствата около смъртта на Жаума, е, че вие ме открихте и знаете, че съм частен детектив. Когато се запознах с Жаума, все още живеех в САЩ.

— Жаума ни улесни много. В бележника му беше записано вашето име с три възможни адреса и указание, дадено на една от секретарките да се свърже спешно с вас.

— Три адреса?

— Този тук, на кантората ви на Рамблас и адреса на вашата приятелка Росарио Гарсия Перес, наречена Чаро.

— Защо ме е търсел?

— Това е друга загадка. Част от общата загадка. Вероятно нещо, свързано с компанията.

— Беше ли ревнив? Да не би да е подозирал жена си в изневяра?

— Конча ли?

За пръв път зрелият младеж с пуловера изглеждаше учуден.

[1] Дийн, Джеймс (1931–1955) — американски актьор, изпълнител на характерни роли на герои, намиращи се в конфликт с окръжаващата ги среда и осъзнаващи безплодността на личните си стремежи. — Б.пр. ↑

[2] Парфюм за интимна хигиена (фр.). — Б.пр. ↑

На вечерята в „Алиото“ присъстваше и трето лице — Ромберг, главният инспектор на „Петни“ в САЩ. Карвальо дойде до Фишърманс Уорф с мъничкия като играчка трамвай по Пауър Стрийт. Имаше достатъчно време, за да се пошляе по тротоарите, гъмжащи от кресливи продавачи на съмнителни списания, от фолкпевци, от дългокоси майстори на най-безполезни и евтини дрънкулки — гердани от слънчогледово семе, тенекиени украшения, поети, които предлагаха напечатаните си на циклостил произведения, художници, рисуващи полумесеца, който плуваше отвъд моста Голдън Гейт, сякаш имаше намерение да претърпи доброволно корабокрушение. Карвальо удържа на съблазънта да си купи фунийка с варени раци за аперитив, тъй като предвкушаваше обилната вечеря. Продавачи с подвижни сергии предлагаха на минувача хартиени пликчета с даровете на морето като утеха, че не може да влезе в скъпите ресторанти наблизко или като примамка да ги посети. На Карвальо не му остана време за колебания. От едно такси слезе Жаума, придружен от друг мъж, очевидно немец. Едва стъпил на земята, Жаума смая даже хипитата с комедиантските си ръкомахания и крясъците си:

— Карвальо! От лангустата към бога!^[1]

Представянето на германеца също беше в стила на Жаума:

— Дитер Ромберг. Третият човек на „Петни“ в производството на изделия, които пряко ме засягат. Тоест по-могъщ и от Франко. Тази вечер той черпи.

— Аз?

Германецът беше по-скоро изненадан, отколкото разтревожен.

— Трябва да отпразнуваме победата на твоите хора. Макар че е гаден мениджър, Ромберг е социалист от левицата. Подкрепя младежкото крило на Социалдемократическата пария.

— Няма що, това сигурно е много интересно за твой приятел — възкликна немецът любезно, но без да скрива недоволството си.

— Приятелят ми е от ЦРУ.

Карвальо усети как стомахът го присви. Разбра, че Жаума се шегува, но думите вече бяха изречени.

— Да, от ЦРУ. Какъв иначе би могъл да бъде един галисиец, който пътува редовно между Лас Вегас и Сан Франциско?

— Крупие.

— Точно така. Крупие на ЦРУ.

— А защо именно на ЦРУ?

— Защото в Испания ЦРУ вербува само галисийци. Прочетох го в „Рийдърс Дайджест“.

Жаума се смееше на собствената си шега, докато ги побутваше към ресторанта.

— От лангустата към бога! За лангустата, за родината и за справедливостта!

Половин час по-късно супата от стриди и лангустата „ала Термидор“ — менюто, което Жаума бе почти натрапил на спътниците си — все още не се бяха появили. Междувременно изпиха две бутилки леден „Ризлинг“, а Жаума и Ромберг завързаха твърде професионален спор за състоянието на американския пазар и необходимостта да се пригоят опаковките на някои продукти към вкуса, за който можеше да се съди по витрините в Сан Франциско.

— Въздържам се от окончателно мнение, докато не видя магазините в Холивуд. На няколко улици в самия Бевърли Хилс са събрани най-люксовите магазини в света. По-люксови и от тези в Париж и Ню Йорк.

— Какво произвеждат „Петни“?

— Парфюми, напитки, фармацевтични продукти.

Немецът млькна и Жаума довърши изреждането:

— Реактивни самолети и бомбардировачи, съобщителни системи на основата на най-модерна технология и с висока „сложност“, както се казва на технически жаргон, хартия, списания, ежедневници, политици, революционери... „Петни“ произвеждат всичко. Дори лангустата, която ще ядем, може да е нейно производство, ако е замразена. Притежава едни от най-големите риболовни предприятия в света: консорциуми в Япония, Гренландия, САЩ, Сенегал, Мароко. В този ресторант например всичко може да е от „Петни“ — от фалшифицираните в Калифорния френски вина до хер Ромберг и мен.

Супата от стриди според Жаума беше от пакетирани. От консерва, поправи го Карвальо.

— Пакетирана супа от стриди няма.

Карвальо и Жаума, както предписваха правилата, се въздържаха да пият вино със супата. За разлика от тях Ромберг изпи сам една бутилка — по чаша ледено бяло вино на лъжица супа. Жаума заяви, че

е поръчал лангуста „ала Термидор“, защото тази рецепта най-добре прикривала колко блудкави са американските раци.

— Големи, но безвкусни. Вие, Карвальо, ще ми дойдете на гости в имението в Порт де ла Селва на Коста Брава. Ще отидем на пазара в Лянса и там ще видите живи червени раци — немного едри, уловени наистина в морето, а не отгледани в развъдник, едни такива нервни раци, които трябва да се разчленят внимателно, за да... Знаете ли защо, Карвальо?

— За да не им изтече водата, тоест кръвта. Тя им придава вкуса. Освен това вътрешностите им трябва да се извадят цели. Излизат лесно, ако се изтеглят откъм клоаката, която се намира в главния плавник на опашката.

— Удивително!

Немецът се смееше с пълен глас — от бялото вино лицето му се беше силно зачервило.

— Чревоугодничеството и жените ни спасиха от отчаянието при франкизма!

Викът на Жаума привлече общото внимание. Той повтори думите си на английски, като се обърна към най-населената маса: на нея седяха четири възбелни семейни двойки, мъжете в костюми тип „Уелски принц“ в зелено, а жените облечени като Пайпър Лори в „Негово височество крадецът“. Ромберг вече беше достатъчно пиан и не се стесняваше. Извика няколко пъти: „Да живее социализмът!“, и вдигна тост за скорошното падане на Франко.

— Просто е невероятно, че испанците го търпяха толкова дълго. Язвителната бележка бе отправена към Карвальо.

— Вие по-добре се погрижете първо за вашия Вили Брант, „часовия на Запада“.

— Какво имате против Вили? Испанците нямат право никого да критикуват. Да търпят Франко трийсет години!

— Вие ни го оставихте като реликва, вие му дадохте възможност да спечели войната.

Карвальо беше недоволен от себе си. Ненавиждаше разгорещеността. Мазохистичната наклонност, присъща на силните мъже и народи, накара немеца да отстъпи, а Жаума, пиан и похотлив, го довърши, крещейки:

— Тази нощ ще спим с петстотин жени! Ромберг сам може да се оправи с всичките. Виждали ли сте члена на Ромберг?

— Не, за съжаление.

— А аз съм го виждал на един плаж в Миконос. Прекарахме там лятото заедно със семействата. Където Ромберг мине, трева не пониква.

Ромберг се заливаше от смях, а от смущение лицето му бе станало още по-червено.

— „Петни“ плаща. Да вървим да потърсим петстотин красавици. Четиристотин и деветдесет за Ромберг, пет за вас, Карвальо, и пет за мен. Трябва да намерим жени със счупени предни зъби. Те са най-добри. А ако не са им счупени, ще ги заведем на зъболекар да им ги извади културно.

Ромберг бе смъмрен строго, че си е оставил хаванските пури в хотела. Карвальо и Жаума бяха единодушни, че американските пури не могат да се пушат. За щастие асортиментът от цигари и пури в ресторанта включваше едни приемливи ямайски „Маканудо“, които предизвикаха у Карвальо сериозен размисъл относно културата на тютюнопроизводството.

— Великолепна изработка, но много далеч от аромата на хаванските.

— Аз мисля, че изработката в Куба се е влошила. Най-хубавият кубински тютюн днес се продава с етикета на фирмата „Давидов“, но традиционните марки вече не са така добри. Несравнимо остава само качеството на тютюна. Тази „Маканудо“ е чудесна по плътност и на пипане, но помиришете, помиришете, Карвальо. Не мирише на нищо.

После пристъпиха към избора на финалното питие. Ромберг предпочете уиски с черен етикет, докато Карвальо избра бургундско, а Жаума — шампанско. Тръгнаха си под нощното небе и след години Карвальо щеше само да си спомня как няколко часа по-късно отвори очи в покрита с дебел килим стая, където Жаума се забавляваше с три голи негърки, а Ромберг хъркаше до едно бяло момиче, което си режеше ноктите, кръстосало крака, с опрени почти до коленете гърди. Под Карвальо лежеше някаква жена. Тя гледаше тавана и си тананикаше бавен фокстрот.

[1] Жаума намеква за един от най-разпространените лозунги на франкизма от първоначалния му период: „От империята към бога“. — Б.пр. ↑

Конча Ихар де Жаума имаше тъжни гърди, навярно осеяни с множество вени. Първият извод се налагаше от висящото им положение, противостоящо на щръкналите върхове на тези посърнали плодове на злото, окачени на твърде изпъкналата гръдна кост. Вторият произтичаше от прозрачната ѝ кожа, която разкриваше реки от кръв по слепоочията, китките и ръцете. Патетизмът на сноповете вени се засилваше от траурните кръгове под очите, очертани като по чудо от природата за няколко седмици.

Бе възпитавана в английски колежи и испански казарми под тактически бдителния поглед на един генерал, който твърде малко се бе занимавал с военно дело — макар че беше военен по дух — поради членството си в безброй управителни съвети. След като бе получила едно чудесно авторитарно образование, дъщерята бе заминала за Барселона да учи медицина (доктор Пучверт беше извадил един камък на татко) и две седмици по-късно вече бе открила секса, благодарение на младия студент Жаума, и политиката, благодарение на неговия приятел Маркос Нунес. Всъщност нито Жаума, нито Маркос бяха успели да променят момичето — сексът и политиката го занимаваха чисто формално.

— Съвършена девственица. Непоправима девственица.

Маркос Нунес едва успя да завърши характеристиката ѝ, когато вратата на хола се отвори и на прага се появи госпожа Жаума. Карвальо огледа внимателно жената и прецени уязвимите ѝ места. Щеше да бъде особено вълнуващо, примамливо, докато е бил жив мъжът ѝ, да проникне в тази свещена крепост, където дори употребата на някоя и друга ругатня за разтоварване би могла да бъде обект на култ.

— Още преди половин час ми казаха, че сте тук, и просто забравих, не съм на себе си.

По всичко личеше, че не търси съчувствие за положението си на вдовица, а по-скоро изисква зачитане на правото да не е на себе си. След представянето тя огледа Карвальо и тутакси разбра дали детективът изтрива устата си със салфетка, преди да отпие от чашата, и дали я смята за свободна вдовица. Заключениеето, че Карвальо сигурно изтрива устните си и че в същото време я изследва със самоуверен и хищен поглед, малко смути госпожа вдовицата и тя усети нужда да се прикрие зад най-традиционната маска. Така и направи:

навлажни очи, безсилно стисна слабите си ръце и насити с вълнение дрезгавия си от безсънието сопранов глас:

— Вече знаете всичко, нали?

— Да. Вече знае колкото нас.

— Ще ни помогнете, нали? Антонио го заслужава. Беше толкова предан на приятелите си, дори повече, отколкото на семейството си, на мен.

— Той не ми беше приятел. Нека да сме наясно. Вярно е, че преди години прекарахме няколко дни заедно и ми се стори забележителен човек. Но не ми беше приятел.

— Въпреки това ще ни помогнете ли?

— Ако се обърнете към мен професионално — да, ще ви помогна.

— Имам пари и искам да открия истината. Нетърпимо е, че ни натрапиха официалната версия и побързаха да приключат случая.

— Кои?

— Като се започне от баща ми и се стигне до компанията „Петни“. Баща ми задвижи всичките си връзки, за да не се разчуе случилото се. „Петни“ се страхуват да не би тази „мръсна“ история да ги опетни и предпочитат да ме обезщетят, като в същото време ме съветват да бъда така добра да не вдигам шум. Аз не съм съгласна. Правя го заради съпруга си, заради паметта му и защото тази памет ще наследят децата ми.

По пътя от Валвидрера Маркос му беше разказал, че Конча Ихар по време на следването си в Медицинския факултет била политическа активистка. Сега обаче тази четирийсетгодишна жена произнасяше същите думи, които майка ѝ е произнасяла, когато е била четирийсетгодишна, и които дъщеря ѝ щеше да произнася, когато станеше четирийсетгодишна.

— За разходите не се безпокойте.

— Не се безпокоя. Тарифата ми е две хиляди песети на ден, с максимален срок от шейсет дни. В случай на спор между застрахователни компании обикновено вземам известен процент от сумата, която моят клиент получава накрая. Но както намекувате, не е имало трудности нито със застраховката, нито с компанията.

— Не.

— В такъв случай, освен дневната тарифа искам допълнително сто хиляди песети, ако успея да разреша случая за тези шейсет дни.

— Кога ще започнете?

— Още сега. Тук. С вас. Кажете ми откровенно, мъжът ви имаше ли някаква връзка, която би могла да го превърне в обект на отмъщение?

— Макар и да изглежда странно, ние, жените, последни научаваме тези неща. Антонио беше много невъздържан и гледаше всички, като че ли ще ги изяде с очи. В решителния момент обаче, нищо. Изразходваше цялата си енергия предварително. Имаше славата на женкар, защото винаги говореше за жени, с жени, и то по следния начин: „Ще бъдеш моя, не се дърпай. Върви при зъболекаря да ти извади предните зъби“, и тъй нататък, и тъй нататък. Как ви се струва? Можеше да се предвиди, щом ги говореше все такива. Но от думи до дела...

— Когато изложихте пред полицията съмненията си относно миризмата на парфюм, какво ви отговориха?

— Предпочитам да не си спомням. Не беше особено деликатно.

— Спомнете си и ми го кажете.

— Отвратително. „Такива типове, госпожо, с ваше извинение, имат най-невероятни приумици. Едни искат да ги бият, други, хм... да ходят пред тях по голяма или по малка нужда. Защо и мъжът ви да не е имал манията да се залива с парфюм?“

— Според медицинската експертиза имал ли е полово сношение през онази нощ?

— Бяха налице известни признаци на еякулация, но не можеше да се определи дали не е било просто вследствие на предварителна възбуда или нещо повече. След като не откриха слиповете, беше трудно да се установи.

— А женските пликчета?

— Какво искате да кажете?

— Какви бяха?

— Не знам. Не попитах. Опитайте се да ме разберете. Казаха ми женски пликчета, и толкоз.

— Трябва да знам какви са били.

— Не ви разбирам. Какъв модел ли?

— Не. Преди всичко дали са били употребявани, или не, тоест дали когато си ги е пъхнал, или са му ги пъхнали в джоба, са били употребявани или чисти, тоест нови, не носени.

— А аз как мога да разбера това?

— Не вие. Вашият адвокат. Баща ви. Или този приятел тук.

Маркос Нунес сякаш не чуваше за какво става дума. Той разглеждаше или по-скоро душеше книгите по рафтовете. Холът трапезария можеше да побере двацет двойки, танцуващи рок, но в него никога нямаше да се съберат двацет двойки, танцуващи рок. По стените — картини от все още малко известни автори: Артигау, Лимос, Жове, Виладеканс и една вече на прага на известността творба на Гиноварт за осемстотин хиляди песети. Класически мебели и авангардно осветление, малък препариран крокодил и мебел оп арт. И никъде нито прашина. Отвън долиташе провлачен шум — беше прислужницата, която лъскаше дъбовия паркет в коридора, надянала на краката си филцови стъпенки. Госпожа вдовицата Жаума се опитваше да си представи пликчета, които не са нейни. Карвальо се мъчеше да си ги представи на съответното им място върху някое женско тяло.

Чаро откри очи — единственото нещо на нея, което досега бе покрито.

— По това време спи ли се?

В отговор тя грабна чаршафа, за да се завие, но Карвальо вече бе дръпнал завесата и априлската светлина нахлу в стаята.

— Звяр! Блести ми в очите!

Чаро скочи от леглото и се вмъкна в банята, като не пропусна да забие юмрук в стомаха на Карвальо.

— Аз тръгвам, не мога да чакам, докато излезеш.

— Вече съм готова.

— Знам я тая песен. Оставям ти на масичката една снимка и искам да си спомниш най-напред дали ти е бил клиент и дали можеш да питаш за него някоя колежка. Но внимавай, само ако ти е колежка.

— А коя съм аз, Пепиньо, любов моя?

Карвальо се наведе към вратата, удари лекичко с юмрук по нея и отговори:

— Скъпоплатена проститутка на повикване по телефона.

— Благодаря, Пепиньо. Много си мил.

— Ако откриеш нещо, ще бъда в кантората до един часа, после ще намина към билярдната. Ще обядвам в „Амая“.

Не пожела да остане, за да чуе обясненията или въпросите на Чаро. Излезе на улицата с желанието да се потопи в слънчевата утрин и да стигне час по-скоро до Рамблас. Спусна се по надолнището към пристанището, където априлската светлина заливаше целия град. Застанеше ли неподвижно, слънцето нагряваше зимното му сако, тялото му се сгорещяваше и закопняваше за прохладата. Изпълнен със слънчева топлина, той се заизкачва към Рамблас като животно, заредено отново с морска, въздушна и слънчева енергия. Взе на един дъх дървените стъпала на голямата къща, в миналото бивш публичен дом на мадам Петула, а сега — кошер с множество килийки, в които се помещаваха кантори на дребни производители на одеколони, адвокат на вариететни танцорки и незначителни мошеници, управител на малка търговска фирма, журналист, изгарящ от желание да се потопи в калта на Китайския квартал, за да напише роман за градската действителност, стара педикюрстка модистка, малък фризьорски салон за постоянни клиентки още от Изложението през 1929 година, една-две мансарди на бивши състезатели по пелота^[1] от стадион

„Колумб“ и момчета от състава „Нощна Барселона“. Кантората на Карвальо представляваше малък апартамент от близо трийсет квадратни метра: боядисан в зелено кабинет с канцеларски мебели от четирийсетте години, малка кухня с хладилник и тоалетна. За кантората се грижеше Бискутер, бивш другар по затвор на Карвальо. Детективът така и не научи името му. В продължение на години все си повтаряше: „Трябва да го попитам как се казва“, но постоянното „Бискутер“ вършеше работа и той все забравяше. Страстта на Бискутер бяха чуждите коли и той бе прекарал твърде дълго юношество — от петнайсет до трийсетгодишна възраст — като постоянен клиент на затвора. Дребничък, с глава сякаш извадена с форцепс, комично оплешивяло теме и останки от щръкнала руса растителност по слепоочията, червени скули върху брашноно бяло лице, с дебели увиснали розови устни и очи на варена риба, той се гордееше с енергията и жизнеността си, доказвана ежедневно — в служба на Карвальо. Бяха се срещнали на няколко пресечки от затвора „Модело“. Бискутер му бе поискал пет дура^[2]:

— За автобуса, шефе. Загубих си портфейла.

— Полицията ще ти го върне, като те види, че мародерстваш насам, Бискутер. Не ме ли позна?

— Я гледай ти! По дяволите, та това е Студента!

Така криминалните престъпници наричаха Карвальо в затвора. Покани Бискутер да хапнат и си припомниха ястията, които бяха успели да сготвят в затвора в Лерида на един спиртник, измайсторен от голяма консервена кутия от домати и друга по-малка, от червени чушки, пълна със спирт за горене и с фитил от марля.

— Даже супа от раци сготвихте, шефе!

След излизането на Карвальо от затвора историята на Бискутер бе низ от задържания и освобождавания. Порокът му да краде се бе изпарил, но досието му си беше останало и безработният Бискутер ставаше жертва на всяка хайка по силата на Закона за скитниците и злосторниците.

— Да можех да си намеря работа...

— Искаш ли да работиш за мен? Ще се грижиш за една малка кантора. От време на време ще ми правиш кафе или омлет с картофи, който е твой специалитет, нали?

— И сос бешамел мога да правя, шефе!

— Добре, ще се прежаля да го опитам някой път. Можеш да спиш в кабинета, ще ти плащам храната и ще ти давам по две-три хиляди песети на месец за лични разходи.

— И документ, че да не ме приберат пак.

— И документ.

Оттогава Бискутер не се бе отделял от малкия свят на детектива на Рамблас. Понякога с вида си на несретник му помагаше в разследванията.

— Кафето ви е готово, шефе. Бррр, бррр...

Бискутер придружаваше думите си със звуци, имитиращи ръмженето на мотоциклет от 750 кубически сантиметра. Специалист по кражбите на големи автомобили, които откарваше за продажба в Андора, Бискутер бе запазил от старите славни времена само жаргона. Когато беше щастлив, устните му приличаха на ауспук, работещ на пълна скорост, а когато бе нещастен, когато искаше да покаже, че нещо не е наред, неговото „бррр... бррр“ се превръщаше в тъжно, унило „пуф... пуф“...

— Напълни чашата почти догоре и после виж дали Бромуро е тук.

— Веднага, шефе... Бррр... бррр...

Бискутер знаеше колко топло трябва да е кафето, за да бъде прието от деликатното небце на Карвальо, който никак не обичаше горещите питиета. Детективът изпи бавно чашата, докато се свързваше по телефона със Сан Франциско. Дитер Ромберг по всяка вероятност не бил в града, но вечерта имал делова вечеря във „Феърмонт“. Пред очите на Карвальо изплува въртящият се ресторант на последния етаж на „Феърмонт“, с шведската маса и келнерките, предрешени като нещо средно между валкирии и танцорки от поостарял мюзикъл. Видя се да се качва във външния асансьор, който го издига над града и постепенно разкрива тайните му очертания — град, разположен върху стръмни хълмове, чиито склонове сякаш искат да се хвърлят в залива.

„Ромберг е много мил човек въпреки строгия си вид. Истински обичаше Антонио. Той би могъл да ви помогне.“ Това бяха думите на Конча от Валядолид.

— Шефе, Бромуро е отишъл на лекар и е оставил бележка, че няма да се върне преди един.

— Какво му е?

— Не знам. Отишъл да си изследва урината.

— Сигурно търси следите на бромида^[3], който според него слагат във всяко ядене и напитка, за да не изпадаме в сладострастие.

— Нещо такова ще да е, шефе, защото мен от десет месеца хич ме няма в това отношение.

Карвальо отново бе вдигнал телефонната слушалка:

— Банка „Уркихо“? Отделът за проучвания, моля. Полковник Пара. Извинете, Педро Пара.

В университета Педро Пара бе известен като Полковник Пара. Не го напускаше натрапчивата идея да организира антифашистко съпротивително движение в планините и всяка неделя тренираше катерене и спускане по стръмни скали. Все търсеше случай да направи свещ или някоя и друга лицева опора, за да демонстрира добрата си физическа форма. Уреждаше нелегалните срещи в близките до града възвишения, непременно на места, по които се стигаше с пъхтене, като част от усилията отиваха за цветисти ругатни по негов адрес, а другата едва успяваше да осигури оцеляването на дихателните органи. Малко нещо бе останало от онзи Полковник Пара. Сега той работеше като икономист в банка „Уркихо“ и само загарът във форма на триъгълник над разкопчаната яка на ризата, белег на всеки заклет скиор, издаваше носталгията или зова на планината.

— Пепиньо, жив ли си?

— Педро, нужна ми е помощта ти.

— Направо на въпроса, както винаги. Казвай.

— Искам да ми дадеш сведения за „Петни“, многонационалната компания. За операциите ѝ в цял свят. В Испания. И известното, и неизвестното.

— Прочети която и да е книга за падането на Алиенде и ще научиш всичко за „Петни“. Поне в международен аспект. Що се отнася до Испания, мога да ти помогна. Тук има хора, които се занимават с компаниите. Какво става? Да не се връщаш към политиката?

— Няма такова нещо.

— Дано поне по този случай да се видим. Една разходчица до планината, за да си припомним старите времена, Вентура.

— Вентура ли?

— Ха, не помниш ли бойното си име?

- [1] Баска игра на топка. — Б.пр. ↑
- [2] Испанска монета, равна на пет песети. — Б.пр. ↑
- [3] Бромуро на испански означава бромид. — Б.пр. ↑

Бромуро се хвърли върху обувките му и преди Карвальо да отвори уста, вече ги беше лъснал.

— Ходиш като господар, харчиш като господар, храниш се като господар, а обувките ти са по-мръсни и от цървулите на боклукчия.

— Боклукчиите вече не ходят с цървули.

— Знаеш какво искам да кажа.

— Слушай, наостри си добре ушите и ще те направя богат. Намерен е труп на мъж без долни гащи и с женски пликчета в джоба. Близо до Вик.

— Да не е някой производител на салами?

— На какво ти намирисва?

— Намушкан ли е бил?

— Не, застрелян.

— Странно. Намирисва ми на сутеньори, обаче те обикновено използват нож. Знае ли се чии са пликчетата?

— Не ставай глупав. Ако се знаеше чии са, мислиш ли, че щеше да има нужда от частен детектив? Наострай си ушите, Бромуро, да видим какво можеш да научиш.

— Какъв тип проститутка би могла да е замесена?

— Скъпоплатена. Бил е паралия, налагало му се е да бъде дискретен и сигурно си е имал две или три постоянни.

— Пепе, от четирийсет години кръстосвам тоя град напред-назад с разкапани бъбреци, но със здрави очи и това ще бъде първият случай на сводник с положение, който да стигне до убийство. Един хубав бой — това да, но убийство, и то с патлак... хич не ми звучи, Пепе. Сред евтини проститутки бива, но сред по-издигнатите — не, не ми изглежда вероятно.

— Искам да чуеш всичко, което се говори за случая.

— Щом свърша, отивам в банята, измивам си ушите със сапун и тръгвам.

— Защо си ходил на лекар?

— Да му занеса една пура, ако нямаш нищо против. Зле съм, много съм зле. Най-сетне и ти да попиташ. Бъбреците ми са като прогнили, стомаха ми хич го няма, а погледни ми езика.

На височината на коленете на Карвальо се появи набразден от всичкия никотин на тоя свят език, целият на бели и жълти ивици.

— Прибери тая гадост, че ми се повдига.

— Откога ви казвам, че съм зле, но кой ти обръща внимание. Лекарят от Социалното ме постави на диета, кучият му син. Месо на скара, зеленчуци и плодове според сезона. Представяш ли си! Аз, който обядвам с вермут, с някое и друго мезенце и кафенце с коняк за десерт! Изкарвам по сто песети на ден, а сто песети и за една ябълка не стигат. Хич и не мислят тия! Всичкият им мозък е отишъл за науките и после — край. Плещят глупости, правят те на маймуна и ти измъкват паричките. А дали си добре или зле, не ги е еня. Защото, речеш ли да не им обръщаш внимание, пак ще си умреш. Не знам как го правят, но си е точно така. Я какво стана със зет ми. Взел нещо да слабее и отишъл на доктор. Рак, му казал. Рак има баща ви, отговорил зет ми. Ама така и излезе. Имаше рак и умря след три месеца. Аз обаче си мисля, че умря, защото знаеше, че е болен от рак. А такива случаи — колкото щещ. Живееш си спокоен, отиваш един ден на лекар, а той ти рече: „Рак“, и ако щещ, вярвай, Пепе, хваща те рак. Така и не успяват да ти помогнат, особено на моята възраст. Сега само могат да ти кажат от какво ще умреш.

— Мислех, че си отишъл да питаш за бромид.

— Да питам оня некадърник? Ами той ме лекува от... ммм, откакто въведоха Социалното осигуряване и разсилните взеха да ходят докарани като маршал Гьоринг. Оттогава сто пъти съм го питал за бромид, а той — нищо. А ти защо мислиш, че сега хората измират като мухи? Ами това е от помията, която правителствата пускат във водата, за да ни успокояват.

Бромуро се озърна, за да види дали някой не го слуша.

— Защо, мислиш, Франко се задържа толкова, а? Защото бяхме като оглупели и това беше от бромид, дето ни го слагаха във водата и хляба.

— Че ти нито вода пиеш, нито хляб ядеш.

— Значи в кафето. Да не би да смяташ, че го правят с вино? Водата в кафето — ето как ти пробутват бромид. Слушай какво ти казвам, Пепе. Ако имах политическа власт, ама нямам никаква, щях веднага да разоблича злоупотребите с бромид по време на франкизма. Нали сега преразглеждаме миналото? Какво по-голямо нарушение на човешките права от използването на бромид срещу цял един народ?

Държейки четката в една ръка и красноречиво размахвайки другата, Бромуро, макар и коленичил пред обувките, които чисти, има

вид на сенатор.

— Ще издигна кандидатурата ти за следващите избори. Ще съберем подписи в квартала и ти ще станеш сенатор на Рамблас.

— Представител на проститутките, безпризорните и частните детективи.

— Но не залагай в кампанията си единствено на бромида. Ще вземат да те сбъркат с някой еколог.

— Я не ме поднасяй бе, Пепе. Еко какъв?

— Еколог, от ония, които протестират против замърсяването на реките и въздуха.

— В сравнение с бромида това е нищо. Абе какво ме интересува мен има ли пьстърва в реката, или няма? Ти колко пьстърви си изял през живота си? Хайде, Пепе, кажи колко.

— Двайсетина.

— Видя ли? Ще вземеш ли да вдигаш шум за двайсетина пьстърви?

— Бромуро, последното нещо, за което исках да говоря с теб, е екологията. Заеми се с убития.

— Всяка жаба да си знае гьола. Това сте вие, господарите. Навлезеш ли им в територията — хайде, стига си дрънкал и си гледай работата, Бромуро. То човек трябва цял живот да си мълчи, а толкова неща има за казване. Така както ме гледаш, написах писмо до генерал Муњос Грандес^[1], защото казаха, че бил достъпен човек, а аз в Русия съм воювал под негово командване. Обясних му всичко, което зная за бромида — като другар на другар, като бивш войник на войник и колкото ти си ми отговорил, толкова и той.

От джоба на Карвальо се появява банкнота от хиляда песети и Бромуро я улавя още във въздуха, без да престава да лъска с четката. Прибира банкнотата грижливо, като че ли я слага да спи.

— Не бери грижа, поръчката ти е заповед за мен.

Последно движение на четката. Карвальо раздвижва крака, за да провери всички възможни отблясъци върху обувките си, и слиза от трона. Слага петдесет песети в ръката на ваксаджията и тръгва бавно между неосветените билиардни маси. Купол от светлина залива ъгловия билиард, където топките се търкалят, сякаш осъзнавайки цвета си — белият изглежда достолепно остарял, а червеният тревожно ярък. Един любител на карамболите^[2] натрива бавно, като при свещенодействие,

върха на щеката, докато обмисля с присвити очи следващия ход. Стяга изпъкналото си коремче преди всеки удар, за да не опре ръба на масата, при което в телесните кладенци зашумяват водопади от бира и кафе. Играчът прави пълна обиколка на масата, докато противникът му обръща чаша мастика, без да отделя очи от зеленото сукно, където топките изпълняват обичайните си роли на безучастни същества. Трудно е да се разбере дали светлината пада от конусообразната металическа лампа, или пък се излъчва от масата към висящата фуния. Ясно е само едно — в тъмнината се ражда малък театър. Дебеланкото бута една топка, проследява студения ѝ бяг, гледа я как се удря в друга топка, сетне в още една и вдига ръка, за да забави движението ѝ, но се отказва и посяга към вълшебното кубче син тебешир, който ще придаде точност и устрем на върха на щеката.

[1] Грандес, Агустин Муњос (1896–1970) — испански военен и политик, командир на испанската дивизия от доброволци която Франко изпраща в помощ на германците във Втората световна война. — Б.пр. ↑

[2] При игра на бiliarд — удряне с едната топка на останалите две. — Б.пр. ↑

Жаума и Ромберг го очакваха пред входа на „Холидей Ин“ на Маркет Стрийт. Карвальо направи още една обиколка със своя фолксваген, докато намери място за паркиране, а после търпеливо изслуша нескончаемите словоизлияния на Жаума, който твърдеше, че се чувствал потиснат.

— Перспективата за излет с красиви пейзажи не ме въодушевява особено. Слава богу, че в края на нашето пътешествие ще се върнем отново в Лас Вегас. Хазартът много ме влече. Вие играете ли, Карвальо?

— Не. Ходил съм няколко пъти в казината на Лас Вегас, но едва ли съм похарчил повече от десет долара на автоматите. На карти не играя.

— А на рулетка?

— Не ме вълнува. Нито пък знам правилата.

Оставиха Ромберг да довърши формалностите около наемането на кола в представителството „Авис“ и не възразиха, когато той седна зад волана. Жаума се настани до немца, докато Карвальо седна или по-скоро се излегна на задната седалка. От време на време прекъсваше Жаума, за да му покаже някоя забележителност в Сан Франциско, откъдето излизаха на път за Лос Анжелос, но нежеланието на спътниците му да възприемат каквото и да било беше така очевидно, че накрая потъна в сънливо мълчание. Събуди го Жаума, който го разтърсваше и със смях го подканваше да погледне през прозореца. Колата бе спряла на една бензиностанция, а навън Дитер Ромберг разговаряше с двама млади мексиканци, обслужващи колонката.

— Забележете само безкрайното снизходително търпение на чистия ариец.

Ромберг се стараяше да обясни нещо на мексиканците, а те го слушаха с лукав интерес. Ръцете на германеца сочеха на изток и се опитваха да нарисуват нещо във въздуха. Мексиканците повтаряха жестовете му.

— Прилича на откривател, който дава урок на туземци.

По растителността и просторната панорама Карвальо предположи, че са пропътували доста на юг, по посока на плажовете Мисион Кармело.

— Много ли остава до Кармел Бийч?

— Не. Бих искал да обядваме там. Дитер, Дитер! Остави ги да тънат в невежество и ела!

Дитер махна с ръка в знак на дидактическо безсилие и тръгна към колата.

— За какво говорехте?

— Питаха ме къде е Европа.

Жаума се разсмя до сълзи, а Ромберг се опитваше да изглежда невъзмутим, макар че явно се беше ядосал.

— Не виждам какво смешно има. Питаха ме дали съм от киното и аз им казах, че съм германец. „Къде е Германия?“, запитаха. Не можех да повярвам. „Не сте ли ходили на училище?“ — „Да, да.“ Били ходили. „Е добре, не са ли ви учили къде са намира Германия?“ — „Не.“ — „В Европа.“ За Европа знаеха, но не бяха наясно дали е в Индийския или в Северния ледовит океан. „Германия, Германия“, повтарям им аз. „Брант. Аденауер.“ Нищо. „Хитлер.“ Това — да. Знаеха, че Хитлер има нещо общо с Германия. После ме питаха дали Германия е по-малка от Мексико или от Съединените щати. Представяте ли си! Каква ли география преподават в тая загубена страна?

Възмущението на Ромберг ми напомня за мъдрия географ Паганел от „Децата на капитан Грант“, когато открива, че англичаните така са преподавали география в своите колонии, че според убеждението на местните жители целият свят бил британски. Две гледни точки — на колонизатора и на колонизирания. Когато човек работи в многонационална компания, светът придобива различни географски измерения. Бих могъл да нарисувам карта, изобразяваща експанзията на „Петни“ върху четири континента, слети в едно. Обясни ми го веднъж генералният директор на английската секция: „Когато един служител на «Петни» пръдне в Калкута, миризмата стига чак до Челси“. А аз си помислих, че може да е обратното. Ако някой служител пръдне в Челси, миризмата сигурно се разнася чак до Калкута. Вие не знаете какво значи многонационална компания като „Петни“. По-информирана е от цяла държава, разполага с политически ресурси като самия Държавен департамент. Империята „Петни“. Столица Сан Франциско.

— Централата на „Петни“ не е ли в Лондон?

— Тя е парадната централа, тази, която се показва. Но истинската е в Сан Франциско.

Ромберг хвърли укорителен поглед към Жаума, но той съзерцаваше бягащия пейзаж, сякаш черпеше от него текста на словото си.

— Успокоително е да попътуваш за удоволствие в компанията на инспектор със социалистически убеждения и на интелигентен сънародник. Знаете ли, че ние, испанците, сме най-добрите надзиратели? Не мислите ли, че това е нашата мисия в бъдещия свят?

— Когато бях по-млад, мислех, че ние, испанците, можем да бъдем само жертви или палачи. А това за надзирателите съм го пропуснал.

— Но няма никакво съмнение. Историята на икономическата и политическата емиграция на Испания е пълна с надзиратели. Още от деветнайсети век насам. Политическите и икономическите емигранти са дали на Европа и Америка чудесни надзиратели. Баща ми емигрира през хиляда деветстотин трийсет и девета и беше горски пазач в Южна Франция, докато се наложи да бяга от германците. От Дитер и неговите момчета.

Дитер по навик изръмжа в знак на протест, като че ли отвърщаше на някаква често повтаряна шега.

— Любопитно. Баща ми също емигрира през хиляда деветстотин трийсет и девета и също стана пазач в едни каменоломни близо до Екс-ан-Прованс.

— Видяхте ли? И аз имам обяснение за това. То отчасти се връзва с вашата теория за деленето на жертви и палачи. Испанците жертви са пригодени да стават надзиратели в чужди страни. Присъщи им са страхът на губещия и волята за живот на корабокрушенеца, твърдостта на онзи, който не може да се върне назад. Като мен самия. Аз съм надзирател, а Дитер — инспектор на надзирателите.

— Защо вие? Нима сте губещ или корабокрушенец, нима сте човек, който не може да се върне назад?

— Така е. Почти всички от моя випуск от Юридическия факултет са или профсъюзни адвокати, заслужили по десет реда в съветската енциклопедия, или преуспяващи юристи с добро обществено и икономическо положение. А аз, вместо да „защитавам работническата класа“ или да направя блестяща кариера, станах скитник. Но

инстинктът ми за оцеляване е силен и постигнах място на надзирател в най-могъщата многонационална компания в света. Няма връщане назад. Това би означавало да започна отначало, да накарам децата си да напуснат колежа с градина, където до десет години учат френски, а от единайсет — английски; да престана да членувам в голф клуба, да загубя връзките си и петнайсетметровата яхта. Какво ще правят без мен Реклус и Кимет?

— Кои?

— Реклус и Кимет са моряците, които съм наел за моята яхта. Тя стои на котва в пристанището на Л'Естартит и я ползвам само от дъжд на вятър, за да ида до островите Медас^[1] да хапна някой и друг сандвич с шунка, макар че дотам може да се стигне чудесно и с гребане или дори с плуване.

Пролетта бе умножила цветята, надничачи над ниските огради на къщите в тъй наречения калифорнийски стил. Домове от тъмно дърво, носещи печат на оригиналност, за разлика от кварталите с панелни вили, останали назад преди навлизането в Кармел Бийч. И ако не беше северната светлина, открояваща отчетливо контурите, картината от евкалипти, портокалови и лимонови дръвчета щеше досущ да прилича на средиземноморската. Спускащият се към обширните бели плажове пейзаж се стори на Карвальо като опит за подражание, подобно на американските вина или шампанско, но безкрайната плажна ивица, наситеното живо синьо на морето, ритмично разбиващите се вълни, които лете се превръщаха в подвижни писти за сърф, напълно променяха това впечатление. То бе оборено и от идеално чистия пясък, без следа от подгонени от вятъра хартийки, от идеално чистите площадки за душовете и от белите като пясъка англосаксонци, надянали неизменната маска на хора, живеещи без маска.

[1] Малки острови в Средиземно море срещу Каталония. — Б.пр.

↑

След разговора със Сан Франциско Карвальо отвори хладилника в кабинета си и изпи на един дъх чаша гроздова ракия.

— Ромберг вече не живее тук.

— От снощи ли?

— От няколко месеца.

— Обадих се вчера вечерта и ми казаха, че е излязъл, но че ще се върне да пренощува.

— Станала е грешка. Той замина в неизвестна посока.

— Дали говорим за едно и също лице? Дитер Ромберг. Работи като инспектор в „Петни“.

— Работеше. От два месеца не работи в „Петни“ и замина в неизвестна посока.

— Не е ли оставил адрес, на който да препращате кореспонденцията му?

— Не.

— Коя сте вие? С кого говоря?

— Не е ваша работа, приятелю.

И затвориха. Това не беше същият женски глас, който му бе отговорил предишната вечер. Дитер Ромберг беше изчезнал за двайсет и четири часа, които сега се превръщаха в два месеца и едно уволнение. Втората чаша ракия го накара да разбере, че не трябва да пие трета.

Конча Ихар се изненада от внезапното изчезване на Дитер Ромберг.

— Два месеца — това е невъзможно. Преди по-малко от две седмици ми се обади от Сан Франциско, за да ме пита как съм, как са децата.

В гласа на вдовицата Жаума на отсрещния край на телефона се долавяше искрено удивление.

— Знаете ли адреса му в Германия?

— Като изключим служебните му пътувания, на практика той живееше в Сан Франциско, особено откакто овдовя. Докато жена му беше жива, притежаваха апартамент в Бон. Не знам дали го е запазил. Мисля, че да. Имаше син, който отиде да живее при сестра му, и той го навестяваше от време на време. Сестрата живееше в Западен Берлин.

Един час по-късно Карвальо вече знаеше, че апартаментът на Ромберг в Бон е затворен от няколко седмици и че собственикът бил

предприел пътуване, за „да се разтовари“ според думите на сестра му. Дитер бил напуснал компанията напълно отворен от работата си и в едно писмо до сестра си пишел, че предприема пътешествие из Африка, „за да потърся извора, но не на Нил, а моя собствен“. С риск да мине за детектив от филмите, Карвальо запита сестрата на Ромберг дали писмото е наистина от Дитер. Било написано на машина, но подписът и стилът били на Дитер. Във всеки случай датите се натрупваха без всякаква връзка. Според втория глас от Сан Франциско вече от два месеца германецът бродеше някъде по света. Според първия беше излязъл, но очакваха да се върне. А собствената сестра на инспектора от „Петни“ твърдеше, че преди две-три седмици ѝ е пратил писмо.

— Точно преди колко?

— Писмото не е у мен, дадох го на сина му. Пази всичките писма от баща си, а сега не мога да го попитам — на училище е.

Разликата не беше голяма. Две или три седмици. Значи вторият глас от Сан Франциско лъжеше, иначе нещата не се вместили в логиката на поведение, свойствено на международен инспектор от „Петни“. Напуска преди два месеца, бездействия месец и половина, сетне пише на сестра си и едва вчера решава наистина да отпътува, и то точно след едно обаждане на Карвальо. Недоверчивостта на детектива беше не толкова професионална, колкото вродена черта. „Недоверчив съм като мама“, помисли Карвальо и изведнъж усети как стомахът му се присвива — беше гладен. Поколеба се дали да помоли Бискутер да импровизира някакво ястие, или да отиде с Чаро в някой ресторант на Рамблас. Домързя го обаче да се обади по телефона на Чаро и обхванат от някакво странно нетърпение, той излезе и пое по булеварда, където взе придирчиво да избира сред близките ресторанти. На площад Реал изпи голяма бира, спомняйки си с тъга мезето от калмари в сос с черен пипер и индийско орехче, с което някога бе прочута най-многолюдната бирария в квартала. Сега вместо славните предшественици се подаваха мумифицирани парчета калмари, плувачи в кафеникава водича. Лошото на древните култури е, че са останали в миналото. Преди време в тази кухня беше работил един истински гений в приготвянето на калмари, създал бе илюзията за вечен вкус и си бе отишъл, оставяйки непоправима празнота. Нямаше дори кой да посочи на Карвальо следите на гения. Келнерите са

прелетни птици, особено сега, когато келнер може да стане всеки, способен да намъкне някое бяло сако — по-мръсно, отколкото е било вчера, и по-чисто, отколкото ще бъде утре. След като за стотен път изтерза душата си с размишления за някогашните калмари, Карвальо реши за утеха да обядва в „Агут д’Авиньон“, ресторанта, който му допаднаше с хубавата кухня и го огорчаваше с малките си порции. Когато Грасиан^[1] е написал, че „... хубавото, ако е кратко, е дважди по-хубаво“, сигурно не е имал предвид яденето, а ако го е имал, значи е бил един от онези презрени слаботелесни интелектуалци, способни да се прехранват със супа от букви и с по едно жалко яйце, твърдо като собствените им глави. „Трябва да се яде, за да се живее, а не да се живее, за да се яде“, е казал не един древен философ. Повтарят го и сега безброй специалисти по диетите, ала оскъдните им познания служат единствено за да подлагат на мъчение ония, които просто са понапълнели.

Омлет с крехки скилидки чесън като начало, последван от порция гъби пумпалки със свинско шкембе, после риба треска на скара и накрая десерт от малини без никакви подправки.

— Без нищо отгоре?

— Без нищо.

Харесваше му видът на малината, усещането за месест, леко тръпчив плод, който не стърже по зъбите като къпина и е с по-осезаем вкус от ягодата. Собственикът на ресторант „Агут д’Авиньон“ приличаше на благопристоен младеж от двайсетте години, който се е разорил след някоя безумна нощ прекарана в игра на бакара, и се е върнал към нормалния живот благодарение на умението да управлява лично ресторанта си, сякаш той беше жена или автоматична писалка. Карвальо смътно си го спомняше как броди предрешен като скитащ музикант из университетските аули, метнал мандолина на рамо, с мустачки на млад коцкар от двайсетте години, същински магнит за лудите по музиката момичета. Вероятно някоя нощ той и другарите му от студентския оркестър бяха влезли в този ресторант и от песен на песен, коя от коя по-глупава, бе разбрал, че ресторантът е нещо като родина, може би най-добрата, и беше решил да остане тук завинаги. Карвальо го виждаше често на пазара „Ла Бокерия“ да оглежда стоката с око на познавач, облечен така, сякаш позирал за някоя стара картичка, на която млад лорд е прегърнал талията на свежа английска

девица на фона на зелена ливада в Съсекс, а в облаците кръжи ангелче и носи в ръце надпис: „I love you, milady“^[2]. Собственикът на „Агут д’Авиньон“ избираше стоката, която би избрал и Карвальо — с мълчалива увереност я посочваше отдалеч с пръст, а понякога дори с тънкото си като писалка бастунче. При най-малкия жест на четирийсетгодишния млад коцкар, облечен в стил ар деко, продавачките на риба и месо веднага отделяха посоченото, така че сега Карвальо имаше възможност да яде безспорно най-доброто от близкия пазар, плюс някои интересни допълнения, които собственикът отглеждаше с професионална гордост в специални градини и ферми, следвайки примера на френските ресторанти. Качеството на изяденото и на това, което предстоеше да бъде изядено, компенсираше оскъдността на порциите — Карвальо я отдаваше не толкова на скъперничеството, колкото на желанието на собственика всички да бъдат кльоцави като самия него. Въпреки очевидния провал на този едноличен кръстоносен поход клиентелата от лекари напускате ресторанта доволна, защото ѝ бяха дали възможност да спази принципа и да стане от масата с леко чувство на глад. Още едно правило, което Карвальо ненавиждаше.

[1] Грасиан, Балтасар (1601–1658) — испански писател, йезуит, автор на трактати на нравствени теми и на обширната новела „Ел Критикон“. — Б.пр. ↑

[2] Обичам ви, милейди (англ.). — Б.пр. ↑

— Мислех да ти се обадя, но ме домързя и отидох да обядвам сам.

— Благодаря. Много мило от твоя страна. И сега какво? Да подремнем следобеда, а?

— Няма друг изход.

— Да, но аз бях на фризьор и не искам да ме разрошваш.

— В дните, когато ходиш на фризьор, не работиш ли?

— Слагам си перука за клиентите. Понеделник, сряда и петък — кестенява, вторник, четвъртък и събота — руса. Ако искаш, ще си я сложа.

— Не.

Раздразнението, изписано на лицето на Чаро, отстъпи място на закачливостта. Тя хвана главата на Карвальо и го целуна по устните.

— Бедничкият. Тая мръсница Чаро щеше да те остане без следобеден сън. Ела, кралю мой, ела.

Още в коридора Чаро започна да се съблича, а Карвальо не откъсваше очи от трептящото при всяка стъпка, лъскаво слънце на задника ѝ. Сумракът в стаята не успяваше да скрие младата, загоряла на терасата, ултравиолетова плът с още лениви зърна и език, който се вклини между зъбите на Карвальо с порива на каратист. Чаро разгърна дрехите му, сякаш бяха опаковка на прекрасен подарък, и се притисна към него, потърквайки в гърдите му меката си буза. Телата бавно напредваха към леглото, без да губят време в излишни движения; краката се плъзгаха едва-едва с явното желание да забавят, да отдалечат целта. Накрая Карвальо се отпусна на леглото по гръб, следван от лицето с дръпнати очи на Чаро, пламнало от вътрешна топлина. Сетне стаята постепенно загуби очертанията си, телата бяха споени със стоманена връзка, а устните им яростно се бяха слели. Накрая те се отпуснаха изтощени, като разтворена книга, чиито страници все още бяха свързани от преплетените им крака и ръце. Карвальо лежеше по гръб, а ръката му бавно милваше гърдите на Чаро, като последен отглас на затихващата страст в преситените им тела.

Чаро уважаваше правото на Карвальо пръв да отива в банята и вече бе престанала да се изненадва от желанието му да се махне веднага след като се бяха любили, сякаш се стремеше да избяга час по-скоро от местопрестъплението.

— Ще ти звънна — извика Карвальо, докато се обуваше, а от другата страна на вратата долиташе шумът на струящата от душа вода върху ваната.

Вдъхна със задоволство свежия въздух в коридора и отиде до хладилника. Там го чакаше бутилка хубаво изстудено шампанско. Жадно изпи една чаша и усети как челюстите му изтръпват, докато златистата струя се стичаше в една твърде важна кухня на тялото. От антрето позвъни на Маркос Нунес и се уговориха да се срещнат в дванайсет през нощта в „Сот“.

— Ако видите двајсетина души да слушат някого с отегчение, потърсете ме сред тях. Сигурно е, че ораторът ще бъда аз.

На улицата сновяха камиони, виждаха се стари проститутки в пуловери от ангорска вълна — приличаха на плетени бутилки. Едната ръка държеше изтъркано от употреба портмоне, а другата подканваше евентуалните клиенти или с нокът чоплеше някоя жила от задушеното на обяд, заклешила се между резеца и първия кътник. Същият пръст размазваше червилото по устните или облекчаваше ухото от сърбежа, пърхота или събраната кал. Шофьорите на камионетките със следобедна вялост изминаваха пътя от складовете на „Санчес Ерманос“ и „Фегонар продуктос конхеладос“ до кръчмите и пещероподобните барове, като от време на време се задяваха със старите фльорци.

— Бабке, защо са ти толкова големи циците?

— Защото ми ги е теглил баща ти.

Някакъв пияница изчисляваше най-краткия път от тротоара до платното. Върволица деца се връщаше от близкото училище, разположено в приземието, където всичко бе пропито от миризмата на клозетите, а хоризонтът на живота започваше и свършваше в един вътрешен двор — свят на боклуци, котки, плъхове и балкони, на които сякаш вечно се суши едно и също ухабено пране. Саксии с мушкато по паянтови балкони, някой и друг карамфил, клетки с мършави и нервни папагали, бутилки с газ, обяви на акушерки и педикюриски. Табели: „Каталонска обединена социалистическа партия“, „Федерация на центъра“, „Фризьорски салон «Майте»“. Воняща миризма на запръжки: калмари по римски, пържена риба, картофи, печени агнешки главички, миди, шкембе, подмишници, изпъкнали прасци, подпухнали очи, разширени вени... Карвальо познаваше тези улици, тези хора. И не би сменил с нищо този пейзаж — той му е необходим, за да се чувства жив, макар че нощем предпочиташе да избяга от победения град към хълмистото предградие, откъдето можеше да

наблюдава града отстрани. Несравнима е гледката, разкриваща се на всяка излизаща на Рамблас улица в пети район — устието на реката, по която тече животът и историята на цял един град, на целия свят.

Бискутер приготвяше омлет с картофи на газовия котлон в стаичката, която заедно с умивалника допълваше кантората на Карвальо.

— Правя го по ваш вкус, шефе. С малко лук, кълцан чесън и магданоз.

Бискутер бързо превърна писалището на Карвальо в маса за хранене и детективът се нахвърли върху парчето омлет с размерите на кубическа педя. Бискутер седна срещу него и се зае с другото парче в очакване да получи похвала.

— Само не казвайте, че не е хубав, шефе. Ако още сте гладен, приготвил съм и малко самфайна^[1]. Екстра работа. Хубав е, нали, шефе?

— Не е лош.

— По дяволите! Само толкоз ли, шефе? Аз го намирам страхотен, да си оближеш пръстите. А, щях да забравя! Обади се някакъв Педро Пара. Каза: „Не забравяйте да му предадете, че се е обаждал Полковника“. Да ви предам, че утре ще имате онова, което сте му поискали. Да минете покрай банката. И една телеграма. Не съм я отварял.

Пристигам Барселона сряда. Ромберг.

— Сложи ми малко самфайна.

— Предполагам, че след това няма да вечеряте, а, шефе? Ядете за трима, а сте слаб като глист, ама всичко отива в кръвта и ето ти го холестерина.

— Писна ми от доктори около мен! Първо Бромуро, сега ти. Яж и не се тревожи за холестерина.

— Ама аз за ваше добро го казвам.

— А ти ще вечеряш ли след тази обилна закуска?

— Че разбира се. Всичко, дето остава, го доизяждам през нощта. Напоследък не знам какво става с мен, шефе. Лошо спя. Тъжен съм. Мисля за майка си.

Бискутер попи със салфетката една сълза, но очите му продължаваха да се наливат с влага, която заплашваше да се излее върху зелено червеникавото съдържание на чинията със самфайна.

— Потърси си приятелка, Бискутер, или ходи от време на време в публичен дом за повдигане на духа.

— Приятелка, само си говорите, а нищо не ми предлагате. Пък проститутките ме размиват. Като ми кажат: „Хайде, плешивецо, ела да ти го измия“, ме напушва един смях...

Местейки поглед от Бискутер към телеграмата на Ромберг, Карвальо посегна към телефона. За Бискутер това беше знак, че трябва да разтреби масата. Но Карвальо така и не вдигна слушалката. Някакво смътно опасение го възпря да съобщи на вдовицата Жаума за неочакваното възкръсване на Дитер Ромберг.

[1] Ястие, приготвено от месо, дреболии, свински крачета, уши и др. — Б.пр. ↑

Когато човек влезе в някой бар, където зрелището е самата клиентела, и слезе по стъпалата към центъра на сцената, усеща върху плещите си бремето на звезда от американски филм, а в краката — напрежението на въжеиграч. Някъде докъм полунощ единствените посетители са две или три двойки, решили да избягат от самотата на ергенството или от брачното огнище. След този час се появяват един след друг актьори от независимия театър, зависими от театъра актьори, служители с интересно и позагладено минало, нереализирани кинорежисьори, певци на вечната „нова каталонска песен“, един политически карикатурист и друг — минал случайно оттук.

— Така е — Барселона е Европа.

Поет, бивш затворник, търсещ в „Сот“ бурни усещания, които да му възвърнат част от двайсет и петте години затвор; младичък сивоок ръководител от Работническите комисии; дами активистки от местната левица; професионални „нощни птици“, очакващи вече трийсет години нощта, когато всичко ще бъде позволено; писател хомосексуалист с приятеля си, загърнат в кожено палто; един истински поет, чел Троцки; водещ на „кръгли маси“ обладаващ магическото умение да предоставя думата на участващите и да обобщава мнения дори и при пълното отсъствие на такива; неколцина случайни впечатлителни интелектуалци, надяващи се на интересни запознанства, каквито и най-старите посетители на заведението не са успели да постигнат; бивши политици със запазен все още морален актив; млади островитяни от незнайно кой остров; безумци, изпълнени с надежда да забогатеят, поглъщащи с очи интелектуалния каймак; уругвайци, избягали от уругвайския терор; чилийци, избягали от чилийския терор; аржентинци, избягали от нескончаемия аржентински терор; един от десетте най-близки сподвижници на Карильо; почти млад бивш инженер, посветил се на издаването на радикално-независими марксистки трудове; някоя и друга човешка останка от интелигенцията през четирийсетте години, подхранваща се от страниците на Лайош Зилай и Стефан Цвайг: ортодоксални кадри от левицата, решили да погледат отблизо упадъчния и несъмнено скандален среднощен спектакъл, предлаган от „нощните птици“ на левицата. Коктейли, чието качество ги доближава до най-лошите напитки, приготвяни в някоя посредствена манхатънска кръчма, и до съвсем лошите на барселонските барове. Пространство, разположено на различни нива,

нелишени от задушевност кътчета, макар и в овехтяла и недостатъчно функционална обстановка, и тезгах по протежение на целия коридор, където опират лакти всички, които не умеят да поддържат забавен разговор и приказват със собственика, или с келнерите с приятелски тон, възможен единствено през нощта — пред тях е целият ден, през който ще могат да си поотдъхнат от толкова фамилиарност.

Тази вечер вместо обичайните петнайсетина или дваайсетина слушатели около Маркос Нунес се бяха събрали едва десетина. Зрелият младеж произнасяше слово с присъщата си насмешлива съдържаност, следвайки чудесния ритъм, усвоен в университета, където току-що бяха открили Павезе и англосаксонските поети от трийсетте години, и интонация, способна да направи възвишено носталгичен дори разказа за заблуден автобус или убийствено иронично описанието на сандвич с испански колбаси. Нунес беше един от първите, опитали се да възстановят левите организации в Барселонския университет през петдесетте години, а след разпитите и предварителния затвор бе избягал във Франция — така беше поел пътя, който можеше да го отведе до бюрокрастичния апарат на собствената му партия или до докторат по обществени науки, който би му послужил в една бъдеща демократична Испания. Бе се оказал прекалено циничен за бюрократ и твърде безволев за доктор по обществени науки, така че беше избрал занаята на зрител и го упражняваше с прикрито усърдие. Заради излишната дипломатическа съдържаност в поведението и отслабващата с времето привичка да поддържа спомена за миналото, за което Нунес продължаваше да се държи като удавник за сламка, наричаха го „българския консул“. Въпреки това той се стремеше да съхрани в паметта си всичко, свързано с възраждането на левите настроения във франкистка Испания, така както се съхранява платиненият еталон на десетичната метрична система. Обладаваше дарбата да получава и да раздава приятелство, и то само след граничеци със садизъм изпитания, а когато се наложеше да обрисова приятелите или враговете си, беше безпощаден в изразите си. В трескавите му тиради се долавяше особено ожесточение, сякаш, озовал се вече на земята, му се искаше и другите да паднат ничком, след което беше готов да продължи разговора, като че ли нищо не се е случило.

Карвальо взе последното стъпало, което го отделяше от събралите се, и зачака момента, в който Маркос Нунес щеше да

повдигне за пореден път вежди и може би щеше да забележи присъствието му. Някои лица му бяха познати от студентските години, дори можеше да назове имената им, без особен риск да сгреша. На свой ред и те го гледаха, опитвайки се да го разпознаят. Карвальо се приближи още към групата и спря, когато очите му срещнаха погледа на Маркос Нунес. Предугаждайки, че той ще му предложи да се присъедини към кръжока, Карвальо го изпревари, като му даде знак с глава, че иска да поговори насаме с него. Нунес не прекъсна веднага речта си, леко ѝ подряза крилата и я довърши сръчно с няколко фрази, които разсмяха една дама с огромни очи на нощен хищник.

— Ти си циник и ти е приятно да ти го казват.

— Аз циник? Аз съм наивник. С мен можеш да направиш каквото пожелаеш.

Нунес се надигна и последва Карвальо до една маса на съседното възвишение, където две току-що излезли от някое кино в Енсанче семейства пиеха половинка уиски с лед, но без сода, джин с тоник и водка с лимон — максималния репертоар на всички съпружески двойки, излезли току-що от някое кино в Енсанче. Така поне заяви Нунес, щом седнаха, като ги гледаше усмихнат.

— Изглежда, доста се забавлявате.

— Ако се забавлявам, значи не скучая. Профилактично лечение.

— Бих искал да ми обясните някои неща. Опитах се да открия Дитер Ромберг, инспектора от „Петни“, приятел на Жаума. Познавате ли го?

— Чувал съм името му. Жаума твърдеше за него, че бил притежател на най-големия мъжки член в света.

— Онзи ден беше в Сан Франциско. Тази сутрин обаче ми казаха, че от два месеца е напуснал компанията и че местопребиваването му е неизвестно.

— Сигурен ли сте, че е бил в Сан Франциско?

— Един глас ми каза: „Отиде на вечеря във «Феърмонт» с клиенти и ще се върне късно“. Друг глас на следващия ден ми съобщи, че е подал оставка и е изчезнал. Във всеки случай вие не сте ми казали почти нищо за частния живот на Жаума. С кого се срещаше? Кои бяха постоянните му приятели?

— От една страна, бивши състуденти и преди всички такива, които бяха постигнали подобно на неговото положение. Не че се

стремеше към това, а просто самите обстоятелства налагаха определен избор. От онези, които нямахме пукната пара, само аз и един друг бивш колега поддържахме връзки с него.

— Приятелски или политически връзки?

— Единствената му връзка с политиката беше от икономически характер — плащаше партийния си членски внос. Понякога разговаряхме на профсъюзни теми, за работническото движение. Не искаше да има проблеми с персонала и се обръщаше към нас за съвет. Последният политически разговор, който водихме, беше по повод на появилите се в предприятието зародиши на организации, чужди на Работническите комисии. Привърженици на Националната конфедерация на труда^[1] и някои други.

— Напоследък имаше ли неприятности в службата?

— Не. Но скоро щеше да има. Само малка част от предприятията, които контролираше, му създаваха трудности, но той много внимаваше при подбора на персонала и вземаше присърце и най-малкия конфликт.

— От морални съображения?

— Отчасти. Не можеше да превъзмогне определени представи за историята. Разбирате ли? По-точно беше му внушено, че работническата класа винаги има право и че той самият е един от администраторите на преминалия в отбрана капитализъм. Освен това се стремеше да съответства на образа, който си бе изградил за самия себе си. А той противоречеше на представата за един обикновен експлоататор. Неминуемо изпаднаше в положението на благ баща. Ходеше по сватбите на своите подчинени. Интересуваше се за здравето на близките им. Дори когато видеше, че някой служител има лични проблеми, той му даваше два-три дни отпуск.

— Любопитно. Мениджър на многонационална компания с поведение на собственик на квартално предприятие. Вие наистина ли го ценяхте?

Смехът на Нунес бе контролиран, сдържан.

— Ще ви дам една снимка, правена при завършването на университета. На нея сме шестима души — бяхме неразделни по време на следването. Мисля, че цял живот ще бъдем свързани един с друг, иначе ще загубим самоличността си. Всеки от тях носи част от моята самоличност, а аз — част от тази на останалите петима. Нещо като

мозайка. Всички заедно можем да възстановим най-хубавите години от живота ни въпреки политическите преследвания, въпреки бруталността, на която бяхме изложени, въпреки дълбокия мрак в страната. Можем да живеем дълги години разделени и после да се върнем там, откъдето сме тръгнали. Не съвсем, разбира се. Но все пак изходната точка винаги е миналото.

— Вие ли бяхте героят?

— Мъченикът. Идеализираха ме през целия период на моето изгнание. Не очаквах, че ще се върна така отрезвен. Стигна се до някои остроти. До известно разочарование. Накрая ме приеха такъв, какъвто съм. Отчасти защото са убедени, че няма да им отнема това, което притежават, и че ще живея скромно с два чифта дънки, един пуловер и две ризи. Те имат власт — икономическа, политическа, културна, морална. А аз нямам власт. Никаква.

— Интересува ме тази снимка и бих искал да получа сведения за хората на нея. Можем утре да обядваме заедно. Къде предлагате?

— В Барселона-две има малък френски ресторант, където човек може да хапне така, както никъде другаде в града. Конфи от гъска — собственичката го доставя от Перигор.

Карвальо започна да гледа Маркос Нунес със симпатия.

[1] Анархосиндикална организация, създадена в 1910 г., която на практика вече почти не съществува. — Б.пр. ↑

На път за дома си във Валвидрера Карвальо караше почти машинално. В паметта му изплува споменът за студентските години, над които витаеше сянката на Маркос Нунес, превърнал се в мит за следващите випуски. Той не само бе оказал съпротива на полицията при арестуването си, не само бе първият „червен“ студент след войната, организатор на първите университетски организации — за интелектуалните му способности се разказваха истински легенди.

— Малибран каза, че е много силен в синтеза, а и в анализа го бивало много.

По онова време професор Малибран приписваше на своите възпитаници способности за анализ и синтез така, както Церера е раздавала плодовете на земята. Съответната характеристика се спускаше над избраника като огнен апостолически ореол, а от небето се разнасяше гъгнвият глас на професора: „Това е моят възлюбен син и на него възлагам всичките си упования, защото е способен да прави анализ и синтез“. В действителност Маркос Нунес бе първият от поредицата мъченици на студентската съпротива и странстването му из Франция и Германия се следеше в Испания като пътешествие на някой ученик господен към изворите на всемирната мъдрост. Когато Карвальо бе арестуван, изправен пред съда и осъден, летописът на студентската съпротива все още имаше за отправна точка падането на Маркос Нунес.

— Ние сме от четвъртата вълна арести след Маркос Нунес.

Десетки все още момчешки лица изплуваха от дълбините на миналото. Следобедните часове в дома на Хулиана — всички, независимо кой колко пари имаше, биваха приети в този голям дом в стара Барселона, където портретите на Алфонсо XIII съжителстваха със снимката на някакъв роднина каноник, с антикварни мебели, с музиката на Бах, Шостакович, Монтан. „Ние ще счупим затворническите решетки, зад които гният нашите братя.“

Ламаншко сирене, евтина наденица, долнокачествено вино, спорове относно противоречията в диалектиката, бегли плътски и духовни съприкосновения, а в ъгъла, като символ на мъченичеството — лъскава извита палма, досуц като въпросителен знак. Първи идеологически различия, първи наченки на политическа активност. Полковник Пара бе задържан само няколко седмици преди Карвальо и пуснат на свобода след седемдесет и два часа. Епичният му разказ

впечатли мнозина, особено когато каза, че нарочно угасил цигара в дланта си, за да провери до каква степен може да издържи на мъчения. Полковник Пара направи доклад, който се четеше на всички събрания и събуждаше противоречиви мнения. На Карвальо разказът на Пара му заприлича на великолепен кадър от антигермански филм с участието на Джеймс Къгни и Ричард Конте, прекалено в духа на улица Мадлен 13. По-късно сам се убеди, че мъченията са лично, дълбоко индивидуално преживяване за него и няма друга валидно правило, освен това да мълчиш, за да не изречеш нещо, което би могло да унищожи собственото ти достойнство. Изчезне ли достойнството, човек се превръща в играчка в ръцете на мъчителя.

А колко култура! Колко книги за четене! Колко интелектуални съдби за подражание! Полемиката между Навий и Льофевр във Френската компартия. Ама и тях кой ги беше пръкнал! Паркира колата пред малката си къща на средна възраст и образите се превърнаха в отломъци, сякаш вълшебното огледало на възпоминанията се бе откачило от гвоздеа си. Заизкачва се по разкаляните стъпала, като в едната си ръка държеше кореспонденцията, а с другата пазеше равновесие, за да не падне. Вдъхна първите ухания, които ситният дъжд изтръгваше от земята и от зеления плет, и ободрен и успокоен, отвори вратата и влезе. Освободи ръцете си и проследи с поглед етажерката в коридора, където книгите заемаха неравномерно пространството, на места изправени плътно една до друга, на други наклонени към празнините и обърнати наопаки. Потърси „Критика на диалектическия разум“ на Льофевр, „Как се каляваше стоманата“ на Островски и „Есета за Хайне“ на Сакристан. Отиде до камината и разкъса книгите спокойно и умело като експерт, направи купчинка от листовете и, нареди върху тях сухи подпалки, а отгоре — цепеници. Огънят лумна и материализираната върху хартията култура пламна, изпълнявайки мисията си да подхранва по-реални огънове.

Да вечерям или да не вечерям, това е въпросът.

— Холестеринът, шефе.

Два часът след полунощ. Валеше силно и нощта донесе мириса на мокър бор; пращенето на горещите цепеници се смесваше с ромона на дъжда върху бръшляна, опънат като зелен килим върху земята в градината. Едно присвиване на червата го изстреля към тоалетната. Пътьом грабна „Случаят с усмихнатия йезуит“, криминален роман от

Никълсън, и един вестник. „Предимството да живееш сам е, че можеш да не затваряш вратата на тоалетната“, помисли той, докато се бореше с червата си. На преден план изпъкнаха острите му колени и един ъгъл от спалнята, който се виждаше през полуотворената врата. Съжали, че не я бе затворил, защото така не можеше да се съсредоточи изцяло в четивото. Прочете десетина реда от един от най-префърцунените криминални романи, които някога бе вземал в ръка. Убийството на бивша любовница от младини служеше на разказвача като претекст за дълго пътуване към миналото на английски военнослужещ в Индия. Беше невероятна смесица от „Дъждове“ на Бромфийлд^[1] и ориенталската мистика в духа на Хесе и Агата Кристи, в резултат на което се получаваше нов любопитен образец. Когато стигна до точката и мина на нов ред, стомахът му най-сетне се успокои. Напълни бидето и после потърси в литературната притурка статията на Фернандо Монегал, най-добрия испански критик на полския театър, любимец на Карвальо не само заради абсорбционните качества на хартията, а и заради достойнствата на самия текст. Сякаш се бе установил неоценим синтез между хартия и статия. След като свърши, Карвальо се доразсъблече и намъкна окачената до шкафчето хавлия. На пода остана празният панталон и между необходимостта да го вдигне и инстинктивното желание да вечеря нещо Карвальо избра второто. Пред пълния с консерви шкаф се поколеба дали да предпочете по-лесното — една претоплена консерва, или да пристъпи към алхимията на сготвена в ранни зори гозба. Какво да хапне? Задушено с фиде. В хладилника и малкия килер, разположен до шкафа, откри всичко необходимо. Изпържи леко посолената свинска пържола във врящото в пръстена тенджерата олио. Прибави картоф на парченца, настърган лук, черен пипер и домати. Събра на купчинка запръжката, поръси я със сол и червен пипер, сетне сложи фидето и го задуши, докато то стана на прозрачни кристалчета. Това бе моментът да налее бульона, така че да покрие с един пръст компактната маса. Щом яденето завря, Карвальо прибави четири резена „владишка“ наденица и малко преди да дръпне тенджерата от огъня, сложи няколко скилидки чесън и червен пипер, запържени отделно. Бе се научил да слага тази наденица във фидето в женския манастир, където се криеше в края на петдесетте години след провала на партийната печатница. Монахините им оставяха храната върху дълга дървена маса; изтъркана от миене, най-красивата маса,

която Карвальо бе виждал в живота си, също като извадена от някой натюрморт. От детството си пазеше дълбок и трогателен спомен за монашеските одежди, от времето, когато учеше в училището на монахините в Сан Висенте де Паул.

— Хосе, какъв ще станеш, като пораснеш?

— светец.

— Като свети Тарзиций?

— Като свети Тарзиций или като света Геновева от Брабант.

— Ти трябва да бъдеш като свети Тарзиций, защото си момче.

Света Геновева е била жена.

Тогава все още не разбираше, че и светците имат пол.

[1] Бромфийлд, Луис (1896–1956) — американски писател. — Б.пр. ↑

— Извинете, че ви безпокоя. Към Барселона ли отивате, господине?

— Да.

— Повреди ми се колата и видях, че спирате да хапнете. Ще ме вземете ли?

„Дребно човече с прекалено много коса“, помисли Дитер Ромберг. После погледът му се плъзна към гъстата, добре подстригана брада и стигна до дискретния ежедневен, но елегантен костюм.

— Представител съм на предприятие за спортни съоръжения и тъкмо привърших едно посещение из района. Връщах се вкъщи. Ако нямате нищо против.

— Не. Нямам нищо против.

— Аз също ще хапна. Ще седна на някоя маса и когато решите да си тръгнете, само ми кажете.

— Седнете при мен, можем да се храним заедно.

— Много сте любезен, господине. Благодаря ви.

Човекът седна и въздъхна с облекчение.

— Да знаете само от каква беда ме измъквате. Ако не се прибера тая вечер вкъщи, господ да ми е на помощ, докато убедя жена си, че е било по вина на колата.

— Май ви няма доверие.

— Ами аз ѝ давам повод.

Смигна му. Огромен златен пръстен лъщеше на същия пръст, на който блестеше и тънка халка.

— Такава ми е работата. Басейни. Тенискортове. Ето визитната ми картичка, вземете.

— Не мисля, че ще стане нужда. Чужденец съм и само минавам оттук.

— И аз забелязах, но много добре говорите испански.

— Идвам често.

— Задръжте визитната картичка. Човек никога не знае. Някой ден ще речете да си купите вила в Испания и ще имате нужда от мен. Хуан Игерас Фернандес, на вашите услуги.

— Петер Херцен.

— Петер. Звучи ми английска.

— Немец съм. Но Петер е еднакво и на английски, и на немски.

Келнерът донесе салатата и филето на Ромберг.

— За мен няколко резенчета мерлуза на скара и нищо повече. Имам язва.

На масата се появиха две различни хапчета, извадени направо от джоба.

— Слагам си в джоба дневната доза и така не ги забравям. Иначе все ги оставям в куфара или ги забутвам бог знае къде. Пълна катастрофа. Прекалено много неща ни се струпват на главата и после идват язвите, а и още по-лоши болести. Вие имате здрав вид. Якичък сте. Явно полагате грижи — филенце, салата. Спортувате ли?

— Когато мога. Плуване преди всичко.

— Много здравословно. Това е най-пълноценният спорт. Ето, виждате ли, цял ден се разхождам сред басейни, а не знам да плувам. Тук, в Испания, са ни възпитавали надве-натри. Малко писане, малко смятане. Физически упражнения? Тичай след топката или консервената кутия по улиците или празните места. Днес децата вече са друго нещо. Синът ми учи плуване. Два пъти седмично. През лятото, отидем ли на плажа, нещо ми става, като го гледам как плува като жабче, а аз стоя до кръста във водата или клеча.

Изяде си рибата бързо, за да има време да пие кафе с Ромберг.

— Виж, от кафето не се отказвам, та ако ще да имам хиляди язви.

Стана под някакъв предлог и отиде при келнера. Когато го видя да показва масата и да вади портфейла, Ромберг разбра, че е платил вечерята и на двамата. Надигна се, за да му попречи, но закъсна.

— Моля ви. Голяма работа. Вие ми правите такава огромна услуга...

Дребното човече похвали удобствата на беемвето.

— Не е моя. Наех я.

— Рано сте взели отпуск. Тук още е пролет.

— Наложил се да го взема сега.

— Нещата невинаги се нареждат така, както ни се иска. Слушайте, ще имате ли нещо против, ако си полегна за мъничко отзад? Заради язвата. Добре е да се опъна малко след храна.

Ромберг седна зад волана. Закопча внимателно предпазния колан и се обърна. Дребното човече почти се побираше цялото на задната седалка. Усмиваше му се доволно, с ръце, скръстени върху стомаха.

— Ето това е живот. Все едно че пътувам в спален вагон.

Излязоха от паркинга и поеха по магистрала А-17. Оставаха цели седемдесет километра до Барселона. Дитер подкара с пълна скорост, като наблюдаваше в огледалото лицето на спътника си, да не би да се изплаши. Той обаче изглеждаше съсредоточен в съзерцанието на тавана или може би спеше с полуотворени очи. Ромберг се надяваше да приключи срещата с Карвальо навреме, за да не се налага да ноцува в града. Искаше да стигне по-скоро до Валенсия и на другия ден да се качи в Аликанте на ферибота за Оран. Мислено се опитваше да проведе въображаем разговор с Карвальо, който хем да бъде убедителен за детектива, хем да не компрометира самия него. В душата си чувстваше страх, огромен като тялото му, и нямаше с кого да го сподели. Навремени мъка свиваше гърлото му, той простенваше тихо името на мъртвата си жена: „Гертруде“, и очите му се замъгляваха от жал към самия него. Сетне изникваше споменът за сина — неговата втора рана.

— Прекалено много ме обича.

Каза го почти на глас. Беше чел някъде, че един писател, решил да избяга от СССР, малтретирал сина си през последната година на съвместния им живот, за да си спомня за баща си с омраза, а не с тъга. Той беше направил същото по свой начин. Бе отстранил детето от живота си, сякаш му пречеше, а в замяна то го обожаваше като идол. Пазеше снимките му, сякаш бяха реликви. Караше леля си да му преправя спортните сака на баща му, за да носи същите дрехи. Притежаваше способността на Гертруде да очарова и обича.

— Все някой ден трябва да се случи.

По-късно, когато бъде в безопасност, ще го повика, но може би вече ще е късно, и момчето няма да иска и да знае за него.

— Много бързо карате.

Не схвана веднага точния смисъл на тона, с който прозвучаха думите зад гърба му. Когато си даде сметка, се обърна раздразнен. Спътникът му седеше, насочил към него пистолет от такова разстояние, че Дитер да не може да го стигне с ръка.

— По-бавно, немецо, по-бавно и отбий на първия син знак Р, който видиш. Това синьо Р ще рече паркинг. Не ми прави номера, защото най-напред ще ти осакатя ръката, а после ухото. Бавничко и спираш.

— Какво желаете? Почти нямам пари. Пътувам с чекове и чекова книжка.

— Ще видим. Ти спри и кротувай.

Дитер се вкопчи в надеждата, че ще има и други паркирали коли и ще може да извика за помощ. Синьото Р се приближаваше и той намали. Присъствието на една спряла кола леко го обнадежди.

— Спри сега, веднага!

Натисна рязко спирачките, като вдигна лек облак прах. Дребният спазваше разстоянието и държеше главата му на прицел.

— Искате ли да се уверите в това, което ви казах? Да ви дам ли портфейла? Желаете ли да претърсите багажа?

— Върни ми визитната картичка, която ти дадох. Хвърли я назад.

Нещо бе помръднало в другата паркирана кола. Един мъж слезе от нея и се отправи към тях. Дребният не се притесни. Насреща им идваше плещест мъжага, който застана до колата, наведе се и погледна вътре.

— Този ли е?

— Този е.

— Сигурен ли си?

— Сигурен съм.

— Вие ли сте Дитер Ромберг?

— Вие полицаи ли сте?

— Хей ти, погледни насам — извика онзи отзад.

Дитер се обърна, но успя да види с крайчеца на окото ръката на плещестия мъж и блясъка на ножа, който срязва гърлото му като масло.

Когато видя Бромуро извън пределите на Монфорте и най-близките около него барове, Карвальо така се удиви, че се разбуди окончателно. Стоеше там, пред вратата на дома му във Валвидрера, облечен в костюм, с връзка и идеално лъснати обувки, в компанията на млад атлет приличащ на флорентинска статуя.

— Може ли да влезем, Пепиньо?

— Дявол да го вземе, Бромуро, за първо причастие ли си се докарал?

— Случаят го изискваше. Доведох ти един приятел във връзка с това, за което ме питаше вчера. Пък и времето е хубаво, а аз никога не съм идвал тук. Та си рекох: „Почивен ден и разходка извън града. Я иди да видиш Пепиньо“.

Младият атлет явно притежаваше професионална подозрителност, защото се вмъкна в къщата, оглеждайки всички ъгли, и дори се върна към вратата, за да погледне отново градината. Сетне последва Карвальо и Бромуро, но не се отпусна в креслото, а само се облегна и взе да изучава детектива с преценяващ поглед.

— Този приятел знае всичко, свързано с уреждането на сметки между сводници, мацки, кофти клиенти и все от тоя род. Питай го каквото искаш.

— Да не би да държи агенция за сводници?

— Не, той самият е сводник, но от по-висшите кръгове. Професионален киноактьор. От онези, дето се хвърлят от стълбите и се блъскат с коли. Атлет. Покажи си мускулите на моя приятел.

Младият атлет отклони предложението, като махна с якото си ръчище, а по лицето му пробяга усмивка.

— Не сте дошли да правите гимнастика. Много добре. Бромуро сигурно ви е обяснил за убийтия от Вик, оня с дамските пликчета и всичко останало. Какво знаете за случая?

— Нищо.

— Не е ли било уреждане на сметки?

— Никога не убиваме клиента. Най-много да го посплашим, ако прекали с някое от момичетата — например ако го бие или нещо такова. Между нас работата стига до кръв само когато някой се намеси в играта на другото или нещо подобно. Но да пречукаш клиент, това е все едно да убиеш кокошката, дето снася златни яйца.

— А какво ще кажете за пликчетата в джоба?

— И това ми звучи невероятно.

— Това ваше лично мнение ли е, или имате доказателства?

— Изяснете се.

— Питам дали го казахте, защото така мислите, или сте проверили сред колегите от занаята.

— Поразпитах. Отговориха ми. И нищо.

— А извън Барселона?

— Извън Барселона няма нищо. Дребни пороци в някои промишлени селища, но ние знаем всичко. Рано или късно всичко се узнава.

— Страхотен е, Карвальо. Всичко знае. Викат му Златния чук, защото оная работа му кълве яко.

Левентът отново махна с ръка, без да съдържа самодоволната си усмивка.

— Всеки би казал, че се занимавам само с разврат и използвам жените. А аз си имам занаят. Това с жените беше само в началото, когато още не се бях установил, а сега го правя само от време на време.

— Той започна по вечеринките, правеше стойка на някоя табуретка или на ръба на монета от пет песети. Жалко, че не иска да ти покаже мускулите си. След неговия номер всички момичета падаха в краката му. Тук авантюрка, там момиче, което се предлага. Той веднага разбра как стоят нещата и оформи добра групичка. Колко мацки въртиш, а, Чук?

— Шест-седем. Човек не трябва да се увлича, защото после не издържа, а и конкуренцията е голяма. Освен това днес жените не се управляват така лесно, както по твое време, Бромуро. Тогава — два-три шамара и всичко върви като по вода. Сега към всяка трябва да имаш индивидуален подход. Ще глезиш синчето на една, ще вразумиш друга, трета има парализирана майка и трябва да ѝ се намери масажистка. Има ги и епилептички. Е, и шамарите не са излишни, но не са единственото средство. Трябва да им осигуриш охраната full-time^[1].

— Вие накрая ще основете профсъюз бе.

Карвальо бе сигурен, че стомахът му би смлял дори лунни камъни, но не и сводници. Приличаха му на кърлежите при кучетата, отвратителни насекоми, които пълнеха търбусите си с чужда кръв. Атлетът имаше физиономия на зло агне и беше наивен като компютър.

— Да се върнем към убития. Защо полицията е обяснила, че става дума за уреждане на сметки?

— Откъде да знам? Това е чиста глупост.

— Но някой ден може да хванат някого от вас и да го накарат да плати всички сметки.

— Трябва да си много застрелян, за да платиш тия сметки, а и тая работа насила не става. Когато хванат някой джебчия, лепват му всичките възможни кражби. Но те самите знаят, че сводникът не убива клиенти. Може да пораздрусаш някого да му ритнеш един в слабините или да го шантажираш, макар че такива случаи са редки, защото спокойствието на клиента е по-доходно, отколкото шантажът. Намират се разни младоци, дето се мислят за много хитри и искат да си напълнят гушката за няколко дни. Тия трябва да ги гониш и ние сме най-заинтересуваните.

— А дамските пликчета?

— Това го има само в романите. Слушайте мен.

— Не е ли на мода?

— Спомням си само случая с един дрисльо, от тия, дето хващат момичето и го карат да прави какви ли не мръсотии. Ако ѝ харесва — нейна работа. Ама ако не иска, той няма право да я насилва. Та един чичка го прекали веднъж. Предупредихме го, той пак, с друго момиче, после с трето. Един ден му взехме гащите, напълнихме ги с изпражнения и му ги изпратихме вкъщи с една картичка: „За спомен от Пурита“. Повече не се весна.

— Е, Пепе, няма ли да полеем моето посещение?

— Какво искаш, Бромуро?

— Чаша вино, от онова, което ти пиеш.

— А вие?

— Аз не пия, благодаря. Ако почна рано сутрин, няма да издържа до вечерта, а работата ми е нощем. Вода. Ако може, негазирана. Или парченце круша.

Карвальо донесе от избата една бутилка „Кот дю Рон“; 1969 година. Бромуро следеше подготовката по отварянето и адамовата му ябълка подскачаше, като че ли му предстоеше да преживее дивно приключение.

— Пепиньо, нима отваряш тая бутилка заради мен? И пише на френски!

На утринната светлина виното изглеждаше леко сънливо, като лице на момиче, което пази мириса на топли чаршафи, а гласът му е все още унесен. Светлината на Валес придаваше на червената течност цвят на череша, а белезникавият език на Бромуро сякаш размътваше виното, докато го вкусваше.

— Ама винце, Пепиньо! Един път! А после какво ще пия? Всичко останало ще ми се струва вода от чешмата.

— Това е като първото причастие, Бромуро.

— Мога ли да я изпия цялата?

— Изпий я.

— Нищо не ми дължиш, Пепиньо. Това, което направи за мен, струва колкото всички пари на тоя свят. Когато бях в Синята дивизия, веднъж ни дадоха каса германско вино, от Рейн. Бяло, великолепно. Но бяхме неопитни и не можахме да го оценим. Намериха се и такива, които казаха, че не струвало колкото „Валдепеняс“^[2]. Млади и глупави. Дадоха ни го за Коледа, преди да тръгнем за руския фронт. После ни наредиха да се строим, защото щял да минава Муньос Грандес. Най-трезвите приличаха на наклонената кула в Пиза. Муньос Грандес мина пред нас, като че ли бе глътнал бастун, и не пожела да види онова, което виждаше. „Да живее Испания!“, извика един тъпанар, за да ни стресне и да застанем мирно, но вместо това изпопадахме един връз друг, като се пукахме от смях и се напикавахме, истина ти казвам, напикавахме се. Стомасите ни вряха, оная работа ни беше измръзнала от студ. Пък туй е лошо, Пепиньо, много лошо.

[1] Непрекъснато (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Марка не особено скъпо испанско вино. — Б.пр. ↑

Модернистичната стълба завършваше с огромни врати от резбовано дърво с позлатен обков. В преддверието портиерът четеше „Реалност и желание“ на Луис Сернуда^[1]. Карвальо не беше от хората, които лесно се изненадват, но сега се стъписа за миг и прочете няколко пъти заглавието. Портиерът вдигна глава и се усмихна иронично над ръба на книгата.

— Кого търсите?

— Педро Пара.

Отбеляза мястото, до което беше стигнал, с кокален нож за разрязване на хартия и затвори книгата внимателно, сякаш беше чуплива. Заведе го до малка приемна и докато Карвальо се чудеше дали да прелисти „Камбио 16“ или „Триунфо“, Педро Пара се появи на вратата като истински полковник, готов да издаде знаменателна заповед. Полковникът икономист беше по риза въпреки студената пролет или може би благодарение на луксозното отопление. Той козирува и се засмя, докато потупваше Карвальо по гърба, сякаш удряше твърд дюшек. Изминалите години не бяха намалили приликата му с Розано Браци, ала сега може би повече се доближаваше до Розано Браци в „Летни лудории“, отколкото в „Желязната корона“ — богат, с прошарени коси, със загоряла от слънцето кожа благодарение на излетите в планината и карането на ски. Опънатата му риза говореше за ежедневна гимнастика: едно, две, едно, две, или вдишвания и издишвания всяка сутрин пред отворения прозорец и в студ, и в пек, и зиме, и лете.

— Липсва ти само униформата.

— И то генералска, нали? Щом още като бях на двацет и пет години, ме наричахте полковник, сега вече трябва да съм генерал. Все още мога да стана. Скоро ще има партизанска война, а такива събития се използват за повишаване в чин.

— Партизанска война ли? Струва ми се, че ако не се изкатериш по фасадата на Сената или Кортесите, възможностите ти за повишение ще бъдат изчерпани.

— Черна станция както винаги. Какво става с теб, Карвальо? Последното, което научих, бе, че след затвора си се запилял някъде, а после съвсем загубихме следите ти. Казаха ми, че си бил частен детектив, досущ като в криминалните романи или във филмите на Богарт.

— Е, фирмата е по-скромна. Избягали от къщи хлапаци, ревниви съпрузи, които следят жените си през свободните им часове. Истинските полицаи ни наричат „души гащи“.

— Ама че реакционен занаят.

— Също както да правиш счетоводни отчети за родната финансова олигархия.

— Не се зъби. Правя отчети и за теб. Ето ти кратко сведение за дейността на „Петни“ в Испания и за най-близките им клонове. Например от Испания се контролира част от Латинска Америка, друга част е свързана директно със Сан Франсиско, а сега създават трета централа в Сантяго, Чили. Що се отнася до ключовите личности, бих ги разграничил на две категории: ръководители и политици. Понякога става дума за едни и същи лица, но невинаги. За разлика от други компании „Петни“ почти никога не използват в сделките си държавния апарат, например дипломатите. Има си свои хора и само в краен случай прибегва до Държавния департамент.

— Кой се занимава сега с делата в Испания?

— Официално Антонио Жаума, той е ръководителят. Но до него или съвсем наблизко трябва да е съответният политик. Този, който поддържа връзки с министри. Мобилизира живата сила.

— Първо, Жаума е бил убит и, второ, вероятно има заместник.

— Архивите не са актуализирани.

— Трето, кой е политикът?

— Това не е известно. Или го знаят много малко хора.

— Кой е приемникът на Жаума?

— Кога е умрял?

— Преди месец и половина. Или малко повече.

— Може би някой временно го замества. Тези организации не решават така бързо въпроса със заместника. Ще се обадя по телефона и ще разбера.

— Слушай. Тоя портиер, разсилният... да не би тук да се иска диплома за висше образование по философия и литература, та да бъдеш портиер? Четеше „Реалност и желание“.

— Това пък какво е? Знаеш, че съм най-обикновен икономист.

— Пълното издание на стиховете на Сернуда.

— Ах, да, поетът. Портиерът пише стихове. Издал е няколко книги.

Докато чакаше Пара, Карвальо си мислеше за други поети със странни професии. За Емилио Прадос, който по време на изгнаничеството си в Мексико работел като надзирател през междучасията в едно училище. Или за онзи поет, станал учител на първолаци в Тихуана. Карвальо се запозна с него в някакъв бар на границата, където той обръщаше една след друга чашите с текила и междувременно отпиваше глътка вода с малко сода.

— Докато не умре Франко, няма да се върна. Това е въпрос на принципи. Може да съм никакъв, но си имам достойнство. Фигурирам в последните поетични антологии отпреди войната, Хусто Елорса. Не сте ли чели нещо мое? Нямах почти никаква възможност да публикувам някоя нова стихосбирка. От концлагера в Аржелес отидох в Бордо; оттам на кораба и — в Мексико. Едва пристигнах, и се озовах в Тихуана. Начален учител, временно. Временно! Трийсет години, приятелю! Трийсет години. Всеки път щом до мен стигнеше слух, че Франко е болен или че скоро ще бъде свален, преставах да се бръсна, приготвях куфарите и не сменях чаршафите на леглото. Та всичко да ме подтикне да тръгна оттук. Преди няколко месеца се отчаях. Имам двайсет неиздадени книги с поеми, приятелю. Отидох в Мексико да поговоря с „Експресате“, филиала на издателството „Ера“^[2]. Познавам се добре с Ренау, художника на плакати. Той сега е в Източна Германия. Та момичето от „Ера“ е сестра на един роднина на Ренау. Предложиха ми да съставя антология. Представяте ли си? Антология на книги, които никога не са били издавани. Все едно да ги убиеш една по една.

Зле обръсната бяла брада, лице на учител а ла Мачадо, с раздиран от киселините стомах, несръчно залепено с лейкопласт стъкло на очилата, така че съсредоточаваше полезрението в едното око, петна по ризата, която някога е била бяла, но сега изглеждаше жълта с мръсна ивица по ръба на орфаната яка, и едва доловима миризма на старческа пот, миризма на животно, което скоро ще предаде богу дух.

— Постоянна комисия от трима или четирима инспектори на „Петни“ помага в момента на заместника. Ще останат тук още няколко седмици, после работата ще бъде оглавена от Мартин Гаузакс, втория на борда след Жаума.

— Познаваш ли го?

— Светкавична кариера. Беше четири семестъра след мен в института, като едновременно учеше и право. В края на следването

получи всички възможни награди. После продължи в МИТ^[3], водеше курсове в школата за подготовка на стопански ръководители към Икономическия факултет. Специалист от висша класа.

— Член ли е на „Опус Деи“^[4]?

— Може да е кокетничил с него, когато завършваше, но ако се съди по поведението му, не е давал обет нито за бедност, нито за послушание, нито за целомъдрие.

— Мърсува на воля, а?

— Той е странен тип, Пепе. По едно време се говореше, че си пада по другата част, защото маниерите му са като на английски иконом. Мисля, че не съм го виждал без жилетка на костюма дори през август. Когато до ушите му стигнаха слуховете, че бил педераст, започна да посещава редовно колкото жени можеше, някои от които доста прославени. Всяка вечер излизаше с различни и си имаше една-две постоянни, за разнообразие.

— Наследствен капитал?

— Никакъв. Той е незначителна издънка на династията Гаузакс — памучни тъкани. Преди кризата с памука мереха мегдан с фамилиите Гуел, Бертран, Валс и Табернер. Сега отново надигат глава. Но Мартин Гаузакс няма нищо общо с тях. Баща му беше адвокат без пукната пара, занимаваше се с дребни дела — съседски пререкания, някой и друг развод.

— И всичко това го имате във вашите архиви?

— Не. Занимавам се със случая Гаузакс, откакто направихме проучване за икономиката на Каталония. Срецнах името и тъй като има един Гаузакс в крайната левица, полюбопитствах да узная какво е семейството. Имат от всичко по малко: един маоист, друг по-заклет маоист, Мартин е образцовият служител, четвъртият брат е близък с Жорди Пужол^[5], имат сестра, която е член на Компартията. Двамата по-малки братя учат — единият в колежа на „Опус“, а другият при йезуитите.

— Ето едно семейство, решено да оцелее при която и да е власт.

— Точно така. Това е неумолим закон. Всяка управляваща класа се старее да увековечи властта си било по пътя на наследяването или на политическото приспособяване, било чрез влияние в областта на културата.

Нито капка ирония. Пара си имаше собствен жаргон, както Бромуро и Златния чук.

— Напускам тази банка с усещането, че съм се възползвал от услугите ѝ, без да съм платил нито грош в замяна.

— Изпрати чек на Леополдо Калво Сотело^[6] или Триас Фаргас^[7], членове са на Управителния съвет.

— За каква сума?

— Изчислил съм, че един час работа ми струва четиристотин шейсет и шест песети. С теб загубих два часа, значи деветстотин трийсет и две песети. Ще ти направя отстъпка и ще сваля на осемстотин. А може да направиш дарение и да изпратиш на шефовете хиляда песети.

— Търгаш такъв. И ти си ми бил поет.

Портиерът вдигна очи и огледа поред двамата, за да разбере дали не е предмет на някаква шега.

— При това социален поет, от вашите.

— Поезията не може да бъде нито социална, нито лековата; или е поезия, или не е — каза портиерът без гняв, но с достойнство, с което Педро Креспо^[8] е отвърнал на опита за оскърбление на кралските войски.

[1] Сернуда, Луис (1902–1963) — испански поет, съмишленик на поетите от „Поколението от 1927 г.“. — Б.пр. ↑

[2] Издателство, в което в годините на франкизма се публикуват книги на редица испански писатели, забранени в родината им. — Б.пр. ↑

[3] Масачузетски технологически институт. — Б.пр. ↑

[4] Религиозно-светска организация, със стремеж за политическо влияние, основана през 1928 г.; през 60-те години играе важна роля в политическия живот на Испания. — Б.пр. ↑

[5] Пужол, Жорди — виден деец на каталонското движение за независимост, днес президент на Автономното правителство на Каталония. — Б.пр. ↑

[6] Сотело, Леополдо Калво — виден испански политик с дясноцентристки уклон. Министър-председател на Испания от 1981 до 1982 г. — Б.пр. ↑

[7] Фаргас, Триас — известен икономист и политик, лидер на Каталонската буржоазнонационалистическа групировка „Демократическа левица“. — Б.пр. ↑

[8] Главен герой в „Кметът на Саламеа“ от Калдерон де ла Барка (1600-1681.) — Б.пр. ↑

Нунес дойде точно навреме — беше с неизменния и сякаш неподлежащ на замърсяване пуловер, над който яката подаваше крайчетата си, като че бяха издънки на някакво странно, невидимо растение, и с нехайния поглед и застиналата усмивка на автентична холивудска кинозвезда.

— В тази страна навреме идват само онези, които са работили в нелегалност.

Нунес отказа да вземе листата с менюто, който му предлагаше собственичката.

— За начало зелена салата, а после конфи от гъше месо.

Карвальо също си поръча конфи, но избра охлюви по бургундски за предястие. От бедния асортимент вина се спря на бутилка „Сент Емилион“ и сега вече нито Нунес, нито той имаха някаква причина да отлагат разговора и да отместват погледите си встрани. Притеснението на Нунес бе част от поведението му. А при Карвальо то бе далечно ехо от нявгашното преклонение пред този човек, същото, каквото изпитваше към някой преподавател или към някоя личност, от която се беше възхищавал. Нунес въздъхна и извади една снимка от изтъркания си портфейл, в който Карвальо съзря самотна банкнота от петстотин песети.

— Заповядайте. Това е нещо като семеен спомен.

Любителска снимка, вече леко избледняла, с назъбени краища. Четириима младежи, застанали прави, и други двама, клекнали. През 1950 година те са били осемнайсетгодишни, ала сега изглеждаха като дошли от някаква неопределима, но много далечна епоха. Всичките бяха с костюми и връзки освен — както можеше да се отгатне — Маркос Нунес, клекнал, в костюм и пуловер с висока яка. Жаума беше несъмнено първият вляво от застаналите прави. Косата му още не бе опадала, а еврейските черти на слабото му лице изглеждаха малко по-остри.

— Кой са останалите?

— По реда на явяване на сцената. До Жаума — Мителито Фонтаниляс, адвокат като всички нас, но практикуващ, и то успешно. Тоест адвокат на сума ти предприятия. Три къщи, четири басейна.

Разрошен и леко кривоглед, на снимката Фонтаниляс имаше вид на безцеремонен симпатяга и в костюма си приличаше на някой фронт от предградията.

— Най-високият е Томас Биедма, профсъюзен адвокат. Тук изглежда като истинско олицетворение на благоразумието и сериозността. Той е „най-червеният“ от всички нас. Поне повече от мен. Ogлавява една крайно лява групировка.

В това лице, чиято чувственост се смекчаваше от младостта, имаше нещо от чертите на бурбонски принц.

— Прилича на някой кмет.

— Няма никога да стане кмет, ако не успее да щурмува Зимния дворец. Вече ви казах, че е от крайната левица. Мен ме смята за ревизионист и циник. Това, че съм циник, си го мислят много хора, но по съвсем друга причина. Според Биедма аз съм циник, защото съм знаел достатъчно, за да не бъда ревизионист и въпреки всичко съм продължавал да бъда такъв. Другият застанал прав е романистът Доронсоро.

— Кой от тях?

— По-малкият брат, Хуан. Наскоро публикува „Умората и нощта“. Аз съм едно от действащите лица. Не си правете труда да я четете само заради това. Там съм такъв, какъвто ме виждате тук.

— А нима знаете какъв ми се виждате?

— Това е едно от любимите ми упражнения. Да отгатвам какво мислят другите за мен. Понякога им помагам да допълнят картината, друг път се старая да ги обърквам. Но за малко. Веднага се уморявам от всичко, освен от умората. А и прекаленото съсредоточаване пречи на способността да долавяш всичко, което става наоколо. Вече сам сте разбрали, че усилието не ми е присъщо.

— Ами този?

До Нунес беше клекнало едно момче, което изглеждаше истинско въплъщение на радостта. Гъста, прилична на таке коса, очила със силен диоптър, дребни и твърди черти, смекчени на снимката от широката усмивка и от вдигнатата за поздрав ръка към фотографа.

— Кой ви снима?

— Има сериозен спор по въпроса. Госпожа Биедма твърди, че тя е направила снимката, а друг приятел, който не е сниман, оспорва авторството, несъмнено с известно основание — той е кинорежисьор или по-скоро иска да стане такъв. Името му е Хасинто Виласека. Не му провървя в киното, нали знаете колко е трудно там, пък и Виласека не

се задоволява с какво да е. И той е от крайната левица. Дори по едно време оглавяваше малка политическа група, също като Биедма.

— Ама че компания. От седмина приятели двама ръководят незаконни групировки, един е мениджър, друг — преуспял адвокат, трети — писател, вие... А този, очилатият? Не ми казахте неговото име.

— Аржеми. По онова време беше призван да стане приемник на великата каталонска поетическа традиция. Сега е един от най-големите производители на кисело мляко. С него най-рядко се виждам. Или е в чужбина, или в имението си в Ампурдан, в една огромна къща от седемнайсети век, която той е превърнал в дворец от двацет и първото столетие.

— Бих искал адресите на всеки един от тях.

Нунес пхна ръка през деколтето на пуловера и извади от вероятния джоб на ризата сгънат лист хартия.

— Ето ги. Предвидих, че ще са ви нужни.

— Какви отношения поддържахте всички вие с Жаума?

— Много добри. Но поединично или по двама. Само два пъти сме се събирали всичките. На едно тържество, което организираха в моя чест при завръщането ми от изгнание, и преди около година, по инициатива на Жаума. Беше го обзела някаква депресия и пожела отново да се видим. Пълен провал. Когато сме двама или четирима, веднага намираме общ език както някога. Но щом сме всички заедно, все се опитваме да си припомним и да възстановим образа на всеки един, да го сравним с останалите. Накрая стигаме до кавга и започваме да се защитаваме от позициите на днешния ден. Усещам по погледите им, че са очаквали повече от мен, и им давам да разберат, че може би и аз съм очаквал повече от тях. Тогава стават агресивни.

— Всичките ли?

— Доронсоро не. Той малко говори. Мисля, че ни изучава като евентуални герои за романите си. И както пише средно по десет реда на ден, с нас има материал за цял живот.

— А Жаума доверяваше ли се особено на някого?

— На Фонтаниляс бе възложил някои дела, свързани с компанията. Използваше понякога и Биедма, защото твърдо вярваше в неговия рационализъм. Понякога пътуваше с Аржеми.

— По работа или за удоволствие?

— По-скоро за удоволствие. Със съпругите.

— А жените?

— И те до известна степен бяха част от групата още по време на следването. Мисля, че всички, освен жената на Аржеми. Тя е дъщеря на производител на кисело мляко, дребен производител на кисело мляко. После дойде Аржеми и превърна малката фабрика в мощна индустрия. Изнасят в цял свят.

— „Араката“?

— Точно така. Нарича се така, защото в началото са били двама съдружници. Единият арагонец, другият каталонец — тъстът на Аржеми.

Желираното месо беше великолепно, а мазнината — гъста и златиста, превърната в качествено различно, богато на осезаеми изненади блюдо. Вкусните късчета се топяха в устата, бяха леко попрегорели, с хрупкаща между зъбите кожа, обвила прилежащия слой тлъстина. Месото беше влакнесто, но не прекалено сухо, пропито с аромата на треви и подправки по време на спокойния си сън в студената мазнина.

— Желаят ли десерт господата?

Нунес смигна на Карвальо и поръча:

— Донесете ми кисело мляко „Араката“, портокалов сок и чаша уиски. Аз сам ще ги смеся. Препоръчвам ви го, Карвальо. Това е рецепта на самия Аржеми. Поръчва си го във всички ресторанти и така пласира от собственото си кисело мляко.

Нунес беше пил умерено и се бе хранил, без да прекалява. Карвальо предугади, че той се грижи за зрялата си младост, че ежедневно се бори неговите четирийсет и пет години да изглеждат четирийсет и четири.

— Ще ви задам въпрос, който ще поставя и на приятелите ви. Каква е вашата версия за убийството на Жаума?

— Чел съм криминални романи и знам, че най-напред трябва да се търси мотивът на престъплението. Официално мотив вече има — уреждане на сметки, предизвикано от необузданата сексуалност на Жаума. Жена му се съмнява в това. Аз нямам основание да се съмнявам, но този мотив ми изглежда прекалено нагласен, инсцениран. Ако го отхвърлим обаче, най-малкото аз бих могъл да ви предложа друг. Според романите убийството на Жаума би могло да е извършено

заради някакви търговски сделки, да е плод на отмъщение от страна на работниците, на свада за наследство или на кавга с някой евентуален любовник на жена му, или просто да е убит по погрешка. Цял куп възможности, изберете си някоя. Но за всяка една от тях съществуват по-малко „за“, отколкото „против“. Има убийства на делова основа между дребни търговци или производители, но не и между висши служители. Вече ви казах, че Жаума внимателно следеше трудовите конфликти и много умело ги избягваше. Версията за наследство е безсмислена. Синовете му още не са достигнали възрастта, когато се убива заради наследство, а и икономическото му положение е доста несигурно. Притежаваше голямо имущество, но изплащаше по-голямата част от него, а доходите, които ще получава вдовицата, ще бъдат значително по-ниски без допълнителните възнаграждения. Има голяма осигуровка, но тя не гарантира на Конча и децата ѝ предишното равнище на живот. Що се отнася до някаква любовна връзка от страна на Конча, много ми е трудно да го повярвам, както предполагам и на вас, след като я видяхте. Остава грешката. Може да става дума за убийство по погрешка.

Една бележка на Бискутер го уведомяваше за телефонното обаждане на адвоката Фонтаниляс. Действащите лица явно започваха да го преследват, реши Карвальо и набра номера, посочен в бележката като най-вероятния, на който би могъл да открие адвоката рано следобед. Цели две секретарки посреднички прецениха важността на достъпа до Фонтаниляс. Гласът отсреща беше пропит със същия патос, с който свещениците, лекарите и адвокатите се опитват да ни отклонят от мисълта, че и най-малката тяхна грешка може да ни прати на онзи свят.

— Господин Карвальо, много ми е приятно да се запозная с вас. Дотук с предисловията — и двамата сме заети хора, нали? Вдовицата на Жаума, по баща Ихар, ми отправи странна молба. Да проверя дали пликчетата, намерени в джоба на починалия преждевременно Антонио, са били употребявани, или не. Вие разбирате, че обичайните ми занимания не са в тази насока, но по изключение, тъй като Конча ме помолви за това и тъй като е свързано с големия ми приятел Жаума, задействах някои връзки и приятелства. И така, вече мога да ви отговоря. Пликчетата са били неупотребявани.

— Неупотребявани?

— Съвсем нови, ако трябва да бъдем съвсем точни, в случай че този факт ви интересува или ви се струва забавен. Ще ви призная, че тази работа ми навлече известни неприятности. Преди няколко минути ми се обади един полицейски инспектор, който искаше да узнае защо се интересувам от тази подробност. Не ми оставаше нищо друго, освен да дам обяснение, което засяга вас. Тоест полицията вече знае, че сте започнали разследване за сметка на вдовицата.

— Знае повече, отколкото би трябвало.

— Нямах друг изход. А сега ви оставям, защото моите задължения...

— Не затваряйте. Обаждам ви се, защото трябва да се срещна с вас. Необходимо е да говоря с най-близките приятели на Жаума.

— Почакайте една секунда.

Превзетият глас стана по-мек, когато се свърза по другия телефон със секретарката и я попита кои са свободните му часове за следващия ден.

— Обичате ли да спортувате?

— Обичам въображаемите спортове, например яденето. Жените.

— За съжаление не мога да ви доставя удоволствие с нищо такова. Утре имам свободен час от единайсет до дванайсет и смятам да го прекарам в клуб „Кеймбридж“ — няколко топки в стената, сауна, масаж. Ще се радвам да ви видя, междувременно ще разговаряме. Мога да водя гости. А сега ме извинете. Довиждане.

Карвальо не успя да възрази, така че изведнъж се оказа въввлечен в твърде подозрителна авантюра от спортен характер. Затвори телефона и направи няколко упражнения, стараяйки се да възкреси стари гимнастически спомени. Дори сви колене и остана клекнал, като се смееше, без да знае защо. Именно в този момент Бискутер влезе, блъскайки вратата с коляно. В ръцете си носеше кошници, претърпкани със зеленчуци и бутилки перилни препарати.

— Паднахте ли, шефе?

— Не. Просто така се чувствам по-добре.

— Сигурно е полезно за гръбначния стълб?

— Полезно е за нещо, което не си спомням, но е полезно.

— Ходих чак до Ла Бокерия, за да купя няколко агнешки крачета. Ще ви ги приготвя с ангинари и грах. Знам, че ги обичате. Освен това трябва да се направи основно почистване. Не ви ли мирише на прах?

Когато се изправи, усети болки в краката от коленете надолу.

— Трябва да се прави гимнастика, Бискутер.

— Та аз малко ли гимнастика правя? Не спирам по цял ден. А когато нямам работа, сам си я създавам. Така ме научиха в приюта. Леността е майка на всички пороци.

— Стига вече, Бискутер. Когато започнеш да четеш морал, ме вбесяваш.

— Едно кафе, шефе?

— Чаша студена гроздова. Излизам и искам да ми уредиш срещи с тия хора по най-рационалния начин. Тоест да не определяш среща на двама души в един и същи час. Посгъсти ги, та да мога да се видя с всичките за един ден.

Прибави и името на Гаузакс към списъка, който му бе дал Нунес.

— И с подходящ тон, Бискутер. Да не вземеш да кукуригаш като кастриран. Трябва да говориш като истински секретар.

Докато Бискутер се обаждаше по телефона, Карвальо се опита да проникне във възправящата се като стена загадка Жаума. На пръв поглед не се виждаше никакъв вход, нито пък подходящо място за

изкачване. Няколко стъпки по посока на успеха или на провала, като отправна точка беше почти очевидната несъстоятелност на мотива. Отвращението, с което Карвальо обикновено подхождаше към дребни случаи — почти всички бяха плод на ниски морални подбуди, — изглеждаше за предпочитане пред тревогата, с която пристъпваше към едно може би надвишаващо възможностите му предизвикателство. — „А какви са възможностите ми? Ще похлопам на девет врати и може би зад някоя от тях ще открия ключа към престъплението. А ако не успея? Госпожа Жаума, пликчетата може да са нови, като току-що паднал сняг, но, изглежда, мъжът ви е умрял вследствие на някаква разпра. Може би, вместо да поиска от момичето чифта, който е носело в момента, е взел някой от шкафа или гардероба. Или пък е намекнал за намеренията си, като е показал новите пликчета:

— Госпожице, ако си свалите пликчетата, които носите, ще ви подаря нови.

В края на краищата едва ли аргументите на Златния чук са тъй неоспорими. Четирима нехранимайковци блудстват с някакво момиче и се появява Жаума. Разбират, че е паралия, и нахлуват внезапно, за да го шантажират. Жаума се противопоставя. Убиват го. Но пликчетата за какво са? Този факт може да бъде обяснен само с две причини: или е част от ритуала по уреждане на сметки от страна на сводниците, или пък някой достатъчно добре е познавал Жаума и е знаел, че мнозина ще сметнат за логична смъртта му заради една фуста. Златният чук отхвърля първата възможност. Остава втората. А нелепостта да се подхвърлят чисти, съвсем нови пликчета? Ами бързането да се наложи това обяснение като най-вероятно?“

— Шефе, търсят ви.

Карвальо се изтръгна от вцепенението си и видя, че не са сами. Пред него в кабинета му стояха двама дългокоси младежи и му показваха полицейска значка.

— Хосе Карвальо?

— Да.

— Дошли сме да ви зададем няколко въпроса във връзка с убийството на Антонио Жаума.

Наложил се Бискутер да потърси още един стол и той го донесе от банята — беше металически, със синя пластмасова седалка. Карвальо

завъртя скришом ръчката, повдигна стола си и така се извиси няколко сантиметра над посетителите.

— Вие частен детектив ли сте?

Карвальо им подаде документа, но те дори не го и погледнаха.

— В Испания частните детективи обикновено не си пъхат носа в чужди работи и още по-малко там, където вече действа полицията.

— Доколкото знам, полицията е приключила със случая Жаума.

— А вие защо го възобновявате?

— По молба на вдовицата.

— Шефът ни нареди засега да ви дадем един съвет — никакво дрънкане. Трябва да ни уведомявате за всичко, което узнаете. И много внимавайте някой да не го научи преди нас. Разрешението за частен детектив може да ви хвъркне за половин час, стига да поискаме.

— Не претендирам нито за Оскар, нито за Нобеловата награда. Искам само клиентката да ми плати и щом науча нещо, ще го съобщя първо на нея, а сетне тя да решава.

— Внимавайте какво ще предприемете и кого ще безпокоите. После ще се нахвърлят върху нас и ще трябва да даваме обяснения. Шефът каза да не се мислите за Джеймс Бонд.

Бискутер гледаше младите полицаи и шефа си, като че ли играеха тенис.

— Приличам повече на Грегъри Пек.

— Не се подигравайте.

Гласът на този, който бе мълчал до момента, прозвуча раздразнено:

— Дойдохме с добри намерения, но знаем с кого си имаме работа. Досието ви е доста странно и докато го четеше, шефът се чудеше как са ви дали разрешителна за частен детектив.

— Познавах племенника на един племенник на братовчедата на тогавашния министър на вътрешните работи.

— Кога беше това?

— Славният генерал Франко все още беше жив.

— Аха, значи преди сто години.

Вечерният вестник съобщаваше, че в река Тордера е намерена чуждестранна кола. Поради последните дъждове реката беше придошла необичайно и бе влачила колата няколко метра, без да остане следа от шофьора. Знаеше се само, че е автомобил на фирмата „Авис“, наета в Бон от Петер Херцен. Любопитното в случая беше, че вътре не бе открит никакъв багаж. Предполагаше се, че единственият пътник е оставил куфара на задната седалка и водата го е отнесла.

Свечеряваше се и Карвальо започна да долавя по Рамблас ежедневните симптоми на приближаващата суматоха. Полицаяте от Специалната бригада за борба с безредиците вече заемаха позиции, спазвайки ритуала на неизменно обсадно положение. Демонстрантите — аполитични и политизирани младежи — се разделяха на групи. Всеки миг можеше да се появи някой отряд на крайната десница в ролята на провокатор и активистите на една или друга партия бързаха по тротоара към вече легалните седалища на организациите си, тъй като не изгаряха от желание да бъдат въввлечени в предстоящата битка и да бъдат лишени от легалността и историческото зачитане, които бяха придобили съвсем наскоро.

Между осем и десет часа проститутките, сводниците, хомосексуалистите, едрите и дребните мошеници щяха да изчезнат, за да не попаднат под рикошета на някой политически удар. Карвальо наблюдаваше от прозореца растящото напрежение нагоре по Рамблас, а застаналият до него Бискутер се вайкаше колко опасен е станал градът.

— А като си помисля само, че тук е почти спокойно шефе. Представяте ли си какво е в Билбао, в Сан Себастиан, в Мадрид? ГРАПО^[1] и ЕТА^[2] отвличат хора. Десницата стреля по демонстранти. Ами адвокатите^[3]? Целта е положението да се дестабилизира.

— Дестабилизира, Бискутер.

— А какво точно значи това, шефе?

— Създаваш впечатление, че правителството не може да контролира положението и политическата система не я бива да осигури реда.

— И всичко това в чия полза?

— Почти винаги в полза на самото правителство, което по този начин си осигурява предлог и свобода да прави каквото и както му скимне.

— Не е правилно, шефе. Всичките трябва да ги избегнат. Или не, да ги накълцат на кайма. Аз така бих ги подредил. По дяволите, крачетата!

Свистенето на тенджерата под налягане е спряло. Проклятията на Бискутер стигат до ушите на Карвальо почти едновременно с първите викове. За няколко секунди Рамблас се превръща в тъмна клисура, изпълнена с крещящи хора. Полицаяте от Бригадата за борба с безредиците, досущ като оловни войници под стъклени похлупаци, се носят в гъсти редици надолу по посока на сблъсъка. Внезапно, движени сякаш от колективна пружина, те спират и тогава тичащите демонстранти бавно се прегрупират, вече в намален състав, но достатъчно на брой, за да подемат скандирането „Всеобща амнистия“ и отрядите им повторно да настъпят предизвикателно срещу полицаите. Нова атака. Сред челните полицейски редици избухва „коктейл Молотов“ и логиката на нападението е нарушена. Сдържаният дотогава гняв е изместен от унищожителен бяс. Полицаите поваят с палки минувачите, а стрелящите с димни бомби и гумени куршуми отскачат назад, за да подкрепят стрелбата по посока на бягащите групи. Звук от изстрел стресва гледащия през прозореца Карвальо. Полицаите са се спрели и започват да се връщат, като оглеждат ъглите на улиците и прозорците. Един от тях отправя гумен куршум към фасадите и публиката се спуска да залости балконските врати с мълниеносна бързина. Карвальо притваря капаците и през процепа наблюдава атаката — в оскъдното зрително поле вижда накъсаните движения на силите на реда. Бискутер вика откъм кухнята:

— Слагам му кълцаното и е готово, шефе! Вече направих запръжката.

Миризмата на готвеното е привлякла вниманието му и когато обръща глава, на Рамблас отново цари мир. Полицията си е възвърнала първоначалната сдържана бдителност и пазителите на реда се отпускат в скафандрите си с вдигнати пластмасови шлемове.

— Добре ли бяха изчистени?

— Аз самият им остъргах и малкото косми, които бяха останали. Като мозък са.

Запръжката и кълцаното са в основата на една добра национална кухня — каталонската, и Бискутер си знае урока. Яде човечецът и не сваля поглед от Карвальо, за да не му убегне тъй желаната похвала.

— Пръстите да си оближеш, нали, шефе?

— Добро е.

— Само добро ли? Мама му стара, шефе, на вас трябва да ви сготвя бели бърбеци от папагал със сос бешамел, за да кажете: „Браво, Бискутер! Страхотно е!“

Минути по-късно Карвальо вече пие кафе с коняк в кафене „Опера“, в обкръжението на бивши демонстранти и на първите изпълзели от леговищата си представители на уличната фауна. Той интуитивно разпознава облечените в цивилно полицаи. Впрочем има такива, но нали във всеки от останалите, във всеки от нас има по един полицаи надзорник, — така че кой тук не е от полицията? Двама начинаещи хомосексуалисти се гаят под едно модернистично огледало, което отразява крехките им тилове. Седемнайсет хлапачки, предрешени като избягали от дома си страстни пушачки на марихуана, са дошли направо от къщи и поръчват на келнера негазирана минерална вода. Двеста и трийсетте клиенти на кафене „Опера“ предлагат като на екран внушителния спектакъл на своя остров, съзерцаван отвън от свенливи минавачи, тръгнали да се пошляят или да търсят проститутки. Келнерите си проправят път сред островитяните като черно-бели змии. Ръцете им, подобно на магнит, държат месинговите табли, разядени от абсента, разлят през някогашните лудешки ноци на много господата и техните приятелки в тоалети от моаре.

— На война като на война! — вика някакъв човек с двойна гърбица и се мъчи да си проправи път.

Дрехите миришат на марихуана. Мишниците — на пот. Гласовете — на тютюн и сандвичи, погълнати като гориво, което да осигури дългото пътуване на тялото от нищото към смъртта, преминавайки преди това през пълното безразличие. Над раменете и буйната грива на кокалест мъжага двегодишно дете се надвесва към чашата джин с тоник и взема розовата захарна пръчка, която му подава червендалест келнер. В един ъгъл младеж с вид на туберкулозен слуша сам солото си на китара, увесил над струните мръсни кичури коса. Двама полицаи застават разкрачени на вратата, със спуснати шлемове и ехидни усмивки, деформирани от прозрачната пластмаса. Не влизат, но не си и отиват. Гледат и може би слушат създадената от самите тях тишина, нарушавана единствено от някое покашляне или от лекия звън

на чашите върху кръглите мраморни масички. Детето заплаква. Полицаяте се оттеглят.

[1] Терористична групировка в Испания. — Б.пр. ↑

[2] Националистическа баска организация, прибегваща към терор. — Б.пр. ↑

[3] Има се предвид убийството на петима профсъюзни адвокати през януари 1977 г., предизвикало остра политическа криза. — Б.пр. ↑

— „Вие не сте били в нашите служебни помещения, нали? Не сте ли се разхождали из частната ни гора? Искате ли да пообиколите и да разгледате сградата?“ Карвальо се колебае коя от тези три фрази бе казал Гаузакс. Дали първото, което изрече, или последните две, които интонацията му подсказа. Висок ръст, гръден кош като камбана, изпънат гръб, скъпо подстригана руса коса на млад патриций от текстилната промишленост, който има сред прадедите си поне един английски инженер или дъщеря му, съвършено правилни гръцки черти на трийсетгодишното лице, леко подпухнало от изобилно хранене и пиене, маниери на шеф на протокол, леко премрежен поглед, сдържана усмивка, място, мек жест, който сочи определено място, спомен, посока, подчертан кастилски изговор, явно, за да избегне затъмнените каталонски гласни и да бъде на висотата на важните личности от Мадрид: „обясниха ми...“, „констатирах...“, „приключено е...“. Типичните фрази на млад кариерист: „естествено...“, „въз основа на...“, „на равнището на...“, „проведено е...“.

— С удоволствие ще ви ги покажа, ала ще трябва да ни извините за лекия безпорядък, тъй като сме в ремонт. Всеки си има собствен стил, затова реших да уредя по мой вкус най-вече приемната. Покойният Жаума действаше както във всичко по интуиция и не отдаваше твърде голямо значение на работното място. Дори импровизираният кабинет, в който ви приемам, би бил немислим по негово време.

Букова ламперия по стените, маса в стил рес мобил, кабинетен хладилник, гарнитура „Оксфорд“ от истинска кожа — толкова мека, сякаш е човешка, индийски килим, един Суниер^[1], придобит на скорошен търг, подарък, както бе отбелязал Гаузакс; барче, в което преобладава ечемиченото уиски до кофичка за лед от масивно сребро.

— После ще ви покажа къде работеше Жаума. Приличаше на канцелария в магазин в Пуебло Нуево или Пуебло Секо, изобщо в някой от тия квартали. Беше човек с феноменален нюх, но малко старомоден, макар и в разцвета на силите си, както се казва. В работата беше блестящ, обаче що се отнася до представителността, до фасадата, изоставаше с петдесет години.

— Вече изцяло ли поехте работата?

— Помагат ми съветниците, които централата в Лондон изпрати, но те скоро ще си отидат.

— Според специалистите, а вие знаете, че те не са малко, особено след преврата в Чили, до всеки висш служител стои по някой висш политик. Нещо подобно на политкомисаря в народните армии.

Беше чудно как Гаузакс успяваше да се усмихне само с долната устна — феномен, който направо слиса Карвальо.

— Многонационалните компании едва ли ще влязат в историята на икономиката, господин Карвальо, но те със сигурност имат вече свое място в историята на литературата, в раздела „Приказки и легенди“. Абсурд. Пълен абсурд. Не бих отрекъл, че някои дейности имат допирни точки с политиката и не толкова с политиката, колкото — с действащото законодателство. Тези дейности се вършат на високо политическо равнище, но ги върша аз — Мартин Гаузакс Доменек, разбирате ли? Така както преди ги вършеше господин Жаума.

— Нищо ли не се изплъзва от вниманието на един главен управител на определен район?

— Абсолютно нищо. Всеки от нас веднъж на три месеца се среща с ръководството, а в края на всяко полугодие се организира общо събрание. Периодично ни посещават районни или главни инспектори, а съществува и нещо като централен управителен комитет, който играе ролята на мозъчен тръст.

— Дитер Ромберг вече не е инспектор на този район.

— Точно така. Подал е оставка.

— Кога?

— Узнах за това вчера. Получих телекс от централата, в който се казва: „От два месеца Ромберг вече не е районен инспектор. Подаде оставка“.

— Не е ли странно, че ви съобщават за тази оставка с два месеца закъснение?

— След смъртта на Жаума се получиха някои недоразумения, очевидни разминавания, плод на неизбежния период на реорганизация, който все още не е приключил. Въпреки че тези големи предприятия са като гигантски машини, човешкият фактор е много важен особено в случая с Жаума, който беше доста особен — разчиташе предимно на паметта си и рядко използваше бележника. Безброй подробности, с които се е занимавал, все още не са проучени. Той се доверяваше на изключителната си памет, а това е нещо, което не се наследява. Нямахше доверие в разпределението на пълномощията и задълженията.

Представете си само, тази компания разполага с внушителен, направо фантастичен административен апарат, както и с изчислителен център, който би могъл да се мери с този на Пентагона. И при това положение Жаума поверяваше сметките за повторна проверка на някакви тайнствени счетоводители, негови приятели!

И отново равният смях, като звук на металическа пластинка, изстрелвана на интервали от долната устна на Гаузакс.

— Подозирал ли е нещо или някого?

— Не. Не мисля. Той си беше такъв, имаше патриархален или по-точно провинциален корен. Да, точно така, в някои отношения се държеше като провинциалист.

— Вие ценяхте ли го?

— Ценях професионалните му качества — те бяха безспорни, макар че в много случаи аз бих действал по друг начин.

— Сега ще имате възможност да се изявите.

— Много ми се усложни животът. Постът на Жаума налага чести пътувания. Ще трябва да се откажа от преподавателското място в университета, освен това сега пред мен стои един въпрос от морално естество — дали да се кандидатирам за депутат в Кортесите за близките избори. Група приятели ме насърчават да го сторя. Каталония има нужда от предприемчиви хора, които да я представят във висшите законодателни органи.

— А законодателните органи имат нужда Каталония да бъде представена от предприемчиви хора.

— Несъмнено, но не знам дали ще мога да съчетая политическата със служебната отговорност. Мисля, че ще трябва да избирам.

— И какво ще изберете?

— Засега, естествено, като изхождам от съществуващото положение днес, в десет сутринта, както и от чисто лични съображения, избирам „Петни“. Мога да изчакам до следващите избори, защото в момента този пост ме очарова.

— Какво произвеждат „Петни“ в Испания?

— Произвеждат... произвеждат преди всичко козметика, лекарства, торове, фуражи, хранителни стоки. Но притежават също предприятия за крайни продукти и не е тайна, че интересите на

„Петни“ имат качествено определящо участие в много промишлени сектори в страната.

— „Качествено определящо“?

— Това е израз, който сам въведох в лекциите си за чуждите капиталовложения. В много случаи не е необходимо международното предприятие да контролира петдесет и един процента от акциите, стига да притежава пакет от акции, гарантиращи вътрешното равновесие на предприятието, както и съответния външен облик с оглед на банковия кредит. Нали ме разбирате?

[1] Суниер, Хоакин (1875–1956) — испански художник. — Б.пр.

↑

Почти нищо не бе останало от разрошения, леко кривоглед и безцеремонен симпатяга. Косата му беше точно толкова, че да не изглежда плешив, но не и достатъчно, та да ходи разрошен. Дебелите стъкла като че ли бяха коригирали разногледството и очите плуваха в далечината сред млечнобяло море. Бръчки-бразди на всяка буза, превърнати сега във вадички пот, бликнала от корените на косата, докато адвокатът Фонтаниляс старателно следваше движенията на треньора.

— Кръста! Кръста! Ах, този кръст! Размърдайте го, така, така, така. Силно. Раз-два, раз-два!

Фонтаниляс завърши упражнението с пръхтене и се отправи към велоергометра. В това време Карвальо обличаше предоставения му екип: бяла фланелка и бели шорти, а отдолу — червени силонови гащета за басейна и сауната. Раздвижи крака като при загрявка преди футболен мач. Коленете му изпукаха, обаче мускулите бяха все още достатъчно гъвкави и той пъргаво отскочи. Фонтаниляс, пръхтящ и потънал в пот, подобно на светец, решил да премине през всички етапи на мъченичеството, му направи знак с ръка да го последва. Избраха по една ракета и влязоха в залата за игра с боядисани в пролетно зелено стени. Първите удари отекнаха кухо и твърдо. От време на време топката се удряше в металния ръб и шумът от погрешния удар наподобяваше тракането на издйнически апарат. Спорт в противоядрено скривалище, където бялата тенис топка не можеше да отхвъркне към небето, нито да премине някакъв бряг, търсейки укритие. Тя бе осъдена да отскача и да отскача, да остарее преждевременно и да се превърне в гола гума, докато един ден настъпи смъртта — силен удар, пробив и въздухът излита, душата на каучука се отправя към висините.

Рефлексите на Фонтаниляс се бяха нагодили към тази стена, предназначена за подземни обитатели. Всеки сполучлив удар подлагаше на изпитание тренираните му мускули, а полускритата в гримаса на умора усмивка показваше, че той харесва и има нужда от тази малка победа. Ударите на Карвальо бяха в повечето случаи несполучливи — топката му ту се удряше в ръбовете, ту докосваше тавана или вяло отскачаше от стената. Когато по кожата му избиха оскъдни и сънливи капчици пот, той вече бе нагодил очите и ръцете си към движението на топката и отговаряше несигурно на неотстъпчивата

игра на Фонтаниляс. Адвокатът погледна часовника си, наклони глава и се отказа да прибере поредната топка.

— Сега сауна и басейн. Там ще поговорим.

Останали по червените си плувки, те се запътиха по застлания с мокет коридор и през летящата врата влязоха в мократа част на клуба.

Студен душ, няколко загребвания в малкия покрит басейн, от чийто таван тече непрекъснато силна струя вода, леко подсушаване с хавлиите и се озоваха в преддверието на ада, отделено с тежка дървена врата. Разпалени въглища, дървени пейки, похабени от топлината списания, пясъчни часовници и термометри по стените. Двамата лежаха проснати на висока скара, като печаци се на бавен огън хлябове. Запасите от пот на Карвальо се разливаха като отприщени реки, а Фонтаниляс го наблюдаваше с удовлетворението на човек, който е осигурил някому полезен опит.

— Това е изключително здравословно. Не защото сваля теглото, а защото разтваря порите.

— Няма ли друга, не толкова мъчителна система за разтваряне на порите?

— Това е нищо. Ние сме едва в преддверието на ада. През онази тясна врата се влиза в ада. Строя си вила в Сария и наредих да инсталират малка сауна. На мен ми действа освежително, но да не губим време. Разказвайте.

— Не, вие трябва да ми разкажете някои неща за Жаума.

— Предполагам, че ще искате нещо конкретно. А не да ви говоря общи приказки.

— Жаума съветвал ли се е някога с вас за нещо, което би могло да изясни обстоятелствата около смъртта му? Например относно някой тревожен случай?

— Господин Карвальо, аз съм адвокат с много опит и използвам в големите битки силни оръжия: артилерия, броненосци, супербомбардировачи. Извоювал съм си име в съдебните зали почти изключително с дела от голям мащаб. Помогнал съм на много клиенти да спечелят, а на неколцина да загубят. Но никой не е умрял по тази причина. Престъпления се вършат между съселяни заради някой синор или между дребни търговци, които се конкурират на една и съща улица. В света на големия бизнес обаче правилата на играта са от съвсем друга класа, господин Карвальо, и всички ги знаят. Освен това

съм помагал на Жума в няколко случая, когато деловите проблеми граничеха с личните. „Петни“ разполагат със собствен екип от адвокати.

— Странно. В лоното на многонационална компания, където всичко е предписано и регламентирано, Жаума е прибягвал до свои доверени счетоводители, до свои доверени адвокати като частно лице.

— Хонорарите ми ги плащаха „Петни“. Не Жаума. Това, което знам, едва ли ще бъде от полза. Става дума за прекалено специализирани консултации.

— Какво е вашето обяснение за смъртта на Жаума?

— Нямам друго обяснение освен официалното и съм изненадан, че Конча не го е приела.

— Но хората, които добре познават въпросите на сводничеството, проституцията и така нататък, не вярват на официалната версия. Обстоятелството с женските пликчета е почти наивно. На всичкото отгоре са били неупотребявани, нови-новенички. Никоя жена не ги е носила. А за какво служат едни пликчета в джоба, ако не миришат на жена?

— Не задължително да са го направили сводници или пък техните фльорци. Защо да не е отмъщение на ревнив съпруг, измамен любовник или пък бащата на някое момиче? Полицията разгледа всички тези възможности, — разпита много хора и нищо. Конча се ръководи от разбираем, но спорен сантиментален порив.

— Не желаете престъплението да се усложни.

— Моля?

— Нямайте интерес престъплението да се усложни. Личи по лекотата, с която отхвърляте всяка възможност за усложнение.

— Не харесвам ненужните усложнения. Никога не съм ги харесвал. Впрочем това беше свършен метод за пробиване на път в живота. Конча си търси ненужни усложнения, за което е виновен Нунес. Много го обичам, но е жива напаст. На неговите четирийсет и пет години все още е обещаващ младеж. След пет години ще бъде неуспял петдесетгодишен мъж. Ходи наляво и надясно, като търси сламките в чуждите очи и брой петната по луната. Сега се съмнява в причините за смъртта на Жаума и поставя въпроси. Забърква Конча в тази история и ето я вече настръхнала. И защо? За какво? Защото Нунес както винаги просто няма какво да прави. За какво? За да

компенсира безспорния си житейски провал — та той не е свършил никога нищо полезно.

— Да имаш жена, деца, къща в Сария, сауна...

— Е хайде, хайде, и вие май сте engage^[1]. Мислех, че частните детективи са по-разумни, по-свестни хора. Да не би да сте член на първичната организация на частните детективи на Компартията?

— Не. Аз съм от партията на гастрономите.

— В такъв случай за вас е подходящо да минете в истинската сауна, защото от добрата храна се пълнее, а от моралното и политическото удовлетворение също.

[1] Жлъчен, недоволен от живота (фр.). — Б.пр. ↑

Несравнимо бе усещането за лекота и безтегловност, с което Карвальо напусна клуба за висши служители с разклатено здраве. Струваше му се, че порите наистина поемат повече и по-добре въздуха, а когато се заизкачва към кантората на Биедма, профсъюзния адвокат; краката му сякаш имаха някаква тайна причина да пристигнат колкото се може по-скоро. В приемната група работници слушаха разяснения за някакъв трудов конфликт, разглеждан сутринта в Магистратурата по труда. Една секретарка пишеше на машина в ъгъла, под плакат, изобразяващ символа на португалската революция: момченце протяга ръка, за да вземе подаващия се от пушката карамфил. „Вземи пушката и остави цветето — помисли си Карвальо, — иначе някой ден ще стрелят по теб и тогава ще откриеш с изненада, че това не е било карамфил, а куршум.“ Работниците разискваха закриването на цех в някаква фабрика за санитарни изделия...

Апартамент в Енсанче с цветни мозайки, запушена камина от алабастр, високи резбовани врати, лакирани в синьо. Сред морето от син лак зейна правоъгълник и Биедма — висок, едър, с големи и широко отворени очи на цилиндричното си лице, го изпълни почти изцяло. Работниците млъкнаха и го поздравиха с уважение, достойно за лекар. Карвальо се гмурна в синьото море от лак, а Биедма остана зад него, за да размени няколко думи със събралите се. Кабинетът беше удобен, пълен с канцеларски мебели от четирийсетте години, твърде подобни на тези в кантората на Карвальо: дървена кантонерка, остъклена библиотека, два фотьойла с протрита на седалките и облегалките мушамена тапицерия. На писалището цареше бъркотия, но тя като че ли загуби значение, когато Биедма седна полека и опря лакти. Ръцете му приличаха на архитрави, поддържащи тялото, и той бавно, с дълбок и мек глас, затвърди усещането за уравнивеноост, излъчвана от лицето му и нарушавана единствено от издънически тик на смръщения поглед, който се устремяваше към несъществуваща точка на североизток.

— Току-що бях на сауна с Фонтанилас.

Биедма се усмихна.

— И какво? Безплатно ли ви излезе?

— Не го попитах дали му дължа нещо.

— Ще ви прати фактура.

Биедма отново се усмихва и лицето му с черти на братовчед на Луи XV придоби детско изражение.

— Винаги си е бил такъв. Като студенти непрекъснато имахме нужда от пари. Никой от нас не беше от особено богато семейство. Може би само Виласека, неговият баща беше нотариус. Всички останали какво ли не измисляхме, за да изкараме по някоя пара — частни уроци, продажба на книги по домовете. Не че ни липсваше основното. Имахме нужда от джобни пари. Кой повече, кой по-малко, всички си играехме на частни търговци. Фонтаниляс беше изключение. Отиваше при момичетата от Философския и Филологическия и им продаваше найлонови чорапи и контрабандни френски парфюми. Дори заши две ленти от плат върху подплатата на сакото си. Разкопчаваше се, разтваряше го и вътре лъсваше цяла изложба от часовници, запалки, чорапи. Хвалеше стоката си из двора на висок глас: „Часовници, запалки, хайде насам, кой ще си купи“.

— Сега е богат.

— Много богат.

— А вие не сте.

— Не съм.

— Но ще идете на небето, а на него сигурно ще му се наложи да прекара известно време в чистилището.

— Все за това си мисля.

— Защо сте толкова „червен“?

Подозирайки, че му се подиграват, Биедма забрави за момента с очите и се загледа в ленивото лукавство, което се четеше в погледа на Карвальо.

— Защото съм последователен. Всички ние навлязохме в политиката еднакво. И Фонтаниляс, и Аржеми, такива, каквито ги виждате сега, навремето също рискуваха, печатаха и разпространяваха пропагандни материали. Организираха семинари по марксизъм, да, да, така беше. На Фонтаниляс дължа първото обяснение на закона за търсенето и предлагането. Винаги пръв научаваше всичко, пръв го прилагаше на практика и пръв го забравяше. Всичките ми приятели изоставиха навреме политическата логика или се закотвиха на едно място като Нунес, който остана верен за цял живот на една революционна, а днес открито реформистка партия; верен, защото е обвързан и духом, и телом с партията или пък не иска да наруши

сантименталния обет, който ѝ даде преди почти трийсет години. Трийсет години! Да, почти. А аз останах верен на логиката, която свързва политическото действие с желанието да се промени историята в прогресивна насока, при това възможно най-бързо, без да изпадам в съглашателството, с което догматиците обикновено се стремят да прикрият революционната немощ.

— Вие не сте единственият „червен“. Виласека също изглежда революционно настроен.

— А, той е такъв сноб! Сноб интелегент. Премина през всички разновидности на ултралевичарството, а сега е открил анархизма. Аз съм такъв, какъвто бях през хиляда деветстотин и петдесета година, но служа на историческата необходимост от хиляда деветстотин седемдесет и седма — марксист-ленинист.

— Според вас излиза, че Аржеми, Фонтаниляс или Жаума са безобидни ренегати, Нунес — непоправимо закостенял, а Виласека — сноб. Изглежда съвсем лесно.

— Не бих казал, че Аржеми, Фонтаниляс или Жаума са ренегати. Просто не изневериха на произхода и обществените си интереси и се върнаха в лоното на буржоазията, за да си намерят възможно най-доброто място. Нунес използва политическата дейност, за да не се окаже напълно извън играта, а Виласека е прекалено любопитен, бърка се, без да му е работа, и в историята, и в политиката.

— А Доронсоро?

— Той е писател, творец, от тия, дето е най-добре да ги оставиш да си плуват в свои води, стига да не са прекалено ретроградни.

— Жаума е мъртъв. Защо умря Жаума?

Очите на Биедма се замъглиха, сякаш в тях нахлу влагата на скрити сълзи. Наведе глава.

— Сякаш ни осакатиха. Сякаш мен осакатиха. Беше въплъщение на самата жизненост. Не се бе променил, все същият си беше. Еротоман. Налудничав. Чувствителен.

Остана загледан в купчина напечатани на циклостил брошури, озаглавени „Червени книжа“.

„Долу фашистката монархия!“

„Долу привържениците на монархията!“

— Вечеряхме заедно няколко дни преди смъртта му. Току-що се бе върнал от Сан Франциско и искаше да го информирам за подробности относно развитието на работническото движение поради предстоящото легализиране на всички профсъюзни централи.

— Навярно сте го съветвали как да се отнася с лидерите в неговите предприятия?

— Аз не съм съветник на бизнесмени, господин Карвальо. С Жаума винаги съм се ограничавал да излагам своето мнение за политическото положение в момента и съм му давал съвети не как да мами работническата класа, а как да не мами себе си.

— Какво мислите за смъртта на Жаума?

— В началото версията на полицията ми се стори примамлива и досега все още нямам достатъчно основания да мисля обратното. Вие, изглежда, имате такива.

— Не. Стоях си преспокойно у дома и следях неверни съпруги и избягали от къщи чувствителни юноши. И изведнъж ми поръчват да докажа, че официалната версия за убийството на Жаума не е никаква версия. Ето с какво се занимавам в момента. Професионалист съм и се ръководя от чисто финансови съображения, макар че преди години се запознах с Жаума в Съединените щати. Бяхме заедно три дни. Пътувахме през пустинята Мохаве, от Лос Анжелос до Лас Вегас. Последния път, когато го видях, играеше на рулетка в „Цезар“ в Лас Вегас. Няколко пъти се опитах да се сбогувам, но Жаума не откъсваше очи от масата. Когато случайно вдигна поглед, аз му махнах с ръка от другия край на масата. Не знам дори дали ме видя.

— Той беше човек на реда, ала имаше едно опасно хоби: хазарта. А моето хоби, без да съм човек на реда, е благоразумно и спокойно.

— Да не би да свирите на цигулка?

— Не, увлича ме живописиста. Специалист съм по второстепенни художници. Знаете ли каква е разликата между второстепенния и първостепенния художник?

— Не.

— Няма разлика. Абсолютно никаква. Историята на изкуството, а предполагам и историята на литературата, е пълна с горчиви примери за несправедливост. Една епоха въздига в култ дадени ценности и ги завещава вкупом на следващата. И никога не се преразглежда правилността на първоначалната класификация. В ателието на

Веласкес е имало поне двама ученици, които са рисували като него. Ето вижте.

Надигна се бавно, с достолепността на принц, и се приближи до един шкаф. Отвори го и посочи наредените вътре еднакви метални кутии. Бяха класьори с диапозитиви. Извади няколко от една кутия и постави на писалището увеличителен апарат.

— Погледнете тук. Какво виждате?

— Една картина. Момичета разхлаждат крака в малка рекичка.

— Според вас от кого е картината?

— Прилича на холандска творба.

— Чудесно, продължавайте.

— Рембранд?

— Съвсем не.

Със задоволството на човек, чиято теза се е потвърдила, Биедма заобиколи писалището и седна или по-точно се настани с намерението да продължи да излага своята теория.

— Тази картина е от Лукас Паулус, ученик на Рембранд. Само да можехте да видите творбата. Не фигурира в нито една известна колекция. Принадлежи на невзрачна фламандска църква. Би трябвало да видите картината. Ако носеше подписа на Рембранд, днес щеше да присъства във всички трактати по изкуство. Погледнете и тази.

— Съжалявам, господин Биедма. Днес денят ми е много натоварен и съм го посветил на вашите приятели. Сега отивам при Виласека, а вие още не сте ми отговорили на един въпрос, който ме интересува. При последните ви срещи Жаума не сподели ли с вас някое свое безпокойство?

— Искаше да напуска. Да си намери друга работа, преди да е навършил петдесет години. В началото тонът му беше много драматичен. Каза ми го, по време на последната вечеря. После разговорът стана по-шеговит. Накрая взе да се смее сам на себе си и да рецитира Света Тереса^[1]: „Живея, ала не в самата мен...“ и тъй нататък, и тъй нататък и завърши с любимата си фраза.

— Коя фраза?

— „Самотата на мениджъра“.

[1] Де Хесус, Света Тереса (1515–1582) — испанска монахиня, поетеса мистичка; канонизирана през 1662 г. — Б.пр. ↑

За разлика от младежката и скромна елегантност на Нунес, Виласека парадираше с небрежния си вид. Дълга несресана коса, неоформени брада и мустаци, военна куртка, несъмнено реликва на някой герой от Сиера Маестра, дънки, за които човек би казал, че преди това са се въргали из някое бунце и после са били изгладени от валяк, раница в цвят като на новобранец след войната и войнишки ботуши, нарочно изцапани с някаква мръсотия. Дойде на срещата с тънко, подобно на бамбукова пръчка момиче, което имаше ръце като тръстики, кестенява коса с прическа в стил афро и две невръстни гърдички, молеци сякаш за прошка изпод фланелката, открадната най-вероятно от някой музей.

— Там, където се хранят двама, има място и за трети. Който кани двама, може да покани и трима.

— А кой кани?

— Вие, естествено. Не аз. В раницата си имам двеста песети и ще трябва да изкарам с тях до утре. В замяна на това ще споделите масата с две звезди. С мен и с тази госпожица: Ана Маркс. Няма нищо общо нито с Маркс, нито с братята Маркс. Кръстих я така преди три месеца. Артистичен псевдоним. Тя е истинска муза за кинотвореца.

— Ей че си чалнат... — продума момичето и на върха на намръщеното му носле се изписа леко отвращение.

— Вие изберете ресторанта. Как казахте, че ви е името? Карвальо. Застанете до мен. Да приемем, че север е натам, а юг е по посока на онази улица. После идват изток и запад. На север, зад църквата „Санта Мария дел Мар“, се намира „Ел Борис“, ресторантът на един кинорежисьор. Самообслужване, доста добри блюда с френски сосове и сирене, също френско. Доста сносен. На юг, зад онази колонада, има една галисийска кръчма. Ясно е какво ни очаква там, а и в този час е вече пълно. Малко по-нататък, на изток, е „Ел Райм“ — домашна, селска, добра кухня. Малко маси. На изток току-що откриха...

— Познавам квартала и заведенията.

— Тогава вие кажете.

— В „Ел Райм“ ще е пълно. Да отидем в „Ел Борне“.

— Ваша работа. Но като дойде ред за плащане, да не вземете да се разкайвате.

Смигна му и тръгна пред него, с ръка върху високите и остри рамене на момичето.

— Ей че си чалнат...

Виласека беше надянал маската на Стенли Кубрик отпреди десет-петнайсет години, по времето, когато снимаше „Одисея в космоса“. Даже външно леко приличаше на него.

— Бих я боядисал в лилаво, а вътре бих сложил арабски цокъл — каза той, сочейки църквата.

Заобиколиха я и пред тях се разкри панорамата на Пасео дел Борне — широка, обградена с дървета улица, която изглеждаше не на място в средновековния квартал с мрачни занаятчийски улички.

— Бедният Жаума! — И клепачите му се спуснаха като капаци на ковчези. — Подказа ми идея за филм. Слушайте. Висш служител, завладян от легендата за Гоген, решава да напусне семейството и работата си и да замине за Таити. Заглавието би могло да бъде „Гоген втори“ или „Таити“. Взема метрото във върхов час и слиза в някакъв работнически квартал. Имитира начина на живот на таитяните. Жаживява с млада работничка, туземка от барселонската промишлена зона. Никой не го познава. В началото се чувства щастлив, обаче не успява да преодолее някои класови бариери от психологическо естество. Тогава настъпва собственото му и чуждото нещастие. Той е заразил таитяните с непознатия им дотогава вирус на неудовлетворението. За да не причинява повече нещастия на другите и на самия себе си, се самоубива. Ана ще играе младата работничка.

Свали ръката от раменете ѝ и я отдалечи от себе си, сякаш искаше да я види в перспектива.

— Не вярвате. Да, знам, че изглежда такава, каквато е: дъщеря на богаташ, бивш съветник в кметството. Но в киното много я бива за драматични роли. Вие с положителност бихте могли да играете убиец. Нещо като испански Ричард Уидмарк. Поизправете раменете, моля. Така. Повървете. Хайде, не ходете като вдървен. Ние, испанците, като че ли сме направени от бързо втвърдяващ се цимент. Не движим телата си свободно. Приличаме на туловища, лишени от способността да установят връзка с пространството и да го променят посредством движението. Ако желаете, ролята е ваша.

— Коя роля?

— Тази на убиеца на Жаума.

— Той не се ли самоубиваше?

— Възможни са и двата варианта.

Откъм тезгяха неколцина души поздравиха Виласека. Карвальо се изкачи след него по тясната вита стълба до горния етаж, състоящ се от две помещения, които съставляваха цялата територия на ресторанта. Върху тезгяха се мъдреха няколко тенджери с неоспоримо по качество съдържание и блюдо с варен индийски ориз. Виласека остави раницата върху една маса в знак, че е заета, и поведе Карвальо към тезгяха. Взе една чиния от купа и я напълни с огромно количество ориз и заешко задушено. Карвальо си избра същото. Когато двамата се върнаха на масата, момичето, седнало в края на един стол, гледаше с тъга своята чиния — безлюден остров, където се мъдреха само една-единствена лъжичка ориз и няколко късчета гулаш.

— Никак не съм гладна... колкото да не е без хич.

— Само това яде през целия ден. На закуска, на обяд и на вечеря. Препитава се само с тия думи: „Никак не съм гладна... колкото да не е без хич“.

Виласека неочаквано бе влязъл в ролята на баща, мъмрещ злоядата си дъщеря, и момичето се разбунтува.

— Аз си го ям. И ще ям каквото си искам.

— А после се влачиш едва-едва и се подпираш по стените. И не защото имитира Моника Вити, ни най-малко. А защото залита от слабост. Ммм... много е вкусно. А какво вино ще прием? Не, не казвайте. Този път аз ще избира. Червено „Мумиета“.

— Какви връзки поддържахте с Жаума?

С уста, пълна със заешко с ориз, Виласека започна яростно да жестикулира. Когато най-сетне топката храна заслиза по хранопровода, поясни:

— Бащински. Бащински връзки. Той ми се караше като на дете: „Трябва да се захванеш с нещо полезно, Виласека“. Е, не точно с тези думи. Аз го дразнех. Дразнех го с това, че разполагам напълно с времето си, че съм напълно свободен. Просто ми завиждаше.

— Храната ме отвращава — каза момичето, загледано в чинните така, сякаш бяха пълни с бог знае какви гадости.

— Я иди да подишаш малко чист въздух! Човек не може да се храни заедно с някой, дете няма апетит. Носи му нещастие. Хайде, разходи се малко.

Момичето се нацупи и се отдалечи с достойнство, преизпълнено с досада.

— Малката е невъзпитана, обаче е много темпераментна. Пред камерата е страхотна. Много е сексапилна. Като я гледате такава, си казвате: „Какво пък толкова има?“ Ала наистина има. А тия две гърдички, които са като две вкусни рогчета от Майорка, на екрана са чаровни като гърдите на Олимпия от Мане. Щом намеря пари, ще започна да снимам и това момиче ще върви все нагоре и нагоре. Не по буржоазния начин. Не желая да правя от нея звезда. Искам да поставя жалоните на едно ново кино в служба на нашето време.

— Често ли виждахте Жаума?

— Напоследък не много. Не понасям бащинското отношение. Аз от баща си не го понасям, а какво остава от него. Нервничеше, а напоследък беше много раздразнителен. Стана критичен. Завистлив. Изяждаше с очи момичетата, с които се движа. С тях човек може да обиколи морета и океани, а той живееше безнадеждно закотвен на брега и ставаше все по-затворен.

Виласека сметна, че е абсолютно необходимо да присъства на срещата с Аржеми. Момичето ги чакаше на изхода на ресторанта, приседнало на една от паркираните на тротоара коли. Повлече крака след тях, а когато в колата узна за предстоящите планове, започна да възразява, в началото сравнително сдържано, но след уклончивите отговори на Виласека се развика и настоя да я оставят.

— Смени плочата. Зарежи вече ролята на невъзпитано момиченце от добро семейство и изрецитирай нещо по-добро. Например диалога на Глория Греъм с Глен Форд в „Подкупените“. Приличаш на Глория Греъм, сто пъти съм ти го казвал. Спомняте ли си Глория Греъм, Карвальо? Имаше най-красивия поглед на света: двусмислен, нежен, сладострастен. Притежаваше достатъчен словесен запас, за да поддържа интелигентен разговор. Ти много приличаш на Греъм, Ана, съвсем сериозно.

— Искам да си вървя. Не понасям приятелите ти. Не понасям да седите с часове и да си спомняте разни глупости, които ви се струват смешни само на вас, да, да, само на вас. А аз скучая. Ужасно сте скучни.

— Спрете, Карвальо!

Той отби колата към редицата паркирани автомобили и преди още да приключи с маневрата, Виласека изскочи, отвори задната врата и нареди на хлапачката:

— Слизай. Върви другаде да бълваш гущери. Целият ден е пред теб.

Момичето слезе с възможно най-голяма сериозност, мина покрай Виласека и каза, без да го погледне:

— Чакам те в „Селесте“ в одинайсет.

— Аз ще бъда вкъщи след два часа.

— А аз не.

— Къде отиваш?

— Това си е моя работа.

— Карвальо размислих. Няма да дойда у Аржеми. Кажете му, моля ви, че ще му се обадя тия дни. Имам много интересни проекти.

Наведе се още повече, така че само Карвальо да чуе думите му:

— Извинете ме, че няма да ви придружа. Тя е същинско дете. Малко попрекалих, претоварих деня с преживявания, които не са й никак приятни. Ако някой път имате нужда от мен, само ми се обадете.

Дявол да го вземе, трябва да се грижите за косата си. Взели сте да олисявате. Аз бях на ръба на оплешивяването, но отидох на лекар навреме. И знаете ли на какво се дължеше? На нервна почва. От домашния уют и в резултат — плешив и дебел. Сложих край на домашния уют и ето сега как изглеждам. Обадете ми се. Не забравяйте.

Великодушието на Виласека беше трогателно. В огледалото за обратно виждане Карвальо видя как кинотворецът бързо смени позата си на американски военачалник, изпрацащ рота командоси самоубийци, с жестовете на заинтересуван от страданията на своето момиче любовник. Детективът зарови пръсти в косата си, за да потърси евентуалните наченки на олисяване и да установи дали е все така гъста.

— Какви глупости дрънка тоя луд.

Същите думи произнесе и Аржеми, когато Карвальо му разказа накратко за срещата си с Виласека. Нисък, широкоплещест, с гъста, черна, тук-там прошарена коса, с привидно замрял в дъното на кладенеца от диоптри поглед, с бавен и провлечен глас, който в моменти на гняв вероятно ставаше страшен, Аржеми имаше вид на вечно сънен човек, който или не се е събудил напълно, или се готви отново да заспи. Това впечатление се засилваше и от очите, умалени от дебелите стъкла, както и от мудните движения и бавния говор.

— Идвам тук само да подписвам.

След като изрече това, той надникна над очилата, за да провери ефекта от думите си върху Карвальо. Засмя се, предлагайки му и той да се засмее, и в ответ получи усмивка на разбиране. С тежка, без съмнение твърде скъпа писалка започна да подписва книгата, които му поднасяше секретарката — млада, чистичка, внимателна, безусловно девствена, каквито се полага да бъдат секретарките в предприятията за кисело мляко, продукт, внушаващ представа за чистота и невинност, свойствени единствено на неполучилите още първо причастие дечица. Защото киселото мляко хем е бяло, хем се препоръчва на болните, хем е евтино. Ръката, подписваща документите, разкриваше част от косматата джунгла, с която навярно беше обрасло цялото тяло на този човек-вълк с лице на очилато момченце. Обстановката беше достойна за кабинет в някое имение, принадлежащ на скучаеща дама от епохата на перголата и тениса. Покрити с розов атлас стени, бял, леко грапав таван с квадратна розетка в центъра, откъдето се спускаше кристален

полилей с гравирани матови птици в полет. Гравирано беше и стъклото зад барчето, където липсваше само Ела Реймс с голите рамене и сластния поглед, поднасяща чаша мартини на офицер от Кралските военновъздушни сили, който се готви да загине в бомбардировките над Дрезден. Или може би за предпочитане беше Джийн Търни, поднасяща коктейл „Манхатън“ и търсеца закрила от морския офицер, понесъл целия свят под мишница, като че ли го е спечелил на някое панаирно стрелбище. Дъбовият паркет на пода бе солиден като английските обувки с висок ток на Аржеми, които надничаха изпод масивното писалище с чекмеджета от двете страни.

Сложи капачката на писалката, сякаш беше от стъкло, и енергично повдигна вежди, все едно че щеше да ги държи така цяла вечност.

— Готово. Слушам ви. Предполагам, че не сте дошли само за да ми разкажете за смахнатия Виласека. Смахнат, смахнат, ама...

Отново същият смях — съучастнически, подканващ събеседника да се засмее.

— И на мен ми се иска да я карам като него. Чудесно си живее той, чудесно!

Кръстоса ръце, наклони глава, сякаш да се съсредоточи по-добре, в седналия срещу него Карвальо, и го подкани:

— Е хайде, говорете.

— Изглежда, че от всички приятели на Жаума от младежките години вие сте поддържали най-тесни връзки с него.

— Доколкото разбирам, искате да кажете, че вече не съм млад.

— Вече не толкова млад.

— Така е по-добре.

Отново смях.

— Заех се с разследването на случая и бих искал да ми разкажете някои неща, които евентуално биха подкрепили възникналите подозрения, че Жаума не е убит така, както се опитва да докаже полицията.

Бавна въздишка. Бавно размисляне. Бавни движения назад към облегалката на креслото — тилът леко се опира на нея, сетне бавно се връща в изходното положение.

— Не виждам с какво мога да ви помогна. Всичко, което ми е известно за Жаума, разказах на полицията, и всичко, което знам и мога

да разкажа, напълно съвпада с неговия злощастен край. Познавах го добре, твърде добре...

Извади една пура „Давидов“ от английска табакера с марката на „Дънхил“, с дълга кедрова пръчица акуратно запали края на пурата и я размаха, докато тя се разгоря. После отрязва другия край със сребърно ножче и всмукна солидна порция дим.

— Заповядайте.

Каза го сепнато, сякаш изведнъж си бе дал сметка за непростимия пропуск, и поднесе на Карвальо кутията с пури. Детективът беше сигурен, че жестът е преднамерен и че целта на Аржеми е да провери до каква степен хубавият тютюн привлича Карвальо. Очите на госта не се бяха отделили от пурата още от момента, в която тя, подобно на ябълката в ръката на Ева, се бе появила в ръката на Аржеми. Сега той с видимо задоволство наблюдаваше как Карвальо повтаря ритуала по запалването и когато огънчетата на двете „Давидов“ застанаха едно срещу друго, между предприемача и детектива вече се бе установило присъщото на познавачи разбирателство. Аржеми изтръска малко пепел от луксозната пура.

— Жаума не пушеше.

— Но си хапваше и пийваше.

— И имаше много жени! Не забравяйте, много жени!

Хихикания и дим излизаха от полуотворената уста на Аржеми, който междувременно се беше навел към Карвальо с войнствено насочена напред пура, явно, за да подсили твърдението си.

— Пътувахме много. Понякога сами. Понякога със съпругите. Пътуването помага да опознаеш хората. Много неща, наистина много неща мога да кажа за любовните похождения на Жаума. Беше неутолим, а и аз, между другото, споделях тази негова страст.

— Защо пътувахте толкова често заедно?

— Понякога, да речем, като приятели, понякога — по работа. В известен смисъл нашите делови интереси съвпадаха. Например определени продукти, които „Петни“ ми доставят посредством филиала хикс, нали разбирате?

— Можете ли да потвърдите, че напоследък Жаума е бил особено потиснат, даже разтревожен от нещо?

— Ни най-малко. В никакъв случай. Той лесно минаваше от депресия към еуфория. Но в последно време не съм забелязал никаква особена промяна. Кой ви е говорил за депресиите на Жаума?

— Нунес, Виласека, Биедма.

— Лявото крило. На тях винаги много им се иска да докажат, че Жаума, аз и Фонтанияс сме сбъркали в избора на жизнения път.

— И сбъркали ли сте?

Вдигна пурата, сякаш беше потир за причастие, и кимна към тази, която пушеше Карвальо.

— А вие как мислите, сбъркал ли съм? Когато човек разбере, че се живее само веднъж, той вече е стигнал зрелостта. Тогава избира едно от двете: или решава да живее възможно най-добре материално, или започва да се опива от непреходността си и става фанатик като Нунес, Виласека, Биедма или Света Тереса де Хесус. Всеки път, щом се почувствам прекалено потиснат, хващам самолета и отивам в хотел „Принсес“ в Акапулко. Знаете ли го? Чували сте. Хубаво. Това е най-люксовият хотел в света. Когато бях млад и нямах пари, пишех стихове и си купувах вратовръзки. Така преодолявах депресиите. Нунес, Виласека и Биедма вярват в безсмъртието на душата, но не на отделната душа, а в колективната душа на възходящите социални класи, възходящите, забележете! Запомнете го, защото според тях моята класа е низходяща. Така. Душата на буржоазията заслужава да умре със стомах, пълен с шампанско „Круг“ от хиляда деветстотин седемдесет и втора, и с очи, замъглени от дима на „Давидов“. Всяка сутрин закузвам с три сандвича с ирански черен хайвер и чаша френско шампанско с портокалов сок. След това плувам в закрития басейн вкъщи или играя тенис на собствения си тенискорт или пък се отправям към игрището за голф. Настъпи ли хубавото време, през седмицата се занимавам с ветроходство, а в събота и неделя изкарвам яхтата за приятелите и безсилната им завист безкрайно ме забавлява. Никога не ям по навик, Карвальо, никога! Не бива да се отнасяме по навик към нито едно от сетивата, защото чрез тях живеем. У дома се храним с меню. Всеки ден и на всяко ядене имаме поне пет възможности за избор. Двамата с жена ми пазим диета, за да се поддържаме във форма. Нищо тежко. Раци на скара с лек сос от каперс, филенце със зеленчук или задушено почти без мазнини говеждо. Изпратих готвача си на специални курсове по диетична кухня

при професор Брикер Бенер. Знаете ли колко ми струва готвачът? Плащам му достатъчно, за да не си тръгне по своя инициатива, и съм създал цяла система, която да го спре, ако някой друг го подмами. Назначил съм цялото му семейство в предприятието. Готвачът е най-верният приятел на човека. Ако моят готвач умре, Карвальо, ще го оплаквам безутешно. Имам пет хиляди бутилки вино в избата си в Ампурдан и близо две хиляди в Барселона. От най-избраното. Най-добрите реколти френски вина. Испанските са малко, и то само бели, защото понякога през лятото ми се приисква чаша леденостудено, младо галисийско винце. Утре заминавам за Париж, за да вечерям в „Тур д’Аржан“, а вдругиден потеглям с кола за Лион, ще обядвам в „Пол Бокю“. Е, какво ще кажете? Сбъркал ли съм жизнения път? Направо смешно. Живея си чудесно, наистина чудесно! Нямам кой знае какви грижи с работата. Нямам конкуренция на вътрешния пазар. Изнасям. Чуйте ме добре: изнасям кисело мляко! Промисленият метод е много прост, търговската мрежа — също. Що се отнася до личния ми живот, бих могъл да го застраховам в „Лойд“ за десет милиарда долара. Уравновесена съпруга, която умее да бъде и близо, и далеч, умее да носи вечерни тоалети и е добра в леглото. Децата — е, може би не са толкова умни, колкото бих желал, но поне са доволни и здрави. Неангажиращи познанства — приятели от университета, които ми доставят известна доза приятна носталгия, приятни вечери с богати и бляскави съпругески двойки. Имам и любовници. Бивша състудентка с четирийсетгодишно тяло, която обаче ме освобождава от юношеските комплекси. Момичета в разцвета на младостта си, съблазнени от портфейла, спортната кола или леката прилика с Онасис, която с възрастта става все по-осезателна. Жената на някой подчинен, която мога и да унизя, а това понякога е необходимо в половия акт. Съпругата или дъщерята на някой приятел от общите семейни вечери. Би могло да се каже дори, че съм колекционер. Разказвам ви това, защото на детективите и на полицията всичко трябва да се казва и защото вие знаете как се пуши пура „Давидов“. Миналата седмица похарчих в Лондон двеста хиляди песети само за ризи. През септември отново ще отида, за да си попълня запаса от пуловери. Имам всичко, което пожелаея, и, слава богу, не изпитвам еротична нужда от политическа власт. Около мен виждам мнозина делови хора, обхванати от политическо сластолюбие. Искат да бъдат депутати и сенатори било

от страх, че политиците няма да защитят достатъчно добре интересите им, било поради самия еротизъм на властта. Знаят, че в дебелия учебници по история обикновено фигурират имената на членовете на правителствата, но няма да бъде отбелязан например фактът, че аз съм бил собственик на „Араката“. Това е друга разновидност на стремежа към непреходност, срещу който имам имунитет. Написал съм великолепни стихове на каталонски и смятам да ги публикувам, когато наближа шейсетте — просто заради удоволствието, че ще размърдам съставителите на „Каталонска енциклопедия“ и ще ги принудя да ми посветят десетина реда в съвременното издание и поне трийсетина в някое бъдещо издание след петдесет години. Вижте, тук съм написал биографична бележка, приблизително същата, която ще напишат за мен след половин век. Ще ви направя едно фотокопие, запазете го, и ако имате търпението и желанието да живеете още петдесет години, ще видите, че не съм сбъркал кой знае колко.

Аржеми Бланк, Жорди. Барселона, 1932, Палаусатор (Херона) — 2005. Каталонски поет, чийто талант се е проявил късно. Първата му книга, „Вържете кораба до кея“ (1980), е своего рода свързващо звено между поезията на Салват Папасейт^[1] и Габриел Фератер^[2]. Поезията му е дълбоко лична, на места проникната от социални мотиви (Салват Папасейт), на места — херметическа, обърната само към двама (Фератер). „Кожа на плод“ (1985) отново подема традиционните теми на любовната лирика, съзнателно сближавайки поетичните похвати на Катул с атмосферата на рокоперата. Поет без поетична биография, необвързан с близките нему литературни движения, Аржеми непрекъснато усъвършенствува теми и форми, които стигат своя връх в творбата, наречена „Кисело мляко“ — херкулесовски опит да превърне поезията в синтез на различни литературни жанрове. Някои изследователи на творчеството на Аржеми смятат, че в „Кисело мляко“ (1990) са налице символични елементи, надхвърлящи рамките на формалните и експресивни задачи. Според Пере Жимферер „Кисело мляко“

представява опит да се изрази поетически същността на една страна, Каталония, в историческия момент, в който за четвърти път се проваля надеждата ѝ да се превърне в независима държава. В този смисъл „Кисело мляко“ е част от големия триптих на каталонската поезия, заедно с „Атлантида“ на Вердагер и „Наби“ на Жозеп Карне. Между 1990 и 2002 — годината, когато умира, Аржеми публикува една необичайна книга с „възпоминания на сетивата“, озаглавена „Смъртните наслади“. Година след смъртта му, през 2003 г., се появява една малка по обем творба, в която личи творческият упадък на седемдесетгодишния поет, въпреки че в нея е съхранена способността на Аржеми за лингвистични новости, характерни за цялостното му творчество: „Димът на «Давидов»“ (2003). Основна библиография на творчеството му: „Аржеми извън собственото си огледало“, Пере Жимферер, издателство „Коклюш“, 1995 г.; „Последни поеми“, Жозеп Мария Кастелет, „Едиссионес-62“, 1983 г.; „Само Аржеми“, Франсоаз Важенер, издателство „Галимар“ 1990 г.

— Вече съм ги написал. Абсолютно всичките — каза накрая Аржеми, полускрит зад последния облак дим от пурата „Давидов“.

[1] Папасейт, Жоан Салват (1894–1924) — известен каталонски поет авангардист. — Б.пр. ↑

[2] Фератер, Габриел (1922–1972) — каталонски поет, представител на следвоенното поколение. — Б.пр. ↑

Апартаментът, беше подчертано модерен, разположен във високата част на града — достатъчно далеч от доброто и злото на демографския наплив, но не чак толкова далеч от центъра, че да не може да се отиде пеш до някой луксозен киносалон или до някой ресторант за отбран кръг дискретно заможни интелектуалци. Тук живееше Хуан Доронсоро, най-младият от семейство творци на словото. Начело на фамилията стоеше един поет, който вече фигурираше в седемдесет и три на сто от издадените в чужбина антологии на испанската поезия, следван от Педро Доронсоро, най-известния зад граница испански романист, споменат дори в един американски телевизионен филм от поредицата „Маникс“.

— Какво четеш?

— Току-що прочетох Хемингуей, а сега чета Педро Доронсоро, един много интересен писател.

Без да притежава обществения и културен престиж на най-големия си брат, нито световната слава на средния, Хуан напредваше бавно и сигурно в творческия си път благодарение на единствените си три романа, пожънали успех по-скоро сред критиката, отколкото сред публиката. Пишеше по десет реда на ден и твореше в създадено от него самия време, отмервано от изготвен по негова мярка часовник, и в ограниченото пространство, вместено в килийките на фотографската му памет — достатъчно неточна, за да съчинява успешно романи. Имаше черти на млад херцог, жив портрет на майка си, също както в романите, в които младите херцози са терзани от непреодолими страсти и тропически трески. А под деликатните черти, сякаш непокътнати от пубертета насам, се предугаждаше ревностната решимост на здравомислещия писател да документира колективната посредственост на франкисткия град, наблюдаван през тайниците на високи крепостни стени от синтетичен мрамор. Копринен халат върху пуловер от фина вълна, леки кожени чехли; култура, разпръсната по стените и масите; книги, листове хартия, картончета; блуждаещ из редовете поглед на творец. Приглушена светлина, присъща за кабинета на сериозен писател, където без разрешение влиза единствено слънцето, и то през филтри, така че лъчите да не попречат на твореца да пресъздава действителността.

— Малко неща мога да ви кажа. Връзката ми с Жаума беше твърде едностранчива. Той говореше, а аз слушах. Аз пишех, а той ме

четеше. Жаума беше благодарен образ: забавен, интелигентен и богат, но опасен. Той е от героите, които стават симпатични на читателя, преди писателят да се е усетил.

— Това лошо ли е?

— Лошо от всякаква гледна точка. Ако е симпатичен по вина на писателя, означава, че авторът е проявил недопустимо пристрастие. Ако стане симпатичен въпреки желанието на писателя, значи вътрешното равновесие на творбата се е оказало извън контрола на твореца.

— За вас той само действащо лице ли беше?

— Напоследък — да. Ограничил съм достъпа до своя вътрешен свят — в него пускам само най-близките ми същества от плът и кръв. Всички останали са действащи лица. В миналото Жаума беше за мен нещо различно. Сега е действащо лице.

— А неговият край?

— Неподходящ. Също като в еротичен испански роман от двайсетте години на писатели като Педро де Репиде, Алваро де Ретана или Лопес де Ойос. Напомня ми финала на „Търсач на сладострастие“ от Ретана. Поквареният аристократ умира намушкан с нож върху едно бунище, след като е опитал подред всички извращения.

— Какъв финал бихте сложили вие?

— Един остарял, седемдесетгодишен Жаума. Всяка вечер ходи на кино, за да пусне ръка на някое девойче. Вестниците съобщават за това. Най-големият му син му удря плесница и старецът тръгва към зоологическата градина, за да погледа как маймуните мастурбират.

— Истината за смъртта му?

— Смъртта му беше истинска.

— Говоря за истинските причини за смъртта му.

— Умря от нещо естествено. Мисля, че някой го е застрелял.

— Да, но кой е бил този някой?

— Това вече е криминален роман, а аз гледам да се отдалеча колкото мога от натурализма. Сега, ако желаете да поиграете на детектив, разпределете равномерно ролите. Искате ли да бъдете Филип Марлоу? Аз искам да бъда Шерлок Холмс. Не се шегувам. С нищо не мога да ви бъда полезен. Останалите ни приятели могат да ви помогнат да си представите реалните причини за смъртта на Жаума. Аз трябва да си представям други неща, много други неща. Работата ми се

състои именно в това — да си представям, но в рамките на определена логика, в рамките на характерната за мен словесност. Случилото се с Жаума е тъжен инцидент, който много ме разстрои, повярвайте ми. Но да продължим да се занимаваме с него е равносилно да подедем полемиката за пола на ангелите или да гадаем какво би станало, ако Касиус Клей беше победил Роки Марчиано.

Край на аудиенцията. Дороноро се приготви да стане, за да придружи Карвальо до вратата. Детективът се направи, че не забелязва това. Писателят се поколеба и зае изчаквателна позиция. Погледът му се зарея в пространството, та Карвальо да не може да прочете нетърпението в очите му. Разтвори разсеяно някаква книга на масата и се загледа в нея. В нишата между два библиотечни шкафа висеше очевидно добре поддържана ловна пушка.

— Вие ловец ли сте?

— Да.

— Добър ловец?

— Зависи. Стрелям добре по яребици и зле по зайци.

— И никога по едър дивеч?

— Научих се да ловувам в Маресме, из ниските възвишения на Сан Висенте де Монталт и Аренис де Мунт. Там няма едър дивеч.

— На вас, интелектуалците, не ви се нрави насилието.

— Но това не се отнася до агресивността. Ние сме агресивни като всички и ловът ме освобождава от агресивността, дава ми възможност да наблюдавам чуждата агресивност като на сцена и да я описвам.

— Но вие убивате.

— Ловувам.

— Убивате.

— Да убиваш, е нещо друго. Например да заколиш някоя кокошка в птичарника, да застреляш човек или да съсечеш с брадва съседа. В лова си има правила както при всяка игра.

— И които ловецът налага на беззащитното и невъоръжено животно.

— Да не би да предпочитате яребиците да носят пушки? Ловът е естетически, а значи и нравствено оправдан. Но вие сте пуритан. Аз обичам животните. Изпитвам истинска страст към кучетата. После, ако желаете, ще ви покажа моите кучета. Събуждате комплекса ми за вина

и ме карате да се чувствам престъпник. Ако продължаваме в тоя дух, ще ви призная, че съм убил Жаума с ей тая пушка.

— Защо?

— Защото не хареса последния ми роман например.

Сега вече писателят не желаше да прекрати срещата и изучаваше Карвальо като евентуално действащо лице.

— Вие никога ли не сте убивали?

— Да, убивал съм.

— Животни ли?

— Не, хора.

— Да не сте били в някой взвод за разстрел? Или сте били палач? Не сте толкова стар, че да сте участвали във войната.

— Бях таен агент на ЦРУ.

— Започва да става интересно. Агент на две страни, така ли?

— На три.

— Те са най-добрите. А как убивахте, с хладно или с огнестрелно оръжие?

— Мога да убивам с хладно оръжие. Човешкото тяло предлага двайсет и пет смъртно уязвими точки. Но предпочитам да убивам с огнестрелно оръжие.

— Китайци, руснаци, корейци или вьетнамци?

— От всичко по малко.

— С тия ръце?

Карвальо ги протегна към него и писателят се втренчи в тях с безпокойство, което той се стараеше да прикрие с усмивка.

— Струват ми се най-обикновени.

— Напоследък не съм убивал.

— Ако не практикувате, ще загубите уменията си.

Сега вече аудиенцията бе завършила. Доронсоро се надигна и се отдръпна настрана, за да даде на Карвальо възможност за отстъпление. Детективът стана, приближи се до пушката, откачи я, огледа я, метна я на рамо и я насочи към писателя, който вече едва сдържаше раздражението си.

— Никак не е забавно.

— Не се притеснявайте, шефе, ще си сложа сгъваемото легло до телефона.

Бискутер беше готов да прекара нощта почти без да спи, в случай че Ромберг не позвъни до края на деня. Конча Ихар уведоми Карвальо, че може да го приеме след девет. Трябвало да нахрани децата. Във вестника — все същите ежедневни противоречия. От една страна, арестуват представители на крайната левица, от друга, ги освобождават. Следобед подлагат на преследвания крайната десница, а вечер я оставят да действа съвсем безнаказано. Партиите определят своите позиции във връзка с предстоящите избори. Седалището на Фашисткия интернационал се намира в Испания. Все още не е открит трупът на човека, шофирал намереното в река Тордера беемве. „Загадката Петер Херцен: изглежда, че тъй нареченият Петер Херцен е наел колата с фалшиви документи.“

— Тръгвам си, преди да е станало горещо на Рамблас.

— Вечерята е готова, шефе. Бъбреци, подправени с херес, и пилаф.

— Какъв е оризът?

— От американския, дето не се разварява.

— Запази ми го за утре. И не забравяй за обаждането на Ромберг.

— Дявол да го вземе, казвате го тъй, сякаш някой път съм пропуснал да изпълня заръката ви.

По всичко личеше, че днешната вечер с нищо нямаше да отстъпи на вчерашната. Полицията изчакваше демонстрантите, а демонстрантите изчакваха полицията да заеме позиция. Един пияница, черен от мръсотия, викаше някакви въображаеми кокошки: „Кът-кът-кът“, а сетне взе да пее:

*Виното на Асунсион
ни е светло, ни червено,
ни цвят има.*

Хладни тръпки пролазиха по гърба на Карвальо и той се опита да разбере какво именно го е разтревожило. Може би пияният. Но не точно този.

*Виното на Асунсион
ни е светло, ни червено,
ни цвят има.*

Няколко дребни монети се посипаха като дъждовни капки по улицата. Никелът проблясваше по гърбиците на паветата или се заклещваше в процепите между тях. Старите певци събираха урожая, без да пропуснат падналите в конския тор монети.

— Хвърли на този.

— А защо на този, а на предишния не?

— Защото този е много стар.

Старци и инвалиди. Хората от пети район надничат от балконите и подбират обекта на своето милосърдие.

— Сигурно е инвалид от войната.

Така казваше майка му. Инвалиди от войната. А старци от какво? Старци от войната. Та кой ли не беше старец от войната? Кой не беше инвалид от войната?

— Благодаря, господине.

Пияният грабна банкнотата от сто песети, която Карвальо му подаде през прозореца на колата. Лицето на мъжа, черно-жълто дори там, където би трябвало да бъде бялото на очите без мигли, се мъчеше да изобрази достойнство и благодарност. Не можеше да гледа направо, въпреки че тялото и изранените му устни се накланяха към Карвальо. Дъхът му вонеше на сладко вино и на смъртник.

— Спи. Пиян е.

— Не. Мъртъв е.

Някой го отдели от групата, наобиколила падналото тяло.

— Това е синът на ония, мурсианците^[1].

Синът на мурсианците, току-що излязъл от концентрационен лагер, живееше благодарение на малкото зеленчуци, които родителите му успяваха да продадат на черно, стига да не ги пипнеше сержантът и да не се нахвърлеше с ритници върху стареца, докато го събореше върху разпилените зеленчуци. Когато беше пиян, синът на мурсианците заставаше на кръстовището между улиците Сера и Ботеля, козируваше и крещеше:

— Франко, мамицата ти!

Майката се втурваше да му запушва устата, бащата го теглеше, а циганчетата от бар „Модерно“ прекъсваха нескончаемото си веселие и наблюдаваха драмата с ококорени очи.

— Беше мъртъв.

— Ще те чуе детето.

Защо ли се стараеха толкова да скрият от него смъртта? Няколко часа по-късно мълчалива върволица се движеше нагоре по улицата към къщата на мурсианците.

— Със сто живота не могат да изплатят злото, което сториха.

— Кой?

— Фашагите!

Понякога се съмняваше, че кварталът е съществувал наистина. В спомените му той изплуваше като беден и сякаш потопен в кисело-сладък сироп град. Обител на унизени и победени хора, принудени ежедневно да молят за прошка, че са се родили. Първия път, когато Карвальо напусна неговите улици, известно време си мислеше, че се е освободил завинаги от състоянието на потънало в праисторическа тъга животно. Но той носеше тази тъга със себе си така, както охлювът носи черупката си, и много по-късно, когато реши да приеме действителността, която го бе направила такъв, какъвто беше, се върна на мястото, където беше прекарал детството и юношеството си. Предишните квартали се бяха превърнали в преддверие на гробище за старите поколения, обречени да умрат сред наслоената влага, докато синовете търсеха убежище в евтините дупки в покрайнините на Барселона. Редом със старците, преживели следвоенните години, бяха останали и хора в зряла възраст, изпълнени с непреодолимо чувство за провал, задето не бяха успели да се измъкнат навреме от тясната, сатанинска клопка на победения град. Срещаха се и пришълци, наскоро дошли марокански заселници и някоя и друга групичка латиноамерикански емигранти, принудени да търсят нисък наем.

Карвальо натисна спирачките. Паркира колата, без да съзнава защо го върши.

— Стигна до дъното, момче.

Каза това и се усмихна. Извади от жабката кутия пури „Монтекристо“ и запали една почти мигновено, сякаш през пурата поглъщаше пламъка от газовата запалка. „Когато умра, заедно с мен ще изчезне споменът за ония години и за хората, които са ме довели на бял

свят, като са ми отредили почетно място пред сцената на собствената им трагедия.“ Карвальо не се беше ограничил с ролята на зрител, той бе направил представлението свое и се бе опитал да го завещае на следващите поколения. В деня, в който умря диктаторът, стари и млади изляха на Рамблас страха, който им бе останал. С радост в умовете и в сърцата, ала мълчаливо. Бутилките евтино шампанско се разграбваха в магазините; улиците и заведенията на открито гъмжаха от хора, които търсеха удоволствието да бъдат заедно без огромната смазваща сянка, но все пак мълчешком, благоразумието продължаваше да бъде добродетел, гарантираща посредствено съществуване — последен резултат от възпитанието на терора. Но онова минало му принадлежеше по някакъв начин. Той познаваше езика му. В замяна на това бъдещето, разкрито от смъртта на Франко, му се струваше чуждо, като речна вода, която нито ще пиеш, нито ти се иска да опиташ. Гаузакс, Фонтаниляс — нагаждачите в новата ситуация.

— Ако избухне нова гражданска война, и двамата ще отидат в Бургос.

А Аржеми? В Таити през Швейцария. Ами ти, Пепе Карвальо, къде, по дяволите, ще се денеш? Във Валвидрера, за да си стотвя агнешка плешка „ала Перигор“ или *escudella i earn d'olla*^[2]. Ще свариш ли зелето заедно с месото? Трябва да помисля. Може, ако месото е малко или пък ако се сложи малко зеле. Иначе вкусът му покрива всичко. Ами ако нямаш необходимото за една *escudella*? Тогава ще си направя ориз с риба. А представи си, че не е останала никаква риба? Ще сляза пеш по пътя към Барселона, към Рамблас и ще се оставя да ме надупчи някой нисколетящ самолет. А ако хвърлят неутронна бомба? Рамблас ще опустее и човешки лица ще има единствено по кориците на окачените по будките списания. След това ще влязат победителите, а с тях и семето на собственото им унищожение след петдесет или сто години. Истинска гадост. Всичко.

[1] От Мурсия, провинция в Испания; използва се като нарицателно с пейоративна отсянка, което се дава на всички преселници в Каталония от различните краища на Испания. — Б.пр. ↑

[2] Типично каталонско ястие, приготвено от месо със зеленчуци. — Б.пр. ↑

— Не, нищо ново.

Карвальо не искаше да уведомява вдовицата на Жаума, че е получил вест от Ромберг. Попита я има ли някакви новости, за да разбере дали Ромберг не се е свързал и с нея.

— А при вас?

— Едно по едно. Първо, вярно ли е, че напоследък мъжът ви е бил особено притеснен и загрижен?

— Беше ту възбуден, ту изпадаше в депресия. Боеше се от всичко и най-вече, че печалбите ще намаляват от година на година и престижът му в компанията ще спадне. Тези страхове бяха неоснователни, сам си ги създаваше. Напоследък беше разтревожен от влиянието на политическите промени върху икономиката. Казваше: „Идват трудни времена, демокрацията е скъпо удоволствие“. Може би това имате предвид.

— Доколкото разбирам, съпругът ви не е бил доверчив, нито пък сигурен в себе си човек. Известно ми е например, че е прибягвал до услугите на неофициални съветници, без да се обръща към специалистите на компанията.

— Не искаше да участва в борбата за власт. Не беше уверен в собствените си качества. Гаузакс например го плашеше. Казваше, че бил много честолюбив и влиятелен.

— Вашият съпруг се е обръщал за съвет към частен счетоводител.

Смехът оживи апатичните черти на вдовицата. Потисна го веднага, сякаш бе извършила недопустимо прегрешение.

— Ах, да. Онази приумица с Алеман.

— Каква приумица?

— Алеман е нещо като институция за семейство Жаума. Родителите на съпруга ми са от Херона, там живеят почти всичките му роднини. Свекърът ми също беше адвокат, но още преди войната се опита да създаде собствено предприятие, мисля, че беше за коркови тапи.

Когато откри кантора в Барселона, се обърна за съдействие към един много авторитетен по онова време счетоводител — Алеман. Беше истински талисман. Сътрудничеса ли на някое предприятие, то преуспяваше. Не им потръгна зле. После дойде войната, Алеман бе принуден да емигрира, тъй като оглавяваше някакъв профсъюз, мисля,

че беше на продавачите. И моят свекър емигрира, но за кратко. Не знам дали това имаше нещо общо със счетоводителя. Пък и бе заемал различни постове в ръководството на „Барселона“ по времето, когато клубът беше най-политизиран. В крайна сметка Алеман си отиде и работата взе да запада. Завърна се няколко години след края на войната. Цялото семейство се съветваше с него по икономическите си въпроси. Беше станал стар и сприхав мърморко, антифранкист до мозъка на костите. Все още работи като счетоводител и сигурно приближава стотака. Вече не е както преди. Сега води дребни сметки на разни магазини. Ала трябва да кажа, че моите девери идват понякога чак от Херона, за да се съветват с него.

— А Антонио?

— Той също. Говореше с ирония за стареца, но казваше, че бил най-добре организиранят счетоводен мозък, когото познавал.

— Консултирал ли се е с него наскоро?

— Възможно е. Не знам.

— Как мога да открия Алеман?

— Ще ви дам адреса му.

Жената седна пред английското писалище на стойност сто и петдесет хиляди песети и преписа адреса от телефонния указател. Беше в траурни дрехи — прекалено елегантни, за да вечеря сама, а гримираните очи не съответстваха на патетичните, тъмни кръгове под тях. Въпросът на Карвальо я застигна по средата на стаята и тя спря, като че ли се блъсна в невидима стъклена завеса.

— Оставеното от мъжа ви обезпечава ли ви напълно?

— Взех две доста добри застраховки, а „Петни“ ми дават приемлива засега пенсия. След няколко години ще видим. Трябва да направя нещо с парите от застраховката, но не зная какво. Оставих всичко в ръцете на Фонтаниляс, но според него времената не са добри за капиталовложения. Никой не влага никъде. Всички чакат да видят какви политически промени ще настъпят.

— В ръцете на Фонтаниляс. А защо не на Аржеми?

— Фонтаниляс разбира от тия неща. Аржеми притежава великолепно предприятие, но не е финансист в истинския смисъл на думата. Имам четири деца, господин Карвальо, и всичките са на възрастта, когато най-много харчат.

— Как приеха децата смъртта на баща си?

— В началото с голяма скръб. После двете момчета се свързеха, но на двете момичета много им липсва. Това е естествено.

— А вие?

— На вас как ви се струва?

— Нищо не мога да кажа, затова ви питам. Спомням си една френска песен, в която горе-долу думите са следните. „Макар че много те обичам и сме приятели, отидеш ли си някой ден, ще имам повече време да чета и да открива себе си.“

— Никак не е забавно.

— Днес за втори път ми го казват.

— Антонио задушаваше, обсебваше хората около себе си. Беше егоцентрик. От една страна, ме довеждаше до отчаяние, но, от друга, запълваше живота ми. Най-много ме дразнеше с бърливостта си, с маниакалната си еротичност, макар и само на думи.

— Само на думи?

— Да. Винаги така съм смятала, а и дори да греша, ми е все едно. Разтоварваше се с приказки и ме оставяше на мира. Постепенно свикнах, въпреки че не понасям да говори толкова нелепости пред хората.

— Според вас защо го убиха?

— Сигурно е някакво отмъщение. Деловият свят е пълен с гангстери и парвенюта, лишени от чувствителността на Антонио, Фонтаниляс и Аржеми. Вие сте изключение, все това им повтарях. Самият Антонио ми сочеше този или онзи на някое тържество, коктейл или нещо подобно и ми казваше: „Способен е да убие баща си за шепа дребни“, или пък: „Този е ужасна свиня, престъпник“. Антонио беше много агресивен служител. Винаги се шегуваше по този въпрос. Гледаше се в огледалото, докато се бръснеше, и казваше: „Аз съм един агресивен служител, агрр“, и ревеше като лъва на „Метро Голдуин Майер“.

Вдовицата на Жаума се смееше през сълзи. Карвальо усети, че се възбужда от вида на тези хлътнали гърди и широк ханш на плодовитата майка с лице на кастилска стара мома, която, загърнатата в мантиля, върви след скулптурите на Ернандес^[1] и Беругете^[2] в процесията на Страстната седмица във Валядолид.

— Беше ли ревнив мъжът ви?

— Много.

— Имаше ли поводи?

— Аз не съм сексуална маниачка. Грижа се за къщата, за четирите деца, защото той никак не ми помагаше в това отношение. Никога не ми е оставало достатъчно време, за да хукна по мъже.

— Нямате ли приятели от младини?

— Моите приятели — това са приятелите на Жаума. Напуснах Валядолид съвсем млада. Постоянно пътувахме от място на място заради професията на баща ми.

— Някой от приятелите на Жаума да ви е правил предложение?

— Докъде искате да стигнете? До убийство от любов? Вие представяте ли си например Виласека да ми прави предложения? Та той има жена на всеки ъгъл. Или пък Биедма. Представяте ли си Биедма да ми намеква това или онова?

— Мога чудесно да си го представя.

— Имате богато въображение.

Обезпокоена, Конча Ихар желаше срещата да приключи. Погледна френския часовник в стил ампир и сподави възклицанието: „Време е за вечеря“, от страх да не би Карвальо да приеме поканата.

— Стана късно. Трябва да помогна на Вера да си напише домашните.

— Тръгвам си.

— Открихте ли нещо?

— Имам много предположения. Дори съзирам малка врата в стената. Днес беше ужасен ден. Приличам на анкетъор, който работи на парче. Видях се с куп хора. Гаузакс, Фонтаниляс, Биедма, Виласека, Доронсоро, и вас. А! И с Аржеми. Щях да забравя невероятния Аржеми.

— Невероятен ли? На мен ми се струва най-нормалният от всички.

— Откровено казано, какво мислите за приятелите на мъжа си?

— Напомнят ми едно стихотворение на Габриела Мистрал, което научих при монахините. Три момиченца си играят и си представят бъдещето. И трите искат да бъдат царици.

[1] Ернандес, Грегорио (1566–1637) — испански скулптор, автор на религиозни скулптури, много от които са във Валядолид. — Б.пр. ↑

[2] Беругете, Алонсо (1490–1561) — известен испански художник и скулптор, един от най-големите представители на Ренесанса в Испания; много от произведенията му са с религиозна тематика. Работил е предимно в Толедо, Гранада и Валядолид. — Б.пр.

↑

Педро Пара се опита да възрази:

— Ти май ме вземаш за Тамамес^[1]. Тези родословни дръвчета имат по-скоро показен, отколкото научен характер.

— Имам нужда от нагледна представа за разклоненията на „Петни“ в Испания. Не само на управителните съвети на филиалите, но и на предприятията, които зависят от „Петни“.

— Не мога да направя това тайно. Ще дам данните на някой чертожник и той под мое ръководство ще ти нарисова дръвчето. Но ще трябва да му платиш.

— А на теб ще ти подаря една палатка.

— Стига измишльотини.

След като се обади на Пара, позвъни в кантората си.

— Нищо ново в цитаделата, шефе. Германецът не се е обаждал.

Един ден закъснение. Почти невероятно. „Животът на хипи е променил Дитер Ромберг“, помисли Карвальо. Имаше желание да се разтовари и от разговори, и от самия себе си и затова избра пътя към едно кино, където даваха „Нощни движения“. Сетне щеше да се прибере въпреки достатъчно успокоен, за да си сготви нещо сложно, стимулиращо и изпълнено с дребни трудности. Филмът беше чудесен образец на американския криминален филм с огромния Джийн Хекман в ролята на частен детектив, склонен към размишления като Марлоу или Спейд. Освен това Карвальо изпитваше особено влечение към едрата ъгловата чувственост на Сюзън Кларк и имаше възможност да се наслади на разкошната зряла блондинка с неподправена красота на расово животно. Още един модел за подражание. Кого да избира? Богарт в някоя роля на Чандлър? Алън Лед като герой на Хамет? Пол Нюман като Харпър? Или Джийн Хекман? Докато се изкачваше с колата по склоновете на Тибидабо, Карвальо се опитваше да възпроизведе жестовете на всеки един. Влажния поглед на Богарт и презрително свитите му устни. Изпъчената стойка на Лед, принуден да върви така, за да прикрие ниския си ръст, оттук и тая руса, винаги щръкнала главица, която като че ли се опитваше да разтегли врата. Самочувствието на хубавец което притежаваше Нюман. Умората от живота на почти стокилограмовия роконосец, вълътен от Хекман.

— Нищо ново в цитаделата, шефе. Германеца никакъв го няма.

— Ако се обади, да ми позвъни независимо от часа.

Да решиш да сготвиш патица в един през нощта, е прекрасно безумие, което може да сполети един напълно разумен човек. Младата патица се печеше във фурната и мазнините ѝ се топяха също като при процедура за отслабване и придобиване на тен. Междувременно Карвальо нарязва сланина в една тенджера и запържи в нея лук и гъби, после добави бяло вино, сос, черен пипер и парче накълцан трюфел със сол от консервата. Трюфелите бяха от Вилъорес в Маестрасго. Доставяше му ги един администратор латинист, който живееше през няколко къщи. В една стая до кухнята този администратор пазеше съкровищата, които му носеха роднините от Вилъорес или пък той сам домъкваше след петнайсетдневните си престои там. Ако халдейците са смятали, че светът свършва до последните познати за тях планини, то администраторът Фустер наивно мислеше, с вярата на древен християнин, че светът свършва във Вилъорес, а близките селища от рода на Мореля са един вид други планети, населявани от странни същества. Ергени, любители на пийването и хапването, администраторът и Карвальо често посещаваха неделите на гастрономически състезания. Силата на Фустер беше в паелята^[2] със заешко месо без никаква запръжка.

— Оризът омеква от лука.

Когато се развеселеше, Фустер рецитираше „Галската война“. Карвальо потъваше в размисъл, докато преминеше латинистката буря и щом другарят му изоставеше латинския репертоар, двамата подхващаха някоя хота^[3] от района между Кастельон и Арагон или пък песните на Кончита Пикер.

*Очи зелени, зелени като босилек,
зелени като зелено жито,
зелени като зеления лимон.*

Седем часа по-късно все оставаше по нещо за дегустиране в едната или другата къща и едва призори Карвальо се оттегляше с натъпкана с истории от Маестрасго глава, а администраторът — с кратък отчет на случаите, с които Карвальо се бе занимавал през седмицата.

Патицата се беше опекла. Карвальо отдели бутчетата, гърдите и крилата и нарязва на ситно останалото месо, като добави крехките дреболии. Изсипа кълцаното в мазнината от патицата и добави шепи маслини без костилките. Разбърка всичко добре, сложи парченцата сланина, гъбите, трюфела и няколко лъжици галета. Остави сместа леко да заври и заля с нея поставените в тенджера късове от патицата, които поеха балсама на соса, а върху препечената кора остана релефът от гъби, сланина, маслини, галета и кълцано месце с дреболии. Върна яденето на огъня за пет минути, после пхна във фурната за още толкова, докато се задуши. Когато отвори печката, великолепно гъсто ухание нахлу в ноздрите му. Испита нужда от солидарност и съпричастие, присъща на готвачите аматьори, когато са уверени, че творението им е добро. Два и половина през нощта. Без много-много да му мисли, той върна яденето в агонизиращата топлина на фурната и с един скок слезе по стъпалата, които го отделяха от пропитата с вечерна влага градина. Нощта бе спуснала камбана от неизмерима свежест и тишина над селцето, сякаш създадено, за да съзерцава Барселона и морето от едната страна, а от другата — Каталония, впуснала се в странствания и проправяща си път през Валес към своите свещени планини. Карвальо прекоси тичешком десетината метра до огромната вила, собственост на трима души, но обитавана през цялата година единствено от администратора. След четири почуквания внезапно блесналата светлина възвести появата на Фустер горе на терасата, обградена с бели перила. Сънят беше разрошил русата му козя брадичка и сресаната стратегически рядка коса, рамката на очилата се бе килната върху едното ухо, а другият им край отчаяно търсеше липсващата опора.

— Човече, кое време е! Да няма пожар?

— Не, има печена патица.

— Какво?

— Изпекох една патица. Не е много голяма, но сам няма да я изям.

— Но сега е два и половина през нощта!

— Печена патица.

— Млада ли е?

— Патенце.

— Не думай!

— Съвсем сериозно.

— Върви да отваряш бутилките вино, сега идвам.

Дали Карвальо се върна вкъщи прекалено бавно или администраторът беше тичал, подгонен от влажния вечерен хлад и събудения апетит, но когато двамата се събраха, Карвальо не бе успял още да отвори бутилката „Монтесильо“. Фустер остави на масата в кухнята кошничката, която носеше — беше пълна със сухи плодове от Вилъорес, с чист мед пак оттам и някакви особени сладкиши, принадлежащи към изисканата фамилия на сухите народни сладки, в чийто състав непременно влизат яйцата и бадемите.

— Тия сладки ги е правила снаха ми. От Вилъорес са.

— Така си и мислех.

— След патицата няма нищо по-хубаво от лешници с мед и по един сладкиш, за да слегне добре яденето в стомаха.

Администраторът отвори фурната и отдръпна деликатния си нос, като премрежи от удоволствие очи.

— Надминал си себе си.

Салатата от целина освежи небцето на двамата мъже, преди да се нахвърлят върху ароматното блюдо.

— Приносът на Вилъорес е значителен. Сложил си му трюфел.

— Да.

— Това не е правилно. В печена патица трюфел не се слага.

— Слага се всичко, което душата ти иска.

— Е, да, така е.

С две чашки студена гроздова те се опитаха да пробият „берлинската стена“, препречила пътя към стомасите им.

— Ако тази trou poгmand^[4] не подейства, днес няма да се спи.

Фустер поглади нежно корема си.

— Ти си луд. По-точно и двамата сме луди. Часът е четири.

— Ако искаш да спиш добре, трябва да повърнеш. Важното е, че изядохме патицата. А смилането ѝ е нещо съвсем маловажно и ненужно.

— Ще се върна бавничко вкъщи и ако не заспя след пет минути, ще си мисля за кухнята на един лондонски ресторант, където помагах, докато учех, и сигурно ще повърна. Само като я спомена, и ми се повдига. Благодарят ти, Пепе. Ти ми върна една нощ от живота. Щях да я прахосам в глупашки сън, а сега я изпълних с живот.

*Щом нощта припадне и разпусне сенки,
почти всички зверове затварят клепки,
а болката на страдащия все расте.*

— Моят земляк Аузиас Марк^[5] не би написал тези стихове, ако имаше съсед като теб.

Останал отново сам, на Карвальо му се стори, че предметите се приближават, сякаш искаха да го предпазят или пък да се стоварят върху него.

— Бискутер, знам, че е жестоко да те будя по това време, но е важно. Обади ли се?

— Не се е обаждал. Аз не спях, шефе. Чакам на телефона и чета една книга, която бяхте сложили най-отзад на етажерката. Много е тъжна, но иначе съм екстра.

— Какво четеш?

— „Сърце“. Знаете ли, прочетох един разказ, който много прилича на телевизионния сериал „Марко“. Прилича, ама не е съвсем същото. Поплаках си, шефе. Не ми ли личи по гласа? Прочетох и друг, за малкия барабанчик от Сардиния, помните ли го? Ама че дивотия бе, шефе! Момчето сигурно е било съвсем малко, като онова от Брук^[6]. Слушайте, нали барабанчикът от Брук не умира?

— Докато биел барабана, не. Но след това е умрял, сто на сто.

— Сега съм на мястото, където умира майката на Гароне. Още една дивотия. Много е хубава тая книга, ама всичките ли умират?

[1] Тамамес — известен испански съвременен икономист. — Б.пр. ↑

[2] Характерно за Валенсия ястие с ориз, различни видове месо, миди, охлюви и др. — Б.пр. ↑

[3] Испански народен танц или песен. — Б.пр. ↑

[4] Чаша вино между различните блюда (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Марк, Аузиас (1395–1462) — каталонски поет, чиято лирика оказва голямо влияние върху испанската поезия от XVI в. — Б.пр. ↑

[6] Легенда от Войната за независимост на Испания срещу французите, според която едно момче от селцето Брук заблудило

френските войници, биейки барабана си, сякаш зад него следвала
голяма войска. — Б.пр. ↑

Навярно преди време някой декоратор бе решил, че щом Каталония се стреми да възстанови политическата и културната си самобитност, няма причина да не го направи и по отношение на интериора. Намислил да сътвори нов стил, който трябвало да съчетава предполагаемата умереност в националния вкус с практичната лекота на модерната мебел. Така възникнал тъй нареченият стил *reinaixentista*^[1] с безспорни признаци на елегантност, но и с безброй генеалогически недоразумения, също като при някое кученце, чийто прадядо е да речем кръстоска между оса и вълкодав. Апартаментът на Алеман — като се започне от приемната — беше истинска програмна декларация в това отношение. Над каталонското знаме — портретите на Масия, Компанис и Тараделяс, тримата президенти на Автономното правителство на Каталония през XX век. Редом със снимката на Масия — една истинска реликва, поставена в рамка, писмо, написано собственооръчно от Компанис и адресирано до домакина: „*Estimat Alemany, em fa dir el nostre amic Rodoreda que vostre esta malalt...*“^[2].

Ласкаво послание, напълно по вкуса на нашите прадеди, пристрастени към епистоларната сърдечност. Писмото доби актуално звучене, когато госпожа Алеман, двацет години по-млада от осемдесетгодишния си съпруг, заговори тихичко и каза, че Алеман е болен, много болен. Слаб, само кожа и кости, с почти прозрачна бяла кожа и прошарени коси, акуратно сресани дори в постелята, Алеман дишаше с труд и оглеждаше изпитателно Карвальо с орловия си поглед. Сетне го покани да седне до леглото. Достатъчно беше да погледне жена си, и тя излезе бързешком. После старецът отправи очи към Карвальо, сякаш го подканяше да побърза, и детективът му обясни повода за посещението си. Прибягвал ли е наскоро Жаума до съветите му във връзка с „Петни“? Защо? Било ли е нещо важно? Старецът не отвръщаше. Карвальо му повтори, че го изпраща вдовицата на Жаума, и орловият поглед се посмекчи. Болният притвори очи, сякаш за да го омекоти още повече, преглътна слюнката си, като раздвижи почти шумно адамовата ябълка, а лекото ѝ потреперване показа, че се напруга да заговори, също както водните помпи започват леко да вибрират секунди преди водата да заструи от крана.

— Господин Жаума, наричам го господин Жаума, откакто умря баща му, с когото ни свързваше голямо приятелство, нали беше от Видрерас, едно село в Херона близо до моето, а аз съм от Санта

Кристина де Аро, та господин Жаума се уплаши, като видя, че цифрите от баланса, който бях направил, не съвпадат с тези от официалния баланс на компанията.

— Каква беше разликата?

— Двеста милиона. Да, да. Не се учудвайте. Двеста милиона.

— За пръв път ли се случваше?

— Не, не ме прекъсвайте. Точно това щях да ви кажа. Не беше за първи път. От хиляда деветстотин седемдесет и четвърта балансите, които правех, не съвпадаха с тези на „Петни“. Но разликата не беше толкова голяма: пет-шест милиона. Всеки път господин Жаума уведомяваше ръководството, за да се изясни случаят. Първите две години му отговориха, че всичко се е изяснило. Но тази година сумата беше ужасяваща. Посъветвах господин Жаума да се обърне и към други счетоводители, защото аз самият бях изплашен от отговорността, която поемах. Накара ме да проверя пет пъти сметките. Но все стигах до ония двеста милиона.

— Какво отговориха от „Петни“?

— Знам само онова, което ми каза господин Жаума. Позвъни ми по телефона и ми рече: „Не се безпокойте, Алеман. Всичко е изяснено“. Беше една седмица преди да умре.

— След смъртта на Жаума разказвали ли сте на някого за това?

— Беше професионална тайна, а и бяхме приятели с господин Жаума.

— Имате ли копие от работата си?

— Все едно че нямам. Бих го дал единствено на най-големия брат на господин Жаума, и то след като го накарам да се закълне, разберете ме добре, да се закълне, че никога не ще го използва срещу брат си.

— Но Жаума не е присвоил тези пари.

— Разбира се, че не.

— Не свързахте ли смъртта на Жаума с изчезването на тия пари?

— Помислих за това, естествено. Но в тази страна има толкова много мръсотия, толкова много мръсотия, натрупана още по време на диктатурата на оня... bre-tol, на оня potol^[3].

Обидните думи на каталонски, откъснали се от устните му като от дуло на оръдие, му вдъхнаха енергия и той надигна глава от възглавницата с помощта на немошните си, белезникави и крехки

мускули, които скоро се огънаха и главата на стареца отново клюмна. Гневът му обаче не бе отслабнал.

— Изчаках няколко дни, а сетне узнах, че всичко се е изяснило. Добре. При това положение нямаше за какво да се намесвам. Виж, ако бе повдигнат въпрос за парите, за компетентността на Жаума, тогава Ориол Алеман щеше да отиде там и да им каже каквото трябва. После се разболях. На осемдесет и шест години съм и все още вода четири счетоводства. Ей там са счетоводните книги.

Върху масичката в стил ренaixенса имаше четири огромни тетрадки с надписи „Дебит“ и „Кредит“, една по-малка с дебели лилави картонени корици, автоматична писалка „Уотърман“ отпреди Гражданската война, гума за триене на мастило, току-що подострени моливи.

— Следобед, когато ми се проясни главата, жена ми поставя пред мен шивашкия плот и поработвам по мъничко, докато се уморя. Ще умра, когато вече нямам какво да върша. Преди малко се обади господин Роберт, за да ме пита как вървят сметките. Обажда ми се всеки ден. Не че бърза. Просто знае, че така ми вдъхва сили. Водех счетоводството на баща му, истински индустриалец отпреди войната. Беше от Лигата^[4], но не от тия, дето отидоха в Бургос^[5]. По време на войната няколко пъти му бях поръчител, а когато разбрах, че въпреки това един ден ще го потърсят и, току-виж, станала някоя трагедия, отидох при него и му рекох: „Господин Роберт, мога да осигуря кола и да ви заведа до Кампродон. После ще ви прекарам през планината“. Винаги се бяхме разбирали чудесно, защото и двамата бяхме истински каталонци. Той беше от Лигата, а аз от Социалистическия съюз на Каморера, но и двамата бяхме каталонци до мозъка на костите. Господин Роберт не повярва, че можем да успеем, и след няколко дни го намериха мъртъв в едно пусто място до Орта. Вдовицата му все повтаряше: „Ах, Алеман! Ако ви беше послушал!“ Нали ме разбирате? Клиенти ми бяха само онези, които аз избирах, и то не толкова клиенти, колкото приятели, защото, ако счетоводителят е обикновен наемен служител, не върши добра работа.

Отдръпна чаршафите и отпред на пижамата лъсна златната емблема на футболния клуб „Барселона“. Алеман поглеждаше ту Карвальо, ту емблемата.

— Де да не бяха онези мерзавци, дето завзеха клуба след Гражданската война. Аз бях в ръководството на „Барса“ по време на републиката, когато „Барса“ беше нещо повече от футболен клуб. А сега тия безсрамници, тия бандити... посмей да им кажеш, че е нещо повече от клуб. Разбира се, че е нещо повече, той е придатък на Долината на падналите^[6], додето не изхвърлят всички мръсници от Испанската футболна федерация. Казах го аз в Мадрид още през трийсетте години на един журналист, Ернандес Коронадо, който покъсно влезе в ръководството на „Атлетико“. Та рекох му аз: „Ако зависеше от мен, «Барса» щеше да се отдели от Испанската лига и щеше да играе в която и да е друга, във френската или австралийската, все едно“. — „Алеман, недейте така, човече, недейте така.“ Недейте така. А какво трябваше да правя, като ни крадяха мач след мач. В Мадрид знаят само да ограбват останалите, а след войната искаха да ни превърнат в народ от овчари и земеделци, както Чърчил — Германия. Макар че с Германия и аз бих направил същото. Защото те пак ще подхванат своята, пак. Няма да минат и пет години... Безсрамниците и разбойниците винаги се съюзават. А чуждият капитал какво направи? Подкрепи диктатурата, която съсипа Каталония.

— Oriol, no parlis de politica que t'exaltes^[7].

— Veste-n a fer punyetes!^[8] Ще ми казва да не говоря за политика! Че то всичко е политика.

Жена му поднесе табличка, върху която имаше само едно хапче и половин чаша вода. Старецът бавно изпи лекарството и сетне с поглед отново отпрати жената от стаята.

— Да не говоря за политика. Всичко е политика. Сега казват, че вървим към демокрация. Начело с кого? Със същите ония чарнегос^[9], дето играеха по гайдата на франкизма! Първо демокрацията и после автономията. Le mare que'ls va parir!^[10]

— Господин Алеман, не е изключено историята с парите да е от значение за разследването, което водя. Бих ли могъл да разчитам на вашите показания?

— Ако се наложи, ще се посъветвам с по-големия брат на господин Жаума, той е сега глава на семейството и носи моралната отговорност. Поне аз така смятам.

— Надявам се да се оправите, „Барса“ да спечели първенството и Каталония да стане автономна.

— Няма да доживея да го видя. Вие каталонец ли сте?

— Не зная. По-скоро бих казал, че съм чарнего.

— В Каталония истински чарнегос са някои каталонци. Като Самаранч, Порта и други фукльовци, които играеха по гайдата на франкизма. Те са истински чарнегос.

Карвальо се запъти към вратата, обърна се и забеляза, че старецът се е вгълбил в мислите си, обзет от някаква вътрешна ярост. Във вестибюла бъдещата вдовица стоеше с насълзени очи.

— Отива си. *Esta molt malaltet*^[11].

— Изглежда доста бодър.

Лицето на жената се опита да имитира мимиката на Алеман.

— Такъв му е характерът. Само вярата го държи! Мисля, че живя толкова години единствено за да умре след Франко.

[1] Възрожденски (катал.). — Б.пр. ↑

[2] Уважаеми Алеман, нашият приятел Родореда ме извести, че сте болен... (катал.). — Б.пр. ↑

[3] Безсрамник, бандит (катал.). — Б.пр. ↑

[4] Каталонска националистическа организация. — Б.пр. ↑

[5] По време на Гражданската война в Испания (1936–1939) Бургос е бил столица на националистите. — Б.пр. ↑

[6] Мемориален комплекс, издигнат през 1959 г. в памет на всички жертви на Гражданската война в Испания, в който е погребан и Франко. — Б.пр. ↑

[7] Ориол, не говори за политика, вълнуваш се (катал.). — Б.пр. ↑

[8] Остави ме на мира! (катал.). — Б.пр. ↑

[9] Така в Каталония наричат презрително пришълците от други райони на Испания. — Б.пр. ↑

[10] Пуси да останат! (катал.). — Б.пр. ↑

[11] Много е болен (катал.). — Б.пр. ↑

Въпросът, по който Златния чук искаше да разговаря, явно беше спешен, ала шефът на сводниците не бързаше. Той се подкрепяше преспокойно с порция миди, залети с доматиен сос. Покани Карвальо да седне.

— Хич не ми харесва тая работа.

— Коя работа?

— Тая, за която ми говорихте. От две денонощия не спират да арестуват мои приятели и се опитват да им натресат случилото се във Вик. Казаха ми, че някакъв кретен, току-що навлязъл в бранша, подписал лъжливи показания. Не се признавал за пряк виновник, ала според него в нашите среди се говорело, че някой от нас е пречукал Жаума. Следващата стъпка ще бъде да пипнат някой мухльо и да го принудят да се признае за виновен. Някой дърпа конците така, че разследването да бъде приключено час по-скоро и делото да се предаде в съда. Сигурно някоя важна клечка оказва натиск отгоре върху всички — върху губернатора, върху шефа на полицията и така нататък, та чак до портиера.

— Но вие твърдите, че не вярвате на тази версия.

— Държа на своето, защото си познавам хората. Но ще изчакам да преместят оня мухльо в затвора „Модело“, за да разбере откъде духа вятърът и защо е дал такива показания — дали са му ги измъкнали със сила, или наистина знае нещо. Сега е в следственото. Довечера ще го откарат в затвора, а утре ще пратя някой адвокат, за да разучи.

— Може да го лишат от право на свиждане.

— В такъв случай ще пратя някой адвокат мафиоз — за тях закони няма. Даже при затворените в карцера ще влязат. Утре ще знаем нещо, бъдете сигурен.

— Можете ли да научите кой оказва натиск?

— Това не ми влиза в работата. Моята територия свършва до площад Каталуна, както се казва. Оттам нататък е ваша работа. Трябва да е някоя едра риба, щом като само за два дни ни разгониха фамилията, без да сме им дали повод. А сега си вървете. Колкото по-малко ме виждат с вас, толкова по-добре.

Барът се намираше извън границите на престъпния свят и имаше съмнителния вид на заведение, което не предлага нищо друго, освен доматиен сок и чай от лайка за разхождащите се в пустия следобед четирийсетгодишни госпожи.

Запъти се към кантората пеш по Рамблас, окъпан от ярко слънце и изпълнен с обедна тълпа; студенти, чиновници, пенсионери, излезли да постоплят измършавелите си телеса под безплатната благодат на пролетното слънце. Бискутер, подобно на кученце, изхвърлено от колибата си, стоеше съкрушен в ъгъла на кабинета, изпълнен почти изцяло от единия от дългоските млади полицаи, посетили Карвальо преди време, и от огромен, стокилограмов инспектор с двоен мустак — над устата и над очите.

— Много рано сте тръгнали да се разхождате, души гащи.

Без да отговори, Карвальо зае стола си, завъртя го наляво и надясно, а Бискутер постепенно си възвърна самообладанието, дори пристъпи крачка напред и застана до шефа си.

— Дошли сме да ви пооблекчим работата.

Карвальо мълчеше и полицаите се спогледаха. Ветеранът наведе половин тоновия си торс над масата и опря ръце на ръба ѝ.

— Вече всичко е изяснено. Един сводник призна, че на Жаума му видели сметката, защото прекалил с някаква мадама. Той не е убиецът, нито знае кой го е направил, защото е нов в занаята. Но сред хората от бранша се говорело много за това. Шефът ни поръча следното: „Кажете на оня частен детектив да си вземе отпуск. И полицията все я бива за нещо“.

— Не си губете времето — каза младокът с помирителен тон.

— Дават ли ти месото нарязано, за какво ти е пак да го режеш? Тия дни убиецът ще направи някой гаф, ще го пипнем, и готово.

— Ако продължавате да търсите под вола теле, то значи, че или сте много нагъл и искате да си напълните гушката за сметка на клиента, или пък да се претрепвате от работа.

Карвальо мълчеше и сякаш съсредоточено размишляваше.

— Вие подигравате ли ни се? Даже не ни поздравихте! Ти чу ли господинът да казва „добър ден“?

— Щом не иска да говори, много му здраве.

— Да, обаче аз искам да му чуя гласа. Обръщам се към него и той трябва да ми отговори.

Наклони още повече половин тоновия си торс към Карвальо. В този момент въртящият се стол спря да се движи.

— Бискутер, ти предложи ли нещо на господата? Ще пийнете ли? С чаша в ръка се разговаря по-лесно.

— Е, най-накрая си отвори устата. Става интересно. Разбрахте ли всичко, което ви се каза?

— Да. Разбирам, че понякога вършите неща, които не ви харесват, а и не ви е съвсем ясно защо ги вършите. Изпълнявате заповеди.

— Да, господине, точно така.

— Очевидно някой е заинтересуван да приключи със случая чрез показанията на един полумъртъв от глад мухльо, който го е повече страх, отколкото срам.

— Я виж ти! Да не си мислите, че ние изтръгваме признанията с насочен пистолет или с шамари?

— Има и такива, които, още щом прекрачат прага на полицейския участък, се подмокрят. Способни са и смъртната си присъда да подпишат.

— За кои времена говорите? Сега полицията има съвсем различен подход. Аз например съм изучавал научни методи за разкриване на престъпника, без да се стига до бруталности. Не казвам, че преди не се е прибягвало до шамари, но сега нещата стоят другояче.

Ветеранът не изглеждаше особено доволен от косвената критика, която дългокосият му колега отправи по адрес на неговото поколение.

— Ти пък какво си въобразяваш! Да не би вие с перо да ги галите? Негодникът си е негодник, и вчера, и днес, и все такъв ще си остане.

— Някои хора се променят.

Младокът се поизпъчи, окуражен от забележката на Карвальо.

— Аз познавам доста такива.

Огромната купчина свинска мас заклати глава, отхвърляйки всякакви доводи:

— Ако разсъждаваш така, няма да постигнеш кой знае колко в живота, а в нашия занаят скоро ще те вземат на мушка.

— Забелязвам интересно противоречие помежду ви — заяви Карвальо с неутрален тон. — При вас говори опитът, професионализмът.

— Двайсет и пет години служба.

— Не е малко. А при вас — науката, и това не е за пренебрегване.

— Не искам да кажа, че науката не е важна, нищо подобно. Обаче негодникът си е негодник както преди, така и сега.

— Ще пийнете ли нещо?

— Благодаря много, по това време не пия.

Вече успокоен и сменил ролята си на агресивно ченге с тази на бащински настроен полицай, кроманьонецът с двоен мустак се усмихна на присъстващите и се обърна към младия си колега:

— Ако я караш все така, мошениците ще ти се изплъзват изпод ръцете. Човек трябва да е винаги нащрек. Само тъй злото може да се предотврати. Едно време всеки крадеше по нещо. Я кокошка, я житце, я заек, я картофи... Сума народ идваше в полицията да се жалва. Когато баща ми пипнеше някой съмнителен тип, заклещваше му пръстите в процепа на вратата и хряс... докато не запее. Е, ставаха и грешки, на някой му отиваше ръката, без да е посегнал ни на кокошка, ни на жито. Спряха обаче да крадат кокошки. Ето как става.

Бискутер стискаше ръце и очи, сякаш от тъмата на миналото до него достигаше чуждата болка, сякаш се страхуваше, че всеки момент могат да пъхнат ръцете му в процепа на вратата.

— Кой ви се обади и ви каза, че случаят с Антонио е приключен?

— Откъде знаете?

— Не ви ли посъветвах да прекратите разследването?

— Така е, но вие не се притеснявайте. Бихме могли да се споразумеем за заплащането.

— Никак не се притеснявам. Най-трудно е да спечелиш първия милион, после парите идват сами. По телефона не мога да ви обясня по-ясно, но човекът, който ви се е обадил, греша.

— Казаха ми, че някакъв хлапак се е признал за виновен.

— Чак дотам не е стигнал. Заплашили са го или нещо подобно и той е изпял цялата „Луиса Фернанда“^[1] — и партиите на тенора, и на баритона, и на двата сопрана. Разбирате ли?

— Мисля, че да.

— Дайте ми още три дни, и ще имам пълна картина на случая. Но ми кажете кой ви се обади.

— Гаузакс, Фонтаниляс, Аржеми.

— В същия ред ли?

— Не. Гаузакс се обади последен. Снощи ми позвъниха Фонтаниляс и Аржеми. В този ред.

— В печата нищо не е излизало. Как са научили?

— Дватама бяха мои представители по време на цялото следствие. Аз не бях в състояние да издържа всичко това. Полицията е във връзка с тях.

— Полицията ще похлопа твърде скоро и на вашата врата и ще се постарее да ви убеди да се откажете.

— Не знам какво да правя.

— Повтарям, дайте ми три дни. Дотогава, сигурен съм, ще мога да ви докажа, че не всичко е толкова просто.

— Три дни... Ако са само три...

Нунес се показва скептичен относно възможностите си да убеди вдовицата на Жаума.

— Може би обича повече Виласека, Биедма и мен, но за „сериозни“ неща се доверява само на Фонтаниляс и Аржеми. Вдъхват ѝ по-голяма сигурност. Ще направя каквото мога.

Бискутер пристигна от пазара, пухтейки и с препълнена със съкровища кошница. Сложи вестниците върху писалището на Карвальо, сетне се отправи към кухничката, разположена до

тоалетната, за да остави товара си. Очите на Карвальо прехвърлиха заглавията и внезапно се заковаха, привлечени сякаш от магнит или от поглед на кобра: „Портрет-робот на Петер Херцен“.

Служителите на „Авис“ в Бон бяха описали външността на Херцен, потвърдена от двама келнери в един ресторант на автомагистрала № 17, на няколко километра от мястото, където бе намерена колата. Дитер Ромберг. Приликата беше обезпокояваща.

След половинчасови усилия Карвальо успя да се свърже с Берлин. В началото сестрата на Ромберг не прояви признаци на тревога.

— Известно ли ви е, че в Испания е изчезнал немски гражданин на име Херцен?

— Мисля, че четох нещо подобно.

— В немските вестници не публикуваха ли портрет-робот?

— Не знам. Обикновено прескачам новините за произшествия.

— Брат ви се сбогува с вас преди четири дни, нали така?

Мълчанието беше доказателство, че е улучил.

— Госпожо, нека не си играем на котка и мишка. Работата е сериозна. Става дума за човешки живот. Може би и за живота на брат ви.

— Всъщност малко след като вие се обадохте, дойде Дитер. Беше много развълнуван. Сбогува се с детето, с нас. Заминаваше на дълъг път.

— Предадохте ли му, че съм се обаждал?

— Не се изненада. Даже като че ли знаеше. Каза, че ще уреди въпроса.

— Не искам да предричам нещастия, ала вземете днешните и вчерашните вестници, вгледайте се в портрета на Херцен, потърсете някоя снимка на брат ви и идете в централното бюро на „Авис“.

— Какво искате да кажете? Да не би да намеквате, че Херцен е Дитер?

— Съжалявам, госпожо, но за мен това е очевидно.

— Защо е трябвало да наема кола от „Авис“? Той си има собствена, почти нова.

— Послушайте ме и дано да съм сбъркал. Така и двамата ще разсеем съмненията си.

— Струва ми се, че имате типично испански темперамент. Драматизирате нещата. Не може да плашите хората по този начин.

Беше готова да се разплаче.

— Госпожо, послушайте ме. Потърсете вестниците и една снимка на Дитер. Имам темперамент на арфист и не съм хващал кастанети през живота си.

„Дявол да я вземе“, помисли си, като чу хлипането на жената. Намеците за каквото и да е предполагаемо сходство с прословутия испански темперамент го изкарваха извън кожата.

[1] Много популярна испанска сарсуела от Федерико Морено Тороба (1891–1982). — Б.пр. ↑

— Влезте!

В гласа му звучеше такова негодувание, че появилата се на вратата двойка прекрачи прага едва-едва, с огромна предпазливост, сякаш престъпваше в минирано поле.

— Тук ли живее детективът?

— Тук му е само бесилката. Не. Тук не живее никакъв детектив. Тук е кантората на детектива.

— Е, така де.

Младежът пръв се окопоти. Беше с къса коса, мускетарски мустаци, мексикански пуловер от бяла вълна, джинси и ибисански^[1] сандали, обути върху дебели вълнени чорапи. Момичето стигаше до кръста му, но въпреки оскъдните си размери предлагаше впечатляващо разнообразен релеф от хълмчета, долини и падини, а русата му коса бе сресана във формата на китайска конусообразна шапка, от която се подаваха едри къдрици. Като цяло прическата приличаше на шапка от боядисана в жълто къдрава цикория — решителен, ала безуспешен опит да се отклони вниманието на зяпачите от възхитителното миниатюрно тяло. Карвальо обходи с поглед момичето, докато стигна до очите му, които, пълни с насмешка, очакваха неговите.

— Дошли сме да се посъветваме по един въпрос.

— Загубили сте си торбичката с хашиш и искате да ви я намеря.

— По-сложно е.

Момичето предостави на младежа главната роля, която той поде с добра дикция, школуван глас и подходяща интонация. Жестовете му бяха убедителни, убедително беше и държането на момичето — то обръщаше еднакво внимание както на обясненията на своя спътник, така и на погледите, които Карвальо хвърляше към подаващата се от квадратното деколте на пристегнатата блуза гърд.

— Брат ми е на психиатрично лечение от два месеца. Ако ставаше дума за обикновен случай, нямаше да се обърнем към вас, защото кой днес няма нужда от подобно лечение! Нуждаят се от него всички, попаднали между зъбчатите колела на този начин на живот, основаващ се на производството и възпроизводството. Брат ми е разумен човек. Членуваше в Каталонската обединена социалистическа партия, тоест на страната на комунистите, и никога не е вярвал във феи и вещици. Разбирате ли ме? Хлябът си е хляб, виното — вино и две плюс две правят четири? И още нещо ще добавя: все ми се караше,

защото смяташе, че съм развейпрах и никога няма да свърша нещо полезно. Двамата с приятелката ми сме актьори. Сигурно сте ни виждали сред демонстрантите по Рамблас, под прозорците ви. Ала при толкова много демонстрации може и да не сте ни забелязали.

„Невероятно как съм пропуснал тази статуетка“ помисли Карвальо, без да отделя поглед от момичето. То бе отгатнало мислите му, защото се мъчеше да съдържи усмивката си, но смехът бликаше през очите му.

— Та тази крепост от рационализъм и марксизъм изведнъж рухна.

— Да не би жена му да му е слагала рога с местния партиен отговорник?

Момичето потисна кикота с ръка, а мъжът, уязвен от иронията ѝ, зае поза на оскърбено достойнство.

— Не. Нищо подобно. Това е нещо понятно, а онова, което ще ви разкажа, е непонятно. Свръхестествено.

— Жалко, че не разполагам със звукови ефекти. Ако ме бяхте предупредили, щях да приготвя шум от вятър, дрънчене на вериги и злокобни стенания.

Лицето на Бискутер надничаше откъм кухнята, където къкреше някаква гозба. Беше чул думата „свръхестествено“ и разногледите му очи се вираха по-съсредоточено от обикновено, а устните му, свити във формата на мъничко „о“, изразяваха най-пълно внимание.

— Брат ми е строителен техник. Ще се съгласите с мен, че това е съвсем разумен, положителен занаят. По цял ден кръстосва нагоре-надолу с колата и надзирава различни обекти. Преди два месеца се връщал на свечеряване с колата от Сант Льоренс дел Мунт. Отбил се в Сабадел и взел годеницата си, защото щели да вечерят в Барселона и да ходят на кино. Когато потеглили и излезли на шосето за Молинс де Рей, където брат ми трябвало да свърши последната поръчка за деня, той видял, че някаква жена маха с ръка. Спрял колата. „Към Молинс ли отивате?“ — „Да.“ — „Аз също.“ — „Качвайте се.“ Качила се. Седнала отзад и брат ми пак подкарал. Леко ръмяло и брат ми и годеницата му не откъсвали очи от шосето. Пътничката отзад дума не обелвала. В края на един прав участък жената рекла: „Внимавайте на завоя. Много е опасен“. Той сложил крак на спирачката, но въпреки това колата леко

занесла. „Вярно, много е опасен“, обадил се брат ми, когато отминали. И тъй като жената не отвърнала, той се обърнал и замръзнал. Жената била изчезнала. Представяте ли си! И двамата изпаднали в истерия. „Паднала е! Паднала е!“, крещяла годеницата. Невъзможно, защото вратата била затворена, но брат ми обърнал, върнали се в началото на завоя, спрял колата, двамата слезли, претърсили мястото педя по педя, осветили го с фаровете и с електрическото фенерче, което брат ми винаги носи в жабката на колата. Нищо. Жената била изчезнала. Може би се била изтърколила по насипа, но те нямали необходимите средства, за да я потърсят. Налагало се да уведомят полицията. И така, отишли до най-близкия полицейски участък. Приел ги един сержант. Изслушал историята, която брат ми разказал по възможно най-реалистичен начин, тоест напълно убеден, че жената е паднала и после от вятъра или кой знае как вратата се е затворила сама. В началото сержантът нищо не казал. После отишъл до една маса, отворил чекмеджето, извадил снимка и я подал на брат ми и годеницата му: „Тази ли беше?“ Гледат и двамата. „Да.“ Не че я били видели много добре, но нямало съмнение, че това е жената, която се била качила в колата. „За седми път ми разказват тази история. И седемте пъти се е случило същото. Учудващото е, че тази жена е умряла преди четири години при автомобилна катастрофа тъкмо на този завой“, обяснил сержантът.

— Леле, божке!

Възкликанието беше на Бискутер и двамата извърнаха сепнато очи към него.

— Това е моят помощник. От плът и кръв. Няма кой знае колко плът и кръв, но все пак са истински.

Карвальо запали една също така истинска „Кондал“, номер шест, любимата му пура при всякаква ситуация.

— Нито брат ми, нито годеницата му са знаели тази история. А това изключва възможността да се обясни случилото се с евентуално самовнушение. Един напълно доверен адвокат провери твърденията на сержанта. Ние с баща ми открихме другите седмина, които са взели жената на автостоп — всеки път тя е изчезвала досуц както в случая с брат ми. Всички потвърдиха казаното и само един от тях призна, че знаел за тази история, защото е родом от селото на загиналото момиче.

— А брат ви и годеницата му?

— Тя е настанена в психиатрична клиника, а брат ми е направо съсипан. Попадна в ръцете на какви ли не психиатри шарлатани — от психолози и психиатри, лекуващи с хапове, до психоаналитици.

— Аз не съм психиатър шарлатанин, нито шаман на някое племе.

— Ние желаем да разследвате случая въз основа на обичайните методи и да стигнете до съответни заключения.

— Казвате, че брат ви е комунист, но от кое крило, от католическото или от това на рационалистите?

— У дома никой не е католик, а най-малко брат ми.

— Да не би да е мистик?

— Не ви разбирам.

— Вярва ли в общението на светиите марксисти и във възкръсването на плътта в земния рай?

— Брат ми е, или по-скоро беше, както казваме на каталонски, *un que tosa de reus a terra*^[2].

— Чел ли е приказките на Андерсен или Хофман?

— Брат ми е чел цялата задължителна литература в училище, всички учебници в Школата за строителни техници, книгата на Карильо „След Франко какво?“ и партийните вестници и списания.

— Пише ли стихове, свири ли на флейта или на китара?

— Не знам дали ще ви се изяснят окончателно нещата, ако ви кажа, че с него сме пълни антиподи: аз бих могъл да свиря на флейта и да пиша стихове, макар че нито свиря, нито съчинявам поеми. Докато той не.

— И така, един здравомислещ мъж, на когото в разгара на следфранкисткия период се явява мъртвец. Явен заговор. Случаят е чудесен, признавам. Но в момента не мога да се заема с него. Може би когато приключи този, с който съм се захванал сега. Ако, разбира се, доживея до края на разследването. Бискутер, запиши всички възможности за връзка с господата.

Бискутер отбеляза адреса и телефона на младежа.

— Вие нямате ли адрес и телефон?

— Тя няма нищо общо с историята, просто ме придружи. Във всеки случай може да ни намерите почти всяка вечер в „Сот“.

— Вие сте от кръжока на Маркос Нунес, нали?

— Той ни даде вашия адрес.

„Нунес е подготвил отдалеч това представление и сега сигурно здравата ми се надсмива.“

— Не работя гратис.

— Така и предполагам.

— Вие ли плащате?

— Плаща баща ми.

— С какво се занимава баща ви?

— Строител е. Платежоспособен е, не се безпокойте.

— Ще се съгласи ли баща ви аз да поема случая?

— Ще го доведе тук и ще се уверите.

— Скоро ще ви се обадя.

Портативна женичка. Докато тя се отдалечаваше след младежа, Карвальо си я представи легнала върху него гола, с ръце, опрени на гърдите му, с вдигната глава и притворени очи, с леко издадено връхче на езика между устните, леко запъхтяна, а светлата цикория се повдига и се снишава, сякаш задвижвана от някакъв мех, скрит в тази малка глава с дребни черти.

— Какво мислите, шефе?

— Нищо... нищо не мисля.

— Но няма е възможно всичко това?

— Това е история за зимата, а не за пролетта. Като историите за мечки и удавници, които живеят на дъното на морета, езера, реки и блата.

— Косата ми настръхва.

— Според мен става дума за заговор на епископа в съюз със социалхристияните, за да се предотврати разпадането на църквата. Зарежи това, Бискутер. Искам да ям.

— Да ви претопля ли снощната вечеря? Спомнете си, бърберици с херес и пилаф от ориз.

— Какво готвиш сега?

— Пиле с ангинари.

— Остави го за утре, ще го претоплим. Давай бърбериците, но ако оризът е изсъхнал, хвърли го и ми свари друг.

[1] От Ибиса, един от Балеарските острови. — Б.пр. ↑

[2] Човек, здраво стъпил на земята (катал.). — Б.пр. ↑

Този път на телефона беше не сестрата на Дитер, а мъжът ѝ. Да, наистина Петер Херцен е Дитер Ромберг, бил е разпознат от служителя на „Авис“, който му дал колата под наем.

— Разберете, много сме разстроени. Не знаем как да кажем на детето, че баща му е мъртъв.

— Може да е изчезнал, защото се е чувствал в опасност.

— В опасност ли? От какво? Защо?

— Какво казва вашата полиция?

— Нищо. Записаха, че водите разследване, и предполагам, че Интерпол ще влезе във връзка с испанската полиция. Тогава ще им разкажете всичко, което знаете.

— Ще ви бъда благодарен, ако ме държите в течение.

— Позволете да затворя. Съкрушени сме напълно.

Последната хапка бъбреци загорча в устата му, а хересът сякаш се надигна към гърлото му и то се присви от тревога и страх. Като че ли изведнъж си даде сметка, че е навлязъл прекалено навътре в непозната територия, откъдето е трудно да се излезе и където може да се разрази страшна буря. Карвальо задиша дълбоко, за да си възвърне част от загубеното самообладание. Виждаше ясно грандиозните размери на загадката и нейната несъизмеримост със собствения му ръст на частен детектив, на души гащи, който се занимаваше с долнопробни дела и отдавна вече не приличаше на изпълнения с отчаян цинизъм агент на ЦРУ, готов да стреля по държавни глави и да застане лице в лице със смъртта. Когато онази нощ пътуваха за Лос Анжелос и отидоха да търсят хотел в Бевърли Хилс, зад волана седеше Дитер. За малко щяха да се блъснат с един буик, който поднесе, сетне се заизкачваха по хълма, раздразнени от дългото пътуване и от току-що преживяваната опасност. Градът с неговите ресторанти, кина, магазини и складове вече спеше, потопен в нощните си страхове. Ненадейно зърнаха някакъв човек, облечен в тренировъчен костюм — той тичаше отмерено, като бегач на дълги разстояния, по тротоара. Беше с почти обръсната глава и пухтеше ритмично.

— Това е някой магьосник, който тренира, за да бъде във форма — рече Жаума и атмосферата се разведри.

Дитер спря колата, за да погледат нощния спринтьор. На няколко метра от бегача се движеше патрулна кола.

— Ескортират го.

— По-точно го охраняват.

Атлетът се изравни с тяхната кола и отмина без никакви признаци на смущение, а придружителят от полицейската кола завъртя пръст на слепоочието си, сякаш искаше да им каже: „Тоя е смахнат“. И като че за да демонстрират властта си пред неочакваните свидетели, полицаите изпревариха атлета и натиснаха рязко спирачки. Изскочиха от колата едновременно и се насочиха към спринтьора с властна стъпка.

— Стойте. Спрете.

Атлетът не направи нито крачка повече, но продължи да подскача ту на единия, ту на другия крак — сигурно искаше да поддържа мускулатурата топла.

— Какво правите?

— Тичам.

— Това е ясно. Но защо? Време за тичане ли е?

— Денем работя. Нощем тичам.

— Да не сте от някое спортно дружество?

— Не съм от никакво дружество. Тичам сам. Да не би да има закон, който да ми забранява да тичам по това време по тротоара?

— Няма.

— Тогава?

— Излагате се на опасност. Хората не обичат другите да тичат в два часа посред нощ.

— Установили ли сте го?

— Кое?

— Това, че на хората не им харесва другите да тичат в два часа посред нощ.

— Ами то си е ясно.

Човекът продължаваше да подскача от крак на крак. В продължение на няколко секунди полицаите го гледаха строго, после хвърлиха бегъл поглед към колата на Дитер и кимнаха на бегача, че може да продължи. Той ускори подскоците си на място, сякаш караше велоергометър, сетне отпраши нагоре по склона, възобновявайки ритъма на тичане и дишане. Полицаите се отпавиха към спрялата кола и поискаха документите. Докато единият ги проверяваше, другият не сваляше ръка от пистолета и намръщено следеше с очи неуморния бяг на атлета.

— В колата ли ще спите?

— Не. Отиваме в хотел „Голдън“.

— По тази улица надолу и после наляво. Не се бавете, моля. Не е време за разходка из улиците.

— Всяка нощ ли тича така? — попита Жаума, като посочи атлета, вече почти изчезнал зад завоя.

— Досега не бях го виждал в този квартал. Явно е смахнат. Ще вземат да го застрелят от някой прозорец.

— Защо?

— Хората не обичат странните неща. Страхуват се от тях, а страхът ги кара да вадят пистолета от гардероба или да откачат пушката от стената.

Подражавайки на бегача, Жаума изкачи стъпалата на хотела с еластични подскоци и влезе вътре, лъхтейки като след състезание. Служителят на рецепцията дори не трепна. Помогна им да натоварят багажа в асансьора и отключи вратите на стаите. Във всяка от тях липсваше само Глория Суонсън или Мей Уест по пеньоарче. Легла с дървени резбовани табли, покрити с кремав лак, и със сребристи метални украшения. Вити дървени крака, драпиран над възглавието балдахин, в чийто център имаше огромна гипсова розетка, изобразяваща кралска корона. Мокет в невероятно небесносиньо в съчетание с розови мебели; баня в стил ампир, мрамори и хромиран метал във формата на най-странни твари и растения. Цветният телевизор приличаше на луксозен сандък.

— Работи ли барът?

— Ако аз реша, да.

Дежурният, който му отговори, беше едновременно и портиер, и телефонист, и пиколо, и нощен барман.

— Тогава, ако обичате, донесете ледено френско шампанско и едно горещо момиче.

— Шампанското мога да ви го кача веднага, но момичето ще се забави два часа.

— Тогава искам само шампанско.

Дългите пътувания го възбуждаха. Ако някой от останалите се съгласеше да бодърства с него, може би щеше да изчака два часа. Но Дитер вече спеше, потънал в кубическата дълбина на огромното си тяло. Жаума беше навлякъл широка копринена пижама и съзерцаваше

геометричните фигури, които се появяваха на различните телевизионни канали.

— Влезте, Карвальо. Гледам тези картинки с надеждата, че ще ме хипнотизират и ще ме приспят. Бръмченето много помага. Нервен съм. Разказа му за шампанското и момичето.

— Два часа? Обслужването не е на висота. Сигурно живеят на другия край на Лос Анжелос.

Дежурният качи шампанското и една чаша. Не му допадна, че поискаха втора, но прикри гримасата на недоволство, когато Жаума му подаде пет долара бакшиш.

— А момичето защо ще се забави толкова?

— По това време би дошла само някоя негърка или чиканка^[1]. Пък и повечето живеят на шейсет километра оттук, на другия край на Лос Анжелос, близо до Уотс.

Жаума се загледа в цепката на панталона си и каза:

— Колко неща могат да станат в душата на един мъж за два часа!

[1] Жена от мексикански произход, живееща в САЩ. — Б.пр. ↑

Телефонни обаждания — полицията: „Явете се веднага“; Гаузакс: „Искам да се срещна с вас“; Фонтанилас: „Спешно трябва да поговорим“; Конча Ихар: „Ако е необходимо, ще намина през кантората ви“. Гаузакс го прие, седнал в директорското кресло, тапицирано с великолепна кожа, и ограден от трима души, очевидно чужденци. Те наблюдаваха Карвальо, а междуременно мозъците им бързо пресмятаха всичко, което може да се пресметне у един човек.

— Каква каша само забъркахте!

Въпреки упрека и повишения тон Карвальо бе на мнение, че този път се обръщат към него по-възпитано.

— Ако не беше прекомерното ви усърдие, сега Дитер Ромберг щеше да е жив.

— Аз не съм хвърлял колата му в реката, нито съм виновен за изчезването му.

— Никой не е хвърлял тази кола в реката. Сигурно е паднала и тялото ще се появи тия дни. Във всеки случай Дитер сигурно се е стреснал от шума, който вдигнахте с абсурдното си разследване.

Гаузакс погледна към стоящите около него и произнесе на английски:

— Желаете ли да му кажете нещо?

Единият от мъжете, с властния вид на изоставил паството си уейкфийлдски викарий^[1], се обърна към Карвальо на чудесен английски език, като провличаше напевно думите:

— Знам, че разбирате английски. Нашата компания е много обезпокоена от цялата тази история и бихме искали да я прекратим веднъж завинаги. Вие знаете колко са неприятни тези неща. Ако в дома на млекаря се вдигне скандал, разчува се из цялата улица, из целия квартал, и млекарят губи клиентелата си. Ако избухне скандал в компания като „Петни“, разчува се из целия свят. В момента никой не е заинтересуван от продължаването на това нелепо разследване, особено сега, когато то причини, макар и косвено, смъртта на един невинен човек. Разбираме вашата професионална и материална заинтересуваност и сме готови да ви обезщетим, стига да прекъснете работата си. Две хиляди лири стерлинги. Добре ли е? Колко излиза в песети?

Гаузакс направи изчислението и изрази одобрението си с подходящ за тази цел тон:

— Цели триста хиляди песети. Великолепно предложение, господин Карвальо.

— А ако ви поискам десет хиляди лири, какво бихте казали?

— Може би нищо, но ще си помислим най-лошото. — В гласа на викария звучеше ирония.

— Бихте ли ми ги дали?

— Би било нечестно от ваша страна.

— „Петни“ не може да дава уроци по честност никому.

Викарият премигна с очи и се взря в лицата на колегите си. Двамата англичани свиха рамене.

Гаузакс помоли:

— Оставете ме насаме с господин Карвальо.

Трите чифта блестящи обувки изчезнаха. Гаузакс предложи малцово уиски на Карвальо.

— Можете да изкарате повече пари от тези, които ви бяха предложени, но не и сумата, която споменахте. Разбирате ли ме? Като се има предвид фактът, че ние сме заинтересувани да приключим със случая, че вие — да извлечете максимална изгода от него, можем да стигнем до четири хиляди лири, извинете, до петстотин или шестстотин хиляди песети. Но не прекалявайте, Карвальо. „Петни“ са готови да проявят разбиране, но са и могъщи, а и в момента испанската полиция се е настроила против вас.

— Защо Дитер Ромберг напусна така внезапно „Петни“? Защо ми съобщава за пристигането си така, сякаш се крие? Защо пътува до Испания под чуждо име и не със своята кола, а с взета под наем? Защо колата се появява в една почти безводна река, при това, без да е паднала от автомагистралата? Защо не е намерено тялото на „удавения“ в почти пресъхналата река? Защо се стремите да наложите обяснението, че е било нещастен случай? Защо сте склонни да ми подарите шестстотин хиляди песети, за да спра разследването? Мисля, че това е великолепно резюме на положението.

— Ето каква ще бъде официалната версия след няколко часа и тя ще бъде най-добрата. Ромберг е изпаднал в дълбока депресия. Всъщност не се е възстановил след смъртта на съпругата си. И не само напуска „Петни“, но и променя името си и решава да тръгне да пътешества по света, за да открие себе си. Явяват се вие и смесвате случая „Жума“ със случая „Ромберг“, без да има доказателство, че

между тях съществува някаква връзка. Ромберг е тръгнал за Барселона, за да изясни недоразумението и да изпълни по този начин дълга си пред паметта на своя добър приятел Антонио Жаума. По пътя, без никога да узнаем защо, пада в реката и изчезва. А може и да се появи жив и здрав след месеци, години, току-виж, е използвал тази уловка, за да избяга от всичко и от всички, като инсценира собствената си смърт. Мисля, че това също е отлично резюме на положението и вероятността то да се наложи е доста по-голяма. За общественото мнение подобно обяснение е напълно убедително, особена ако никой не е заинтересуван да вижда призраци там, където ги няма.

— А вдовицата на Жаума? А семейство Ромберг?

— Те приемат версията на „Петни“. Единствената възможна версия. Утре сутринта ви чакам тук в десет. Искан подписано от вас заявление, че приключвате със случая „Жаума“ и случая „Ромберг“ и приемате официалната версия. А при мен на тази маса, до тази ръка, повтарям, до тази ръка, ще има чек за половин милион песети.

— Вие знаехте ли, че Жаума е открил „липса“ от двеста милиона песети в последния отчет?

— Откъде измъкнахме тази глупост? От сметките на някой домашен счетоводител на Жаума ли?

— „Петни“ са били уведомени за тази грешка. А вие? Защо не попитате уейкфийлдския викарий?

— За какъв викарий ми приказвате?

— За оня тип, дето искаше да ме подкупи. Попитайте го и утре в десет ми пригответе отговора тук, до тази ръка, повтарям до тази ръка.

Гаузакс очевидно се смути. Карвальо се завъртя на пети и се отдалечи, подмятайки на Гаузакс през рамо:

— Внимавайте, Робеспьер.

И прихна. Смехът го напушваше на пориви, докато вървеше към кантората на Фонтаниляс.

— Драго ми е да ви видя. Ама в каква каша ме забъркахте!

— Не се вълнувайте, господин нотариус.

— Какво казвате? Аз не съм нотариус.

— Имате вид на изтъкнат нотариус и вълнението никак не ви подхожда. Кротко, приятелю, кротко.

Седна, без да иска разрешение, и сложи ръце на коленете си. Фонтаниляс бе натиснал бутона на диктофона, сякаш се канеше да

предаде някакво нареждане, и все още не можеше да се отърси от изумлението си, породено от безцеремонността на Карвальо.

— Сега ще ми кажете, че съм вдигнал голяма олелия. Че всичко е изяснено и услугите ми вече не са нужни.

— Ще ви платим необходимото.

— И нещо отгоре.

— Ако в това е проблемът, и нещо отгоре.

— Защо?

— Защото хората имат право да живеят спокойно, а откакто вие възкресихте случая „Жаума“, никой не живее спокойно. Най-напред бедната Конча. После дойде нещастieto с Ромберг, предизвикано косвено от това проклето разследване.

— А вие? И вие ли жадувате за спокойствие? Нали именно вие в качеството си на известен адвокат и бъдещ политически лидер от Центъра, както прочетох в един вестник, оказахте натиск върху властите, за да открият убиеца на Жаума на всяка цена, каквото и да струва?

— Аз действително използвах приятелските си връзки, за да подтикна разследването. Струваше ми се, че така ще помогна на Конча да възвърне спокойствието си. Познавам я и съм уверен, че няма да се примири, докато всичко не дойде на мястото си. Вече всичко си е на мястото, Карвальо. Полицията разполага с показания, които, колкото и неприятно да е за Конча, разкриват, че Антонио е умрял с пликчетата в джоба, така че сам разбирате... А Ромберг няма нищо общо, абсолютно нищо общо с това.

— Казвал ли ви е някога Жаума, че от три-четири години в отчетите на „Петни“ в Испания липсват по няколко милиона? Знаете ли, че тази година изчезналите милиони са двеста?

— Никога нищо не ми е казал и ме учудва, че „Петни“ не са си дали сметка.

— Напротив, дали са си. Жаума всяка година е докладвал за това.

— Абсурд. Нима компания като „Петни“ би допуснала такова нещо?

— Там е въпросът.

— Седнете и почакайте.

Светлината като че ли пълнеше с пращинки очите, а може би самите очи се подготвяха за действителността, от която се бояха.

Канцеларски мебели от три епохи: от неокласиката на лакираното дърво до изпълнения с кух екот метал, без да бъдат отминати промеждутъчните образци, останали от неудачните опити да се обзаведат деловите помещения в духа на Холивуд от четирийсетте години. Пищещи машини върху метални масички на колелца. И най-вече хора, хора, които отминават, хора, които остават, изпълнени с чувство, че е завинаги. Цивилните полицаи сякаш съответстваха — в зависимост от възрастта — на различните стилове мебели. Някои от тях бяха пред пенсия — лакирани от матовия блясък на годините, с мустачки, които те се бяха научили да подрязват още през войната, но и досега продължаваха да се грижат за всеки бял косъм, за да съхранят това странно насекомо с правоъгълни крилца, забодено върху киселата мутра. После идваха четирийсетгодишните, почти всичките с атлетическа фигура и шкембе, полицаи, обучени в култ към франкисткия ред, единствения, който познаваха. Претоварени, намръщени, недоволни, че часовете им се изнизват ден след ден сред тълпа губещи и победени хора. И накрая — младоците, почти момчета, дългокоси или с вид на млади банкови служители, които се държат естествено, но у тях се усеща желязна непреклонност. Випускници на провинциални юридически факултети, те бяха дошли в полицията след провала си на конкурсите за инспектори, или като деца на бивши фалангисти превърнали своята професия в мистично служене на бащините идеали. Имаше и такива, които се вдъхновяваха от американските телевизионни сериали и вървяха след образа на агентите от ФБР, както децата на Хамелин са следвали хитроумния флейтист. Чиновнически лица, машинална агресивност — машинална като сръчността на дърводелеца или водопроводчика, способност да удрят и с лекота да забравят, уверени, че на ударения не му остава нищо друго, освен да приеме условията им. Младежи, откраднали коли, джебчии, клептомани, проститутки, депилирани педерастични с изкуствени мигли, хленчещи съседки с драскотини по страните, старик, намущкал младата си племенница, ловец, стрелял по жена си преди откриването на сезона. Не всички от тях си отиваха, след като се подпишеха в книгата, където фигурираха всички произшествия. Някои оставаха в дъното на коридора и през процепа на късно затворената врата се промъкваха викът, протестът, заплахата, отекували в стая без прозорци и без друга светлина освен тази, която виси от тавана като

бесило над губещия. Когато арестуваните се връщаха от дъното на коридора, със следи от побоя, с ръце, събрани в белезниците и със съкрушен вид, човек би казал, че току-що са били причестени насила. Карвальо ги изпращаше с очи до последната врата с матово стъкло, до която стигаше погледът му. Но той знаеше пътя нататък. Лабиринтът от канцеларии изчезваше внезапно, за да стори място на циментовото обкръжение; стъпалата се спускаха надолу към студения и влажен ад с отворена или затворена решетъчна врата. Нататък следваше коридорът с единичните килии от двете страни и накрая беше клозетът, където мръсотията изключваше възможността дори да се изкъпеш и където миризмата на хлор не беше в сила да превъзмогне смрадта на най-тъжната и отчаяна урина в света. „Вратата!“, ще извикат отгоре, а долу униформен полицаи ще отвори с предпазливостта на нощен пазач вратата в очакване на задържания и на съответната инструкция. Изолиран. Не го слагай в номер четири. В килията арестуваният ще дойде на себе си и ще разбере колко е загубил в тази игра с ясното съзнание, че не е било възможно да я спечели. И няколко часа да са, нещо от теб вече е отнето и никой не ще ти го върне — стоиш пред пропастта и трябва да скочиш от брега, към който смяташ, че принадлежиш, на брега, където полицаите те чакат. Навярно може да се сравни с усещането, което има човек преди и след първото насилие, упражнено върху него.

— Значи Карвальо, а?

Някой го беше потупал почти приятелски по рамото. Той вдигна очи и видя лицето на комисар от испанската полиция, какъвто биха го представили в чужд филм, който испанското национално радио вероятно би обявило за антииспански само защото е антифранкистки. Комисарят, приличащ на второстепенен холивудски актьор, отмина. Минутите — дълги и протяжни — напомняха на Карвальо, че времето, прекарано тук, на неудобния стол, може да продължи цяла нощ, без сън, с единствената възможност да направиш няколко крачки по коридора от врата до врата. Бяха оставили при него, като заложник, един ловец, устроил лов на собственото си семейство. Невзрачен шофьор, който гледаше окованите си ръце и плачеше неумело, без сълзи, а ноздрите сякаш щяха да се пръснат от хълцане.

— Ремей! Бедна ми Ремей!

— Бедна ми Ремей! Бедна ми Ремей! Да беше помислил, преди да стреляш по нея.

— Ремей! Бедна ми Ремей!

Ловецът продължи да се вайка, без да обръща внимание на смъмрилия го млад инспектор, който минаваше в момента. Вдигна зачервени очи към Карвальо:

— Двайсет и пет години сме женени и никога не съм попадал тук! Не съм идвал тук даже и за паспорт. Та за какво ли ми е паспорт? Имам си една виличка. Там прекарваме неделите.

— Убихте ли я?

Каза „не“ с наведена глава и непрестанното му хлипане изтръгна сълзи от незнайни дълбини:

— La pena! Tambe he ferit la pena!^[2]

Сега риданието му изглеждаше по-нормално или поне по-непринудено и богато на сълзи и секрети. Човекът затършува за носна кърпа, но не намери. Карвальо взе бял лист хартия от една маса и му го подаде.

— Ще ви се скарат!

— Избършете се.

Човекът в белезници се изсекна с едната ръка, докато другата висеше безжизнено до нея.

— Горкичката! Все ми възразяваше. Реших да иззидам огнище в градината, за да печем месото на дървени въглища, защото вътре сме на газ, а печеното на газ не е същото. Купих тухли от ония, дето не горят. Как им викаха?

— Огнеупорни.

— Точно така, огнеупорни, и поръчах на един ковач да ми изкове хубава желязна скара. Скара като за цял полк, защото понякога се събираме дващсет или дващсет и пет души. Я годеникът на малката, я брат ми с децата, така де. А и за паеля става, защото сега печките не струват. Никой не мисли, че понякога ще ти се прииска да си сготвиш една паеля. А на какъв огън да я сготвиш? Ремей все повтаряше: „На тия печки човек не може да сготви ориз за повече от шест души. Все трябва да бърза и накрая оризът не струва“. Хубаво. Тогава ще ти направя огнище навън. Взех да реда тухлите, а тя: „Не, не там, пушекът ще влиза вътре, а после пак аз ще чистя, нали!“ Дявол да я вземе, ха тук, ха там, станах вир-вода. А циментът вече забъркан,

дигнал съм и половин стена тухли. Ритнах тухлите, а тя се развика, че съм бил побъркан. „Estas ben boig! Estas boig com la teva mare!“^[3] И като започна, не спря. Майка ми такава, баща ми онакъв. А дъщерята помежду ни. По дяволите! После какво стана и аз не знам: искаше ми се да млъкнат и двете, да спрат да мърморят, че ми надуваха главата. Нахвърлих се върху им и те хукнаха към вратата на градината и оттам пак взеха да нареждат. И ви се кълна, кълна ви се, господине, не знам как съм влязъл вкъщи и как съм грабнал пушката. Исках да млъкнат. Само да млъкнат. А Ремей стои до вратата и не спира: „Araa ve aquest mal parit amb l'escopeta!“^[4]. Натиснах спусъка и те побягнаха, но аз не исках те да избягат, стрелях още веднъж, после пак и те паднаха. Олеле, майко, майчице!

— Хосе Карвальо Лариос!

— Да.

— Последвайте ме.

Единайсет часът вечерта. Три часа чакане.

— Тоя какво, да не е убил жена си и дъщеря си?

— Само ги е ранил.

— Тежко ли?

— Момичето да. Жената има повърхностна рана и е много уплашена. Влезте.

Комисарят, който го беше потупал по рамото, седеше в дъното на стаята.

— Ще свършим много бързо, ако ни помогнете. Искам пълни показания за връзките ви с Ромберг и причината за неговото пътуване до Испания под чуждо име. Или поне всичко, което знаете за случая.

Карвальо започна от началото, тоест от Съединените щати. Комисарят четеше някакви книжа, които несъмнено нямаха нещо общо с Карвальо.

— Вие не знаете ли, че един испански поданик не може да служи в организацията като ЦРУ без разрешение?

— Започнах като преподавател по испански, без да знам, че работя в ЦРУ, после играта започна да ме забавлява. Когато се отказах, обясних как стоят нещата в две министерства — на външните и на вътрешните работи.

Продължи разказа си до последния разговор със зетя на Ромберг и подаде получената от Бон телеграма, подписана от Дитер.

— Ще си имате големи неприятности, ако не оставите тоя случай. Делото „Жаума“ е приключено. Убиецът е задържан. Признал си е всичко. Някакъв хлапак от Вик. Жаума влязъл в крайпътния бар, собственост на тъщата на младежа, и взел да закача жена му. Вярно, че малката е местна уличница, а мъжът ѝ измъква париците, които тя изкарва в леглото. Но Жаума прекалил и момичета се оплакало на мъжа си. Спечкали се. Останалото можете сам да си представите. Що се отнася до Ромберг, или е в реката, или е инсценирал всичко и е изчезнал.

— В тая река и консервена кутия не може да се удави.

— Не мислете така. Тази година валя много и има вода. Както и да е. Моята задача е само да ви предупредя. Всички краища на конците са завързани, и то добре завързани^[5]. Вие ще дадете показания за Ромберг, аз ще ги прочета и ако съвпадат с това, което вече ми казахте, ще ви пусна да си вървите. Но повтарям, не говоря от свое име, а предавам онова, което ми е наредено отгоре.

Посочи с пръст тавана и всички присъстващи вдигнаха очи в тази посока. Млад полицај затрака с два пръста на машината. Оскъдният му словесен запас му пречеше да придаде нужната форма на свидетелските показания на Карвальо и непрекъснато грешеше, започна да нервничи и да се ядосва. Най-сетне Карвальо взе да му диктува, без да пропуска точките и запетаите. И един час по-късно, вече след полунощ, комисарят се залови да чете старателно документа под заинтригуваните погледи на Карвальо и полицајя машинописец.

— Добре. Вървете си. Но помнете какво ви казах.

— Тук ли е убиецът на Жаума?

— Току-що го разпитаха.

— Свалиха ли го в килията?

— Не още. Разговаря с тъща си.

— Мога ли да го видя?

— Да го видите да, но не и да разговаряте.

В един кабинет разплаканият ловец разговаряше с жена на зряла възраст. Представи я като своя сестра — петдесетгодишна, все още хубава и свежа, с отлично разпределени двайсет и пет килограма над нормата. В другия ъгъл Пако Мошеника, усмихнат и високомерен, разговаряше с тъща си. Изтъркан джинсов костюм. Дълга къдрава коса. Физиономия на красавец от стара пощенска картичка. Издържа

погледа на Карвальо с предизвикателен вид. Беше спокоен. Уверен в себе си. Самонадеян.

— Защо го наричат Мошеника?

— Заяви, че носел този прякор още от малък. Крадял кокошки на село, в Андалусия. След това родителите му емигрирали в Каталония. Има досие на дребен престъпник. После се оженил за дъщерята на собственичката на един бар и се поукротил. Поне не крадял, макар полицията да е знаела, че кара жена си да проституира.

— Селски сводник, а?

— Има ги навсякъде.

Младият инспектор му пожела лека нощ. Карвальо мина покрай бдителния поглед на дежурния при входа и пое с пълни гърди свежия нощен въздух на улицата. Усещаше глад и жажда, сякаш не беше ял и пил от няколко дни. Усещаше и брадата си пораснала, като че ли не се бе бръснал цяла седмица. И всичко това за четири часа арест. Отправи се към колата си, паркирана близо до кантората му на Рамблас, и едва изминал петдесет метра на свобода, чу гласове и забързани стъпки зад гърба си. Бискутер и Чаро се хвърлиха истерично върху му.

— Добре ли мина всичко, шефе? Как се отнесоха с вас?

— Пепе, миличък Пепе! О, Пепе!

Устните на Чаро обходиха със ситни целувки цялата география на лицето му.

— Е, прекалявате! Та аз бях вътре само четири часа!

— Там знаеш кога влизаш, ама не и кога ще излезеш, шефе.

— Бискутер е прав. Обади ми се и цяла нощ не съм мигнала!

— А клиентите ти?

— Да вървят по дяволите!

— Ама каква вечеря съм ви приготвил, шефе, пръстите да си оближеш!

Почти тласкан от Бискутер и Чаро, Пепе стигна до бюрото с укрепнал дух, макар че през целия път трябваше непрекъснато да отговаря на въпросите им. Вечерята се състоеше от сепии, сготвени с картофи и грах, и бутилка „Монтесильо“. Чаро също хапна, макар че поиска само сепия без никакъв сос, като преди всичко пи, без да обръща внимание на критичните забележки на Карвальо относно неразумните ѝ диети. Бискутер и Карвальо изпушиха по една пура „Монтекристо“.

— Вдовицата звъня сто пъти.

— Коя вдовица, на Франко ли?

— На Жаума, шефе. Много, много пъти. Било важно да ви види още днес.

— И утре е ден.

— Нунес също се обади. Каза, че ще ви чака в „Сот“, ако излезете от затвора до три часа.

— Не съм бил в затвора, Бискутер.

— За мен е едно и също. Никога не съм влизал в участъка, без да прекарам след туй поне шест месеца на топло.

— Ще разменя две думи с Нунес и после се прибирам веднага. Домъчня ми за домашния уют.

— Тази нощ няма да те оставям, Пепиньо. Ще дойда с теб.

— Както решиш.

Докато слизаха по стълбите, Чаро го беше прегърнала през кръста и го целуваше по рамото през дрехите. Когато спря пред входа на „Сот“, ѝ каза да го чака в колата. Нунес го пресрещна и двамата се уединиха в един ъгъл. Карвальо му разказа за последните си прекеждия. Някой бе доставил на полицията убиец, а тялото на Ромберг може би никога нямаше да се появи.

— Всичко зависи от вдовицата. Ако тя се откаже, аз нямам никакво законно основание да продължа разследването.

— Ще се опитам да я попритисна.

— Няколко дни, една седмица. Нужна ми е само една седмица. Поне да разбера дали съм сбъркал.

В една от групичките видя момичето, посетило го заедно с младежа, който му бе разказал историята за привидението на шосето.

— Къде е годеникът ти?

— Не ми е годеник. Просто сме приятели. Не е тук.

— Жалко. Можех да използвам случая, но тази нощ съм зает.

— До края на годината има повече от двеста нощи.

— Хайде да вечеряме заедно утре.

— О, какво е това бързане! Ще видим, ще видим, ще си помисля.

— Обади ми се.

Когато Карвальо се запъти към изхода, момичето обърна към него усмихнатото си лице. Нунес приличаше на домакин, който изпраща своя гост.

— Правете се на ударен. Не отговаряйте на обажданията на Конча. Аз ще ѝ кажа, че сте зает с някакви издирвания извън Барселона.

— И няма да излъжете.

— Заминавате ли?

— Отивам на екскурзия. Иска ми се да видя една река и един град, известен като гнездо на реакционери.

— Вик?

— Точно така.

Чаро се притисна към него разгорещено и остана така през целия път. Карвальо бе съблечен още в тъмния вестибюл на къщата, сетне почувства устните на жената, които го накараха да потръпне от възбуда. Чаро отстъпваше бавно, без да се откъсва от него, и като стигна до дивана, внимателно накара Карвальо да седне и го обгърна с краката си. Съзнанието му се раздвои между надигналото се желание и настойчивия поток мисли, които все не успяваха да се конкретизират.

— Хареса ли ти? — прошепна Чаро в ухото му, изпълнена със съзнанието за добре свършена работа.

— Ами...

— Ама че безочие!

[1] Има се предвид героят от романа „Уейкфийлдският викарий“ на английския писател Оливър Голдсмит (1728–1774). — Б.пр. ↑

[2] И дъщерята! И дъщерята раних! (катал.). — Б.пр. ↑

[3] Ти си смахнат! Смахнат си като майка ти! (катал.). — Б.пр. ↑

[4] Гледай го този проклетник, сега пък с пушката идва! (катал.). — Б.пр. ↑

[5] Известна фраза на Франко, произнесена малко преди да умре, с която намеква, че и след смъртта му всичко в Испания ще бъде както преди. — Б.пр. ↑

За да стигне до това място на реката, Дитер би трябвало да се отклони от магистралата през изход номер шест, да поеме по шосето към Барселона, а после най-неочаквано да свърне из лабиринта от селски пътища. Или нещо още по-абсурдно: да излезе през изход номер пет и да тръгне в обратна посока към Херона. Обяснението, че е търсил заведение, където да хапне, не пасваше, защото се беше нахранил преди това в „Жак Борел“ на изход номер седем в компанията на някакъв случаен сътрапезник.

— Заедно ли тръгнаха?

— Това не знам. Казвам ви същото, което казах и на полицията. Немецът седна пръв. Помня го добре, защото си рекох: „Много рано взеха да идват тая година“. После на масата му се настани един мургав, слаб и нисичък господин, който като че ли му поиска разрешение.

— Всички ли маси бяха заети?

— Беше пристигнала група с автобуси от събора в някакво село и имаше доста хора, ала свободни маси не липсваха. Но сметката уреди другият господин.

— Немецът опита ли се да плати?

— Не обърнах внимание. Нисичкият господин дойде при мен много решително, поиска ми сметката, плати и се върна на масата. Когато отново погледнах, вече си бяха тръгнали.

— Значи не са дошли заедно?

— В това съм сигурен, но дали са си тръгнали заедно, или не, не мога да кажа, защото оттук, сам можете да се убедите, не се вижда паркингът, или по-точно вижда се само колата, която е паркирана срещу вратата.

— Полицията заинтересува ли се за спътника на немеца?

— Доста ме разпитваха за него, доста. Един такъв слабичък, нисичък, със силно окосмено лице. Беше бръснат, но си личеше, че брадата му е гъста, може би защото лицето му бе твърде широко. Искам да кажа, че имаше характерно лице, разбирате ли? Не беше каталонец. Говореше испански някак си прекалено сухо, прекалена кастилски.

— Добър бакшиш ли остави?

— Е, не се престара. Петдесет песети.

— Редовен клиент ли е? Не сте ли го виждали и друг път?

— Не. А аз съм от най-старите. Тук келнерите се сменят често, но аз карам вече трети сезон.

После измина с колата маршрута, който Дитер бе следвал до реката, и отклонението му се стори абсурдно. Би било обяснимо само в случай че ставаше дума за цигулар от деветнайсетото столетие, воден от желанието да чуе ромона на водата между тополите, чиито бели шпаги звънтяха под лекия бриз. Освен това нямаше достатъчно вода, за да се удави гигант като Дитер Ромберг. Ако се приемеше обяснението, че е инсценирал произшествие, за да изчезне безнаказано, няколко километра по-нагоре минаваше Тер, една много по-внушителна река, без да се броят, европейските, които Дитер беше прекосил по пътя си от Бон до Тордера. Макар че пътищата към реката бяха разкаляни и на места приличаха на пороища, по които се бяха стичали капризните ручей, образувани от скорошните дъждове, Карвальо стигна без големи трудности до самия бряг, откъдето бе паднала колата на Ханс. Още личаха следите от работата на подемния кран, с който я бяха извадили, а по изпочупените храсти можеше да се определи мястото, където бе паднала. Карвальо се върна на главния път и в Осталрик пое по шосето към Вик, заобикаляйки северния склон на масива Монсен. Прозрачният планински въздух, пищните гори, сгъстяващи се с всеки изминал ден, откакто бе прекратено поради неефективност производството на дървени въглища, трите самотни върха на Монсен, променящи формата и обема си според неравностите на терена, влажната земя, напоявана обилно от пороищата в лудешкия им бяг надолу, докато изчезнеха напълно или се влееха в по-големи реки, накараха него, градското чедо, да изпадне в робинзоновска еуфория и да изпита необяснима сладостна носталгия — никога не бе живял на село и връзката му с живата природа се свеждаше до градината във Валвидрера и до редките мигове, в които съзерцаваше Валес от прозореца на дома си. А това беше истинската природа с ферми, гори, обработваеми земи и тук-там някое вилно островче на летовници, верни на принципа, че планината е по-здравословна от морето. Някои си бяха построили швейцарски вили с почти отвесни, покрити с плочи покриви, вероятно за защита от снега, който по тия места обикновено беше по-скоро лек оптически ефект и веднага се превръщаше в мръсна, ледена ципа върху земята. Не липсваха също вили в ибисански стил, както и вили демонстриращи

всичко, което човек би могъл да използва в строителството: от тухлите и каменните плочи до дървото и изкуствения камък. Дребната буржоазия винаги е проявявала безвкусица, но на двайсети век се пада честта да създаде модел на свършения посредствен буржоа, достатъчно заможен, за да живее различно от другите, но без да надвишава културното равнище на тълпата. Замаян от завоите, Карвальо навлезе в равнината на Вик, осеяна със сиви вулканични възвишения. Влезе в града, където строгите стари къщи съставляваха централното ядро, от което се разклоняваха съвременните квартали, застроени предимно със самостоятелни тухлени домове или двуетажни жилищни сгради, издигнати с крайно оскъден бюджет. Паркира колата на централния площад и се отправи към магазинчетата, в които от тавана висяха салами, наденици, суджуци и шпиковани бутове, свършени като керамични изделия. Натовари се с две огромни наденици, пет суджука, един шпикован бут и се отказа от кървавицата, за да не измени на традицията — винаги я купуваше от Ла Гарига. Взе кутия пандишпанени сладки за Чаро и третият минувач, когото запита, му каза къде се намира „Ла Чунга“, малкият бар, собственост на тъщата на предполагаемия убиец.

— Сега обаче е затворен. Нали знаете какво се случи?

— Да.

— Жените останаха сами и го затвориха.

— Те във Вик ли живеят?

— Не. Живеят над самото заведение. Коя от двете търсите? Дъщерята или майката?

— А вие какво ще ме посъветвате?

— Майката. Страхотна е. Какъв задник има! Не ти трябва дюшек!

Карвальо смътно си припомни силуета на жената, която говореше с Пако Мошеника. И докато очите му и муцуната на колата оглеждаха хоризонта, за да открият крайпътния бар, въображението му постепенно изпълни този силует с плът. „Ла Чунга“ изникна внезапно срещу един магазин за мебели в края на дълъг прав участък, където асфалтираната лента се устремяваше нагоре към Тона. Беше ниска къщурка с варосани стени и керемиден покрив, със светеща реклама „Тео Пепе“^[1] и с многоцветните раковини на „Кока-кола“ и „Пепси-кола“. Върху здраво залостената врата висеше завеса от пластмасови

тръбички, обаче от задната част на затвореното заведение и от горния етаж се долавяха признаци на живот. Карвальо заобиколи къщата и видя камионетка с разтворени врати, която поглъщаше един след друг наредените на прага вързопи. Товареше я някакъв мъж, а тъщата на Пако Мошеника го молеше да внимава, докато му подаваше строените вързопи. Всяка една от кръглите гърди на жената беше по на двайсет и пет години, сумирани в един забележителен задник. Тя обърна очи към неканения посетител, а повехналата красота на едрото лице запази предизвикателния си израз, съсредоточен предимно в дръзката уста.

— Барът е затворен.

— Не съм дошъл да пия. Искам да поговоря с вас и с дъщеря ви.

— Ако сте журналист, вървете откъдето сте дошли. До гуша ми дойде. Махайте се и ни оставете на мира.

— Точно така. Оставете ни на мира.

Каза го мъжът, който скочи от камионетката и застана разкрячен и със заплашително изражение между жената и Карвальо.

Карвальо му подаде картата си и щом прочете дамата „детектив“, мъжът се отпусна.

— Полицай.

От балкона надничаше едно момиче, петдесетпроцентово копие на жената.

— Пак ли полицаи?

Момичето не се развика, а заплака. Карвальо властно кимна към вратата и тръгна към къщата, без да погледне дали го следват.

[1] Вид испански херес. — Б.пр. ↑

— Колко още ще трае тая гадост? — смръщи вежди жената. — Всичко е вече казано и подписано. За какво, по дяволите, пак ще говорим!

Мъжът я съветваше с очи да бъде внимателна, а момичето слезе от горния етаж с трептящи под тънкия вълнен пуловер двайсетгодишни гърди.

— Това мъжът ви ли е?

— Това е брат ми. А ако си мислите, че щом съм вдовица, трябва да си трая, много се лъжете. Яка съм като мъж, а това, което съм спечелила в тоя живот, съм си го спечелила сама. Как, то си е моя работа!

— Господин Антонио Жаума...

— Днес куцо и сакото се нарича господин. За умрелия говорите, нали? Та какъв господин беше той? Или поне не беше такъв, какъвто според мен трябва да бъде един испански господин.

— Често ли го виждахте?

— Ни най-малко. Всичко, което знам, ми го разказаха децата.

— Кои деца?

— Момичето тук и Пако, мъжът й.

— Значи вие никога не сте виждали Антонио Жаума?

— Никога. Вечерта, когато е дошъл, бях се качила да гледам телевизия. Даваха „Момчетата на Харелсън“, а аз го следя.

— Казват, че Жаума влязъл с дъщеря ви в една стая и малко след това момичето изскочило полуголо, като викало мъжа си.

— Така казват.

— Истина ли е?

Момичето бе свело поглед.

— Ти не отговаряй. Тя е непълнолетна. Няма осемнайсет.

— А кой ще отговаря тогава?

— Аз, ако искам.

Карвальо се приближи и оципа жената по носа.

— Я по-кратко, че ще ми спукаш тъпанчетата. Отговаряй бавно и възпитано, иначе ще ти ритна един там, дето си най-яка, както казваш.

Жената стисна устни и очи, за да сдържи гнева си, простена и изпод клепачите й се отрониха две сълзи на безсилие.

— Така значи, а? Така ли се говори с една дама?

— Говоря ти така, както ти ми говориш. Като камионджия. Достатъчно. Стига приказки. Ти защо си изскочила и си крещяла?

— Искаше да ми прави разни мръсотии.

— Какви мръсотии?

— Ами най-различни. Да ме бие. Да ме гледа как ходя по нужда. Извиках мъжа си. Той го изхвърли с юмруци от стаята и не видях нищо повече. После чух изстрел. Пако се върна много нервен и каза, че оня извадил пистолет.

— Откъде? От пъпа си? Защото сигурно сте го измъкнали гол от стаята.

— Беше облечен — обади се майката.

— Облечен беше — потвърди дъщерята, с очи, забити в пода.

— Какво стана после?

— Нищо не знам. Пако направи всичко. Излезе с камионетката и се върна след три часа.

— Аз чух как колата тръгва и си рекох: „Къде ли е тръгнало това момче по никое време?“, понеже Пако си е момче, но това, дето го свърши, хубаво, че го свърши, защото мръсници като този тип не заслужават да живеят. Ако на някого му харесват жените, да си ги гони, но по редовния път, без свински номера.

— Защо заминавате?

— Защото тука се е събрал много лош народ. От ранна утрин грубияни, журналисти, любопитни, няма край. Прилича на зоологическа градина.

— Сестра ми продаде бара и си отива. Много добре направи.

Жената впи очи в брат си, сякаш искаше да го изпепели с поглед.

— Я гледай ти! Зетят е прибран на топло вчера, новината още не е излязла в днешните вестници, започват да ви досаждат тая сутрин и сега, по обяд, барът е вече продаден и багажът събран. Кой го купи?

— Е, само е уговорено.

— С кого?

— Не знам. Каза, че ще се свърже с мен. Дадох адреса на една братовчедка, която живее в Барселона. Засега отиваме там, за да сме по-близо до Пако, а после ще видим, може и да се върнем в селото.

— Полицията има ли адреса на тая братовчедка?

— За какво ѝ е? Има го адвокатът и това е достатъчно, в случай че извикат сестра ми като свидетел.

— Дайте адреса.

Мъжът извади химикалката от джоба на дънковата риза и написа адреса в полето на списание „Интервю“.

— По колко клиенти имате с дъщерята? По двама на ден?

— Това си е наша работа.

— Колко вземате на сеанс?

Малката избухна в истеричен плач. Майката ѝ плесна два шамара и я бутна към ъгъла на стаята. Обърна се пламнала към Карвальо:

— Защо не дойдохте с вашите въпросчета, когато оня мръсник, мъжът ми, ни изостави? Защо тогава не ме попитаха колко пари имам в чекмеджето на скрина? Нито грош. Тук не е публичен дом. Тя спи с мъжа си, а аз сама. Ей това е.

— Но с Жаума е спала, нали? Това е проституция.

— Спала ли? Какви ги дрънкате! Той ѝ рекъл: „Я ела, момиченце, ела да ти покажа нещо“. И тази наивница го последвала и така започнала работата. Харесва ли ви обяснението? Друго нямам. И с ритници, и с юмруци няма да ме накарате да кажа друго.

— Господине...

Беше се обадил мъжът — мудар, слаб, отруден, с огромни, набраздени от цимента и гипса ръце.

— Господине, по-културно, господине. Разберете, че тук много тегло са видели, много, а и сестра ми, вярно си е своенравна, ама тя от съвсем млада трябваше сама да си проправя път в живота.

— Не си хаби думите, Андрес, тия са от камък!

— Не, Фуенсанта, не. Като си поговорят, хората се разбират. Нали, господине, нали разбирате какво нещастие са преживели тия две жени?

Карвальо мина между братата и сестрата — той, изпълнен със страх, тя — с гняв. „Страх и гняв на бедняци“, помисли си Карвальо, побеснял от яд срещу тях и срещу себе си.

— Тръгвам си. Но нещата не са приключени. Ще ме уведомявате за всяка своя стъпка. Утре искам да знам кой купува тоя хотел „Риц“ — име, презиме, до номера на обувките. И внимавайте.

В магазина за мебели му казаха, че „Ла Чунга“ работела от пет години. Тогава момичето още ходело с плитки, а жената живеела с някакъв каталонски циганин, който се занимавал с бране на гъби.

Събирал преди всичко гъби за сушене или според сезона и ги продавал на консервните предприятия в Гранолерс. Един ден циганинът изчезнал и след седмица-две бил заместен от шофьор, който работел на акорд за някаква фабрика за изкуствени камъни в Айгуафреда. След него не се появил друг постоянен мъж. Заведението разполагало с четири стаи. Клиентелата била от заселници. Предлагали карти, кафе с коняк, разхладителни напитки, сандвичи за някой случаен пътник. Жената почнала да се поразгохва и търговията се оживила. Един ден взело да си показва гърдите и момичето. Вечно ставали скандали, побоища. „Фльорци без късмет“, заключи един от осведомителите. После момичето довело тоя хъшлак, истински негодник, но поне вдъхвал уважение на клиентите.

— Бяха затънали в дългове. Май един от нейните я беше забъркал в някакви истории и колкото и клиенти да хванеше, все не успяваше да се изплати. Бил използвал подписа ѝ. Мошеник.

На бензиностанцията допълниха информацията. Братът на Фуенсанта работел като зидар при известен предприемач в Сентелес.

— Той пръв напусна селото. После един след друг си отидоха братята, а накрая родителите. Те вече са покойници. Освен зидаря другите братя не искат и да чуят за тая от „Ла Чунга“. Ако ги попиташ за нея, ще отрекат, че са ѝ близки. Ще ти кажат: „Нямаме нищо общо с нея“. Срамуват се. Само зидарят се появява от време на време. Един ден ми рече: „Какво да я правя? Сестра ми е, а аз съм най-големият. Чувствам известна отговорност“. Как ви се струва?

Изчака на бензиностанцията камионетката да го изпревари. Караше я братът, хванал волана с вечно изцапаните с цимент и гипс ръце. До него седеше Фуенсанта, изпъчена и с пълно съзнание за обема си. Между двамата надничаше уплашеното лице на дъщерята. Зидарят лека кимна на Карвальо. А Фуенсанта хвърли към него една Юпитерова мълния, от която предното стъкло на колата издрънча.

В Ла Гарига купи кървавица: пресничка, добре сварена, приготвена с кръв и яйца. Сред всички европейци немците, а след тях и каталонците съумяват най-добре да оползотворят свинското месо. Като изключим пушения бут, винаги мек и недостатъчно вкусен, местните прасета имаха честта да допринасят за създаването на истински чудеса на въображението под формата на колбаси. Великолепно потвърждение на тия разсъждения беше отрупаният с колбаси тезгях във „Фонда Еуропа“ — ресторант, където Карвальо прескачаше от време на време, за да установи както винаги с изненада и възхищение, че заведението не е изменило на добрата си гастрономическа традиция. Върху тезгяха бяха натрупани колбасите, от които се приготвяше блюдото, фигуриращо в менюто под наименованието „Домашни свински колбаси от Лерона“. Като всяка добра руда, и това блюдо имаше свой баласт. До превъзходните местни салами, по всяка вероятност от Лерона, се мъдреха и фабрични наденици, и влажният пушен бут, който сякаш бе по-скоро киснат в морето, а не сушен на слънце. Тъй нареченият пушен бут имаше известна далечна прилика със събратата си от Парма, но никога не успяваше да стане така вкусен и крехък, както италианския. Да поръчаш „Домашни свински колбаси от Лерона“ като предястие, си беше чисто пантагрюелски каприз, който предполагаше внимателен подбор на следващите ястия. Човек трябваше да се откаже от шунките и саламите и да се съсредоточи в гамата от наденици, като се започне от твърдия суджук и се стигне до въздушния и лек колбас с яйца или до кървавицата. Келнерът оставяше на масата цял тон колбаси, един нож за рязане и подходяща за тази операция дъсчица. След като успокоеше терзаещия всеки Пантагрюел страх да не би да умре, без да е вкусил от всичко, Карвальо винаги си поръчваше и друг „специалитет на «Фонда Еуропа»“ — чревца и крачета, също така нежни, както суровите кастилски звуци на устните на андалусците. Харесваше му стремежът на клиентите на „Фонда Еуропа“ да погълнат колкото се може по-големи количества. Това се забелязваше особено в пазарните дни, когато заведението се изпълваше с търговци и пътници, обединени от желанието да опитат най-дълбоките и широки блюда. Пък и ресторантът беше доста просторен — всеки можеше да се уедини и да се съсредоточи в храненето, без да се опасява, че от съседната маса завистливо ще гледат в чинията му, също както мъжете

втренчват очи в женските деколтета. Наивните рисунки по стените бяха вече излезли от мода, но също придаваха гастрономически нотки на обстановката. Сюжетите и цветовете спомагаха за храносмилането — може би защото и едните, и другите съществуваха метафизически, или защото утолилият глад си гастронорм е склонен да се разнежи и пред най-наивната живопис на един вече овехтял модернизъм. За съжаление виното отстъпваше по качество на храната. Карвальо предпочете бутилка „Риоха“, ала за сетен път установи съществуващото в Каталония несъответствие между превъзходната национална кухня и ниското качество на местните вина. Орехите с мед на „Фонда Еуропа“ бяха не по-лоши от десерта, който можеше да се вкуси в Ампурдан, и Карвальо си го поръчваше по-скоро от уважение към гастрономическата култура, отколкото от лакомия. Той вярваше в трагичното чувство към храната и му се струваше, че всеки десерт, с изключение на плодовете, предполага укорителна лекомисленост и че сладкишите убиват вкуса на трагизъм в блюдата, който човек би искал да усеща вечно.

След като напълно бе разгромил глада, Карвальо ухапа една пура „Монтекристо“ и при първите кълбета дим се замисли за действителното положение на нещата. Някой се стремеше да представи убийството на Жаума в определена светлина и тези намерения бяха не само очевидни, но и неоспорими. Защо? Причина за това би могъл да бъде балансовият отчет на „Петни“, обаче компанията знаеше за липсващите суми и не бе предприела никакви юридически действия срещу вероятните измамници, дори нещо повече — като че ли ги прикриваше въпреки тревожните сигнали на Жаума. Къде бяха отишли тези пари? За какво? Срещу пуснатата в действие огромна машина — политическият натиск, за да се приключи по-скоро случаят, щедро заплатения „убиец“, който в съда щеше да се позове на оскърбената чест и щеше да бъде освободен след две години с няколко милиона в джоба, безпощадността, с която бе премахнат Ромберг — Карвальо разполагаше единствено със слабия довод на предоставените му от вдовицата пълномощия, прекалено крехък довод в сравнение с натиска, който в момента несъмнено се оказваше върху Конча Ихар. Ако вдовицата отстъпеше, оставаше само възможността да предизвика политически скандал с помощта на счетоводителя Алеман и лявото крило на приятелите на Жаума. „А на мен кой ще плати?“ Той търсеше

не само материално удовлетворение от работата, но се стремеше да я доведе докрай, затова сега се измъчваше при мисълта, че ще остави загадката неразрешена, така както би го тормозила някоя машинка, недовършена заради липсата на винтче или ролка изолирбанд. Единственото, което го вълнуваше емоционално, беше синът на Ромберг. Съчувствието към Жаума беше чисто професионално, докато съчувствието към непознатото немско дете идваше от самото му сърце, от дълбините на паметта, съхранила детския ужас при вида на бедните малчугани от квартала, които войната, затворите, разстрелите или туберкулозата бяха лишили от бащи. Беззащитният вид на сираците, чиито остригани глави надничаха сред мушкатата по балконите, ръждавали като душите на хората, караха сърцето му да се свива тревожно, като на зверче, което в чуждата беда усеща предвестие за своето собствено нещастие.

— За обикновения човек всичко е трагедия — и развод, и смърт, и болест — казваше баща му. — На богатите винаги им остава по някой мек дюшек, та като паднат, не ги боли.

Може би онова немско дете разполагаше с мек дюшек за малкото си тяло, но той едва ли щеше да бъде достатъчен, за да смекчи болката от загубата на бащата, когото то боготвореше. За кой ли път Карвальо съжали за неудачното си възпитание, основано на стремежа към абсолютното. В Япония едно куче умряло от тъга, защото стопанинът му не се върнал у дома. Беше го прочел под една рекламна снимка на „Ла Вангвардия“, изложена във фотовитрината на улица Пелайо. Един мъж наръгал с нож съперника си, който се опитал да отнеме любимата му — каза един говорител по Радио Барселона. Едно момченце умряло от печал, защото родителите му се сдобили с братче, което щяло да наследи семейното богатство: беше видял и чул това в изпълнение на една подобна на крава трагичка на сцената на зала „Моцарт“. А може би немското момче щеше да израсне силно и уверено, далеч от властния си баща. Или пък с него можеше да се случи същото, както с Тайрън Пауър в „Синът на фурията“, попаднал в плен на своя садистичен чичо и настойник Джордж Сандърс. Гласът на зетя на Дитер никак не му беше харесал. Прусашки, би казал Карвальо. Без съмнение това беше прусашки глас според изкованата от традиционната мъдрост представа за прусака. Но после детето ще порасне, ще се отправи към южните морета, ще лови перли, ще наеме

други хора, които да ловят перли вместо него, ще забогатее от принадлежната стойност, ще се върне в Берлин и ще унижи чичо си. Или пък ще расте разяждано от носталгия, ще се превърне в жалък несретник, ще се влюбва в момичета със силен характер, които няма да му обръщат внимание, и ще се самоубие, като погълне всички плочи на любимия певец, разтворени в киселина.

— Не би трябвало да раждаме деца. Каквото и да направим за тях, никога не можем да изкупим злината, че сме ги създали на тоя свят.

Така казваше баща му, особено след като го обсеби мисълта за бъдещата световна ядрена катастрофа. Всеки път, когато атомната гъба се появеше по страниците на „Ла Вангвардия“ или „Диарио де Барселона“, ден Еваристо Карвальо я посочваше обвинително и започваше малтусианска реч, която единствено детето слушаше и разбираше, че съществуването му е една достойна за съжаление грешка, за която бащата се разкайва в името на доброто на сина си.

— Ако човечеството се споразумее да няма повече деца, за петдесет години земята ще опустее и ще бъде възвърната на първичните сили: зверовете, водата и слънцето.

До смъртта си Еваристо Карвальо изпитваше угризения всеки път, щом видеше сина си, и всячески се опитваше да изтрие от душата му бащинския инстинкт. Застанал на балкона, той наблюдаваше минаващите коли и поколения. Колите бяха символ на човешкото безумие, което караше човека да се устремява все по-бързо от небитието към смъртта. А децата, излезли от утробите на момичетата в квартала, бяха жертви, загубили всичко.

— Слушай, оная от номер седем родила още едно дете. Боже господи! Каква глупост. Да даваш жертви на тоя свят.

Карвальо много искаше да попита баща си дали щеше да мисли същото, ако бяха спечелили Гражданската война.

Покани Педро Пара на вечеря във Валвидрера. Успя да купи от „Ла Бокерия“ необходимото за едно питателно меню, способно да увековечи жизнената енергия на Полковника, който все още не се беше отказал от щурма на Зимния дворец. Супа от праз и свеж палтус, сварен на пара. Полковникът благосклонно одобри менюто, което не застрашаваше предпазните му мерки против холестерина и пикочната киселина.

— Как живееш? Това ли е ергенската ти бърлога?

— Моята бърлога е навсякъде, където съм и аз. На север, на юг, на изток и на запад.

— Вие, ергените, винаги можете да държите клетката отворена.

Пара си хапна хубавичко и прие само чаша студено „Перелада Пескадор“; комбинацията от кисело мляко, сок и настъргана кора от портокал го очарова и макар че не успя да скрие гримасата на неудоволствие, когато разбра, че в сместа влизат ром и коантро, се успокои от уверенията на Карвальо, че те са в съвсем символични количества. Никакво кафе. Извади от джоба си малка кутийка.

— Извинявай за безпокойството, но бих те помолил да ми свариш чай от тези билки. Ако искаш, сам ще си го приготвя.

— Какво е това?

— Една смес, която каталонците приготвят. Идеална е за стомаха и черния дроб.

От същия джоб извади сребърна кутийка, а от нея два захарина за чая, които постави наблизко, за да са му подръка, когато чаят стане готов. Карвальо изпи голяма чаша кафе и две чаши гроздова, които предизвикаха насмешливия поглед и ироничната забележка на Пара:

— Когато дойде моментът, няма да си във форма. А аз толкова разчитам на теб за революцията.

— Още ли държиш на своето?

— Не съм се отказал от стария план. Нагодих го само към променящите се обстоятелства.

Преди двайсет години Пара беше изчислил колко активисти са нужни, за да заемат жизненоважните точки в четирите или петте най-големи града на страната.

— Само трябва да изчакаме някакъв провал в държавния апарат и да се възползваме от случая.

Възмутен от явната склонност на левицата към съглашателство, Пара бе отложил своя план за неопределено време, докато авангардът на работническата класа осъзнае историческото си предназначение и се освободи от чувството за самосъжаление, което го подтикваше да търси признание от буржоазията.

— Ето ти родословното дърво. Но искам да ти кажа, че този вид работи не са особено сериозни, те преследват предимно външен ефект. Тамамес ги извади на мода с изследването си за монополите, но това е по-скоро изобразително изкуство, отколкото икономика.

— Икономиката не ми харесва. В случая повече ме интересува изкуството.

— Картината е доста пълна и отразява връзките между отделните предприятия и „Петни“ на различни нива: Първо, пряко свързани компании, в които „Петни“ притежава акции. Второ, компании, непряко свързани с „Петни“, защото в техните управителни съвети заседават членове на ръководствата на други, пряко свързани с „Петни“ компании. Трето, непряко свързани посредством семейни връзки: деца, родители, зетъве. Списъкът не е подробен, един изследователски екип не може да бъде на висотата на списание „Ола“^[1] и не знае как се котират браковете по сметка на пазара. Четвърто, непряко свързани компании, тъй като съществуването зависи от поръчките, които пряко им възлагат компаниите, пряко или непряко свързани с „Петни“.

— Не дърво, ами джунгла.

— Не можеш да се оплачеш. Направихме ти го за рекордно време. Трябва да дадеш пет хилядарки на тия, дето ти го издокараха така хубавичко с цветни моливи и какво ли не. Ще ми кажеш ли за какво ти е притрябвало всичко това? Свързано ли е със случая „Жаума“ или със случая „Ромберг“? И аз чета вестници.

— Може би.

Очите на Карвальо се плъзнаха по имената, някои от които му бяха познати от първа или седма страница на основните ежедневници според традиционните им рубрики. Политици, състезатели, заели четвърто или пето място в международни регати, главни действащи лица в светските сбирцища във Фуенхирола, Торемолинос, Пуерто Банус или Сагаро, шефове на бивши и сегашни търговски палати.

— Ще го разгледам после на спокойствие.

— На мен, и извинявай, че се пъхам, където не ми е работа, всичко това ми мирише на уреждане на сметки от голям мащаб. Жаума не беше кой да е. Донесох ти изрезка от „Таим“, за да си дадеш сметка. Публикувани са списъците на най-перспективните икономически и политически дейци. Жаума е сред тях. Споменават за него като за испански ръководен служител на „Петни“ с голямо бъдеще.

— От политиците доста малко са налучкали.

— Това е статия от епохата на Франко и се надценява ролята, която ще играят младите кадри на режима. Но забележи, че списъкът на икономистите не е съвсем неточен. За твое сведение всички тия господа днес заемат ключови постове. Имаше смяна на политическите фигури, обаче във финансите и промишлеността нещата са почти непроменени. Нещо повече, предполагаемите младенци на икономическата власт се стремят да си осигурят и политически позиции. Това явление е типично за кризисни моменти. Едрият капитал се чувства сигурен, докато зад гърба му стоят репресивните сили на фашисткия държавен апарат. Щом тези сили отслабнат, известно време едрите капиталисти се отнасят с недоверие към политиците, които биха могли да представляват интересите им, самите те поемат отчасти тази роля. Същото се наблюдава и в страни с традиционни формални демокрации. Припомни си Италия. Докато християндемокрацията беше достатъчно силна, братята Аниели^[2] не поемаха преки политически функции. Щом се поотслаби политическата власт, която представляваше интересите им, Аниели сами се заеха с политиката. Големият брат взе да съзаклятничи, а малкият представи кандидатурата си за депутат и се опита да си проправи път в апарата на християндемократите.

— Какви игри играе сега едрият капитал в Испания?

— Всякакви. Не мисля, че е разделен, както се твърди, на два блока — единия, изпълнен с носталгия по франкизма, тъй наречения икономически „бункер“, и другия, съставен от привърженици на промяната, способни да я контролират. Струва ми се, че се залага на контролираната промяна, но за всеки случай държат пръста на спусъка. Евентуално се отпускат сто песети на неофранкистите, още сто на Демократичния център и останалите дребни — на крайната десница или на ГАЛ^[3].

— Сто песети. Пет милиона. Двеста милиона.

Той внезапно се изправи и взе да обикаля стаята, напомняйки общоприетия образ на „звяр в клетка“, който при Карвальо беше напълно реален, когато в качеството си на затворник обикаляше около леглото и търсеше въображаеми пътища.

— Недей обаче да мислиш, че са кой знае колко щедри. При сума от двеста милиона става дума или за много силни предприятия, или се залага на много силни карти.

— Двеста милиона, и то точно през хиляда деветстотин седемдесет и шеста.

— Какво искаш да кажеш?

— С тези пари може да се финансира някоя подходяща политическа групировка, може да се въоръжи цяла войска от наемници, могат да се купят важни политически решения.

— Да. Двеста милиона са добра сума. Но само като начало.

[1] Испанско списание за светска хроника. — Б.пр. ↑

[2] Аниели — видни италиански индустриалци, собственици на фирмата „Фиат“. — Б.пр. ↑

[3] „Антитерористична група за освобождение“ — много от членовете на тази неофициална организация заемат възлови постове. Те смятат, че на терора трябва да се отвръща с терор. — Б.пр. ↑

В четири сутринта Карвальо заспа. Листовете, които му беше донесъл Полковника, се изплъзнаха от ръцете и се приземиха с мекия полет на невинни и несръчни животинки. Присъни му се някакъв странен еротичен сън, в който той седеше с Фуенсанта пред чиния боб с наденица, сервирана на тезгяха на един прекалено хубав бар, за да бъде „Ла Чунга“.

— Истински ли са? — питаше Карвальо, сочейки гърдите ѝ.

— Пипни ги.

Карвальо ги докосваше — меки, големи, топли.

— Ако ни види синът ми, ще ти даде да разбереш.

Опитваха се да се скрият в някакви азбестови тръби, облени от лунна светлина, но нито една от тях не се харесваше на жената.

— Виждат ни откъм къщата.

— Коя къща?

В дъното се забелязваха контурите на плоски покриви или назъбени крепостни стени и сянката на страж с пушка на рамо.

— Виждаш ли го? Синът ми!

— Но ти имаш дъщеря.

— Не, не, син.

Карвальо като че ли беше загубил сили, за да ѝ свали докрай полата, макар че на лунната светлина вече се подаваха облите форми — един бял задник с нежна резка между двете сферични и студени половини.

Събуди се възбуден. Тласкан от желанието в слабините, се отпрати към банята, като се колебаеше дали да уринира, или да онанира. След като свърши първото, престана да изпитва сексуални желания, но въображението му все още рисуваше картини с голите тела на Фуенсанта и дъщеря ѝ. Отстрани мръсните съдове от масата и постави върху нея добросъвестно изрисуваните листове, които Пара му беше донесъл. Фамилното име Гаузакс се появяваше в пет компании, свързани с „Петни“. Адвокатът Фонтаниляс се числеше към ръководството на две компании, косвено свързани с „Петни“, а акционерното дружество „Араката, Млечни продукти“ фигурираше в списъците на предприятията, зависещи от доставката на основни продукти.

— Шефе, госпожа Жаума ви търси от няколко дни. Иска да говори с вас, много било спешно. Да ѝ дам ли телефона във

Валвидрера?

— В никакъв случай. Ако пак се обади, кажи ѝ, че съм извън страната.

— Аз за всеки случай вече ѝ казах, че сте заминали.

Седемте минути, необходими, за да отиде от Валвидрера до центъра на града, му се сториха по-дълги от друг път. Не дочака астматичния стар асансьор и тръгна пеш по стъпалата от протъркан розов мрамор, водещи към апартамента на счетоводителя Алеман. Разплаканата госпожа Алеман успя.

— Отива си, отива си!

И наистина Алеман имаше вид на човек, решил да умре. Пожълтялото му луничаво лице беше потънало почти напълно във възглавницата. Обърна глава при гласа на жена си, а очите му все още излъчваха суровостта на тежко ранен орел, предчувстващ тайнството на собствената си смърт.

— Алеман, бих искал да ви попитам още нещо за господин Жаума.

— За бащата ли?

— Не, за сина.

— А, синът!

Вдигна очи към тавана, сякаш изгуби интерес, но леко извърнатата към Карвальо глава показваше, че старецът внимателно слуша.

— Парите, които са липсвали от баланса на „Петни“.

— За това ще говоря само с господин Жаума.

— Той умря, Алеман, спомнете си. Бил е убит заради нещо, свързано с този баланс.

— Толкова хора умряха, толкова хора.

— Алеман, къде са изтекли тези пари? Чрез кое предприятие или за какви разходи?

— Всичко ми взеха. Колекцията ми. Книгите ми.

Затвори очи, като че ли разтърсван от вътрешен плач.

— Отива си, отива си!

— Какво са му взели? За какво говори?

— Говори объркано. Вчера ми позвъни госпожа Жаума и каза, че иска да ми направи много хубаво предложение. Един неин приятел се интересувал от счетоводните архиви на мъжа ми. Той пазеше

документацията на най-важните счетоводни баланси, които беше изготвил, а този господин искал да купи всичко за библиотеката на някакво учебно заведение за бизнесмени, така ми каза.

— Продадохте ли му ги?

— Да. Вчера. Дойдоха двама господа, разгледаха архивите. Искаха да ги вземат веднага. Попитах мъжа си. Сумата беше добра, освен това ми казаха, че ако продам счетоводните книги, щели да ми направят добро предложение за колекцията от плакати на Женералитат^[1] и писмата на Масия, Компанис, Пи-и-Суниер — мъжът ми ги познаваше всичките.

— Кой ви направи предложението?

— Единият се казваше Распал, другият... не помня.

— Платиха ли ви вече?

— Да.

— Колко?

— Сумата беше доста добра. Болно ми беше да ги продам, но за какво ми са? Имам само една жалка пенсия, този апартамент и няколко акции, които нищо не струват. И на синовете ми нямаше да послужат.

— Кой подписа чека?

— Подписа го господин Распал. Големият ми син го осребри тази сутрин.

— Алеман знае ли?

— Казах му. Първо рече „не“, после се съгласи. Сега съжالياва и от време на време ме обижда, но после заявява, че добре съм направила, че така поне ще ми остави нещо.

Алеман спеше или се преструваше, че спи. Карвальо повиши глас, за да го събуди:

— Алеман! Кажете ми, кой е отговорен за изтичането на парите от „Петни“?

Старецът спеше или не чуваше, а лицето му изглеждаше като издялано от непроницаем мрамор. Не обърна внимание на неколкократните повиквания на Карвальо, които привлякоха синовете му в стаята. Най-напред любезно, после гневно те настояха Карвальо да го остави да умре спокойно.

„Толкова хора умряха, толкова хора“, бе казал счетоводителят, изпълнен със съзнанието, че той ще бъде следващият мъртвец и че вече нищо и никой не заслужава усилието му да отвори очи. Карвальо

почти чуваше зад себе си стъпките на синовете на Алеман, които го изгониха. А когато остана сам на площадката на стълбите, той сякаш чу други стъпки — същите, дето вървяха по петите му и го изпреварваха, щом отгатнеха следващия му ход, както в случая с купуването на бара, а сега — книгата на Алеман. Конча Ихар се бе съюзила, може би без да подозира, с убиеца на мъжа си. Безсмислено беше да отиде при нея и да я пита за името му, без да разполага с други доказателства освен подозрението, породено от логичните размишления. Обхванат от страх и гняв, той влезе в кантората на „Петни“. Секретарката на Гаузакс се отдръпна навреме, за да не бъде блъсната. Самият Гаузакс едва успя да възкликне от изненада, понечи да стане, но отново се отпусна в креслото, примирен пред неизбежното зло. А неизбежното зло беше застаналият в средата на кабинета Карвальо. До него секретарката със задавен глас отправяше извинения към Гаузакс и обвинения към Карвальо.

— Очевидно сте научили занаята от американските филми.

— Много рядко съм срещал толкова височайш мошеник като вас например.

Гаузакс затвори очи и махна с ръка. Дресираната секретарка се оттегли и затвори вратата зад себе си. Карвальо потърси най-отдалеченото от Гаузакс кресло, седна, прехвърли крака през една от облегалките и зачака спокойно Гаузакс да преодолее смайването.

— О, това вече е нечувано!

— Говорете правилно, професоре. „Нечувано“ означава това, което никой не е чул, а аз до този момент не съм казал и добър ден.

Гаузакс заобиколи масата и застана прав пред детектива. Прокара ръка през гъстата руса коса, после я плъзна по жилетката, докато накрая я пхна в джоба на панталона. В този момент Гаузакс вече се усмихваше.

— За какво сте дошли? За чека ли? Или за обяснение по повод на злоупотребата, открита от един домашен счетоводител?

— Въпросът с парите все още стои на дневен ред. Що се отнася до счетоводителя, едва ли е бил толкова домашен, щом са откупили архива му за сума с шест нули.

— Сигурно е водил отчетността си с готически шрифт. Що се отнася до предполагаемата злоупотреба, можете да спите спокойно. Лондонската централа ми даде изчерпателни обяснения. Цифрата

двеста милиона сигурно сте я видели в приказката за Али Баба и четирийсетте разбойници. Всяка година се явяват малки неуточнени суми, изразходвани при преки контакти на „Петни“ с нейни филиали или предприятия: курсове за техническо усъвършенстване, социални връзки, рекламни разходи. Жаума е бил изненадан от тези разходи, които се контролират от Лондон и се извършват от специални пълномощници на „Петни“ във филиалите. Ако Жаума не си беше пъхал носа в чужди работи и бе оставил обобщените отчети да бъдат направени от Лондон, никога не би имал повод за тревога.

— Тоест нямаше да разбере за машинациите.

— Не се правете на глупак! Какви машинации. Не ви ли обясних всичко от ясно по-ясно?

Нетърпение, изненада, дори известно отвращение прозираха в държането на Гаузакс.

— Някой е купил един селски сводник, за да опере пешкира за убийството на Жаума.

— Преведете го на кастилски, моля.

— Много добре ме разбирате. Някой е подкупил един незначителен сводник, за да признае, че е убил Жаума. И същият този тайнствен някой е купил целия архив на счетоводителя Алеман, а в него е следата, водеща към онзи, който се е разпоредил с липсващите в баланса на „Петни“ пари.

— Вие сте от хората, които смятат, че йезуитите отравят водата.

— Някой е хвърлил тонове бромид във водата, за да заспим. А вие сте циник и глупак. Или може би носът ви е така пригоден, че да не надушва страшната воня, която ви заобикаля.

— Моля ви почти като за услуга, приежете парите от „Петни“ и ни оставете на мира. За ваше добро е. За мое добро. За доброто на Конча. Стига сте си играли на Джеймс Бонд.

[1] Така се нарича автономното правителство на Каталония. — Б.пр. ↑

Нунес изглеждаше тъй, сякаш беше спал с пуловера и с щръкналата над него яка на вечно скритата риза. Отвори вратата, държейки мокър парцал в ръка. Насред стаята — която беше и хол, и спалня, и трапезария, и работен кабинет, ако се съдеше по пълните с книги рафтове и масата, отрупана с книжа — една кофа, до половината пълна с мръсна вода, сякаш разсъждаваше върху собственото си тъжно положение на кофа с мръсна вода. Взе от една етажерка шише с одеколон и си напръска ръцете. След това ги размаха, за да изсъхнат по-бързо.

— Приятелката ми отиде на работа и аз чистех.

Неколкоминутно мълчание и взаимно проучване.

— Конча иска да се откаже и ви търси. Не можах да я склоня.

Карвальо разказа бавно своята версия за събитията:

— Парите са били предназначени вероятно за някаква незаконна дейност. Ако ставаше дума за лична злоупотреба, „Петни“ не биха били заинтересувани да прикриват извършителя. Тези пари са изтичали с благословията на компанията. Жаума се е съмнявал в нещо, чувствал се е сам, като в капан, и е прибягнал до свой доверен човек. В началото се е съгласявал с дадените обяснения, обаче тази година сумата вече е била прекалено висока или пък Жаума е открил нещо, което го е направило неудобен. Убийството е крайно решение, следователно той сигурно е дал повод, тоест превърнал се е в заплаха. Изводът е очебиен. Решават да го убият и използват всичките си политически и икономически връзки, за да прикрият машинациите. Това, което не мога да разбера, е защо Жаума е бил толкова самонадеян. Вече е знаел с кого има работа. Може би се е опитал да извлече изгода, като изнуди „Петни“, или се е изпуснал пред някой доверен човек. Първият вариант е свършено прост по замисъл, развитие и развръзка. Вторият усложнява нещата. Жаума споделя с някого своите разкрития, но явно попада на грешен адрес или отива направо при виновника и го обвинява. И в единия, и в другия случай излиза, че той се е доверявал в известна степен на този човек, познавал го е добре. И е бил предаден. Убит. Виновникът може да бъде само един от вас, един от мускетарите от абсолвентската снимка, един от тия, които сте играели на бъдещи крале, разбирате ме, нали? Логично е това да бъде Фонтаниляс или Аржеми. И двамата са свързани с „Петни“: първият като съветник в различни филиали, а вторият като

управител и собственик на едно твърде зависимо от големия октопод предприятие. Но не е изключено и да е някой от вас, червените. Убили са Ромберг, защото е знаел нещо и са се страхували, че ще говоря с него. Случаят е от прекалено голям мащаб, да, може би прекалено голям за мен. Мога да изкарам много пари от тая история. Вдовицата ще ми плати прекрасно, за да не застрашавам повече щедрата пенсия от компанията. Самата „Петни“ иска да купи моето мълчание. Никога не съм печелил толкова много за толкова кратко време и това ме безпокои. Какво мога да направя? Живеем в почти демократична страна и бих могъл да възбудя общественото мнение. Утре свиквам група журналисти и обвинявам „Петни“. Страхотен шум. Разследване. В резултат — един скапан детектив изкуствено е раздухал случая, за да направи сензация.

— Както го разказвате, не виждам изход.

— Има един — вие, лявото крило от приятелите на Жаума, да придадете политически характер на случая.

— Та кой съм аз? Не мога да забърквам партията си в един толкова деликатен период като настоящия. Представяте ли си какво би означавало да застана на страната на сексуален маниак, който е откраднал гащите на една проститутка? Защото резултатът от разследването ще бъде точно такъв. Години наред живяхме в мълчание и бяхме преследвани. Мислите ли, че бихме се замесили в такъв скандал?

— А другите? Виласека, Биедма?

— Виласека е извън играта. Много малко би могъл да ви помогне. Биедма вероятно ще ви последва, но ще бъде най-лошият ви съюзник. Един заклет комунист и един скапан детектив се съюзават, за да устроят скандал срещу голият на многонационалните компании.

— Е, тогава да си взема парите и да се прибера вкъщи, а?

— Ваша работа.

— Вие как бихте постъпили?

— На ваше място не бих взел парите, бих си отишъл вкъщи, за да изчакам по-подходящ случай, по-благоприятно съотношение на силите. Все някой ден „Петни“ ще направят погрешна стъпка и тогава ще можете да възкресите случая. Сетне и аз бих ви помогнал.

— Някоя прекрасна вечер, когато сградата, където е кантората ми, опустее, двама-трима наемни убийци ще се качат по стълбите. Ще

използват някое излизане на Бискутер, на пазар например. И когато той се върне, ще ме намери мъртъв като Жаума, а вестниците ще пишат: „Мистериозно убийство на детектив — експерт по въпросите на престъпния свят“. Биографията ми не е особено представителна: бивш привърженик на червените, бивш международен шпионин, любовник на скъпа проститутка, достъпна всекиму. Или може би ще ме убият във Валвидрера и ще подпалят дома ми. Имам навика да паля камината през цялата година, дори през лятото. Помага ми да мисля. Вие ме забъркахте в тая история.

— Мога само да предложа самия себе си — нека ме убият заедно с вас. Ако това ви успокоява, ще идвам да ви правя компания всяка вечер в кантората и всяка нощ у дома ви. Мога също така да разбера определена нравствена позиция на даден човек, но само при условие че започва и свършва с него. Ето на какво залагам. На ваше разположение съм.

— Нямам ни най-малкото желание да умирам в нечия компания.

— Така и предполагам.

— Лошото е, че ще отида докрай.

— Ще разкриете ли тази мръсна история?

— Ще стигна до убиеца и ще си взема хонорара от вдовицата.

Спестявам за стари години.

— Аз не пестя за старини. Изкарвам от преводи пари за цигари в умерено количество, така че не рискувам да хвана рак. Сега работя над „Критика на Готската програма“ на Маркс.

— Подарете ми един екземпляр. Обичам да паля камината си с непреходни творби. Колкото по-големи са претенциите за непреходност, толкова по-голяма е вината им. Съвсем сигурно е, че са успели да излъжат някого.

— Да не сте от тези, които чуват ли думата „култура“, вадят пистолета?

— Не. Аз изваждам запалката. Култура означава да готвиш със или без сос, да живееш като смъртен или като безсмъртен, да заемаш собствената си жена или да лягаш с чужда, тоест култура френска, английска, испанска, американска, ескимоска, италианска. Това, което вие наричате култура, са само словесни или писмени протези.

— От толкова години се опитвам да науча немски, а сега излиза, че било глупост.

— Извлякохте ли поне сексуална полза от езика?

— За говоримия език ли говорите или за езика като мускул?

— Засега само за говоримия.

— Не мога да се оплача. Макар че живеех в една пуританска страна като Източна Германия, всяка седмица успявах да си намеря момиче. Под привидната марксистическа твърдост трептеше романтизмът на колективната закалка. Едно от тия момичета настоя да си отреже къдрица от твърде деликатно място и ми я подари като вечен спомен.

— Пазите ли я?

— Оставих я там. Я си представете, че я бяха открила при граничната проверка.

— Вие, комунистите, сте пуританският резерв на света.

— Ще дойде и нашият час.

Не бе лека работа да измъкнеш вдовицата Жаума от обкръжението на деца без баща и от апартамент, където се гладят и колосват дори стъклата на прозорците; да насрочиш среща на пристанището, да пренебрегнеш всичките ѝ въпроси и упреци и да я заставиш да продължите разговора в една лодка, която пореше най-мръсната вода на света по посока на вълнолома. Карвальо предприе тази стъпка, за да вземе изплъзващата му се инициатива в свои ръце. Дори дръзна да я покани на порция миди по моряшки в една кръчма под фара.

— Но какво си въобразявате? Аз ви наех. Не се дръжете с мен като с някакво паленце.

Карвальо изсмукваше мидата и после използваше черупката вместо лъжица, за да сърба на големи глътки пикантния сос.

— Отвратителни са. Миришат на нефт и вместо „по моряшки“ е трябвало да ги нарекат „миди с мръсен сос“. Погледнете колко много карамфил са им сложили. Готвачът трябва да е от Мурсия. Мурсианците слагат прекалено много карамфил в яденето. Баба ми беше от Мурсия и правеше рибена чорба — с много малко неща, но великолепна, с парченца риба, зелена чушка, лук, домати и карамфил.

— Вие сте един палячо.

— Да говорим за пари. Искам трийсет процента от сумата, която са ви дали, за да станете съучастник в убийството на мъжа си.

— Ако продължавате така, ще ви залепя един шамар.

— Озаптете военачалника от фламандската гвардия, който носите в себе си. Вие сама се включихте в играта на убийците на мъжа си. И като връх на всичко се свързахте с жената на Алеман, за да ви продаде цялата документация на счетоводителя. Предайте на гангстера, който я е купил, че подготвям материал и ще го представя на специална пресконференция.

— Стремях се единствено да запазя спокойствието на децата си. Случаят е приключен. Убиецът е задържан, а вие прекалихте. Нямах, а и сега нямам нищо против да стигнем до споразумение относно заплащането. Ако сте имали това предвид, можете вече да се откажете от случая.

— Заплашили са ви, че ще ви отнемат пенсията.

— Никой не ме е заплашвал.

— Или са ви обещали да я увеличат.

— Никой не може да ме подкупи.

— Мъжът ви е бил убит от същия човек, който сега се стреми да потули цялата работа.

— Вие сте луд. Приличате на онези палячовци, които играят ролята на Наполеон и накрая започват сами да вярват, че са Наполеон.

— Предайте му това, което ви казах. Следвам го по петите и името му ще се появи на първа страница във всички вестници.

— Вземете. И повече не искам да имам нищо общо с вас, нито да нося отговорност за постъпките ви.

До купчинката мидени черупки се появи полусгънат чек. Карвальо облиза пръстите си, сетне ги избърса и взе чека с най-голяма предпазливост.

— Двеста и петдесет хиляди песети. Не е зле.

— Това е много повече, отколкото печелите за цяла година.

— Баща ми се пенсионира с осем хиляди песети на месец, след шейсет и пет или седемдесет години работа, тъй като още от петгодишен беше тръгнал да пасе кравите. Ако бях продължил кариерата си на преподавател по социология на литературата, сега щях да печеля около трийсет хиляди песети на месец. Петнайсет по трийсет хиляди — четиристотин и петдесет хиляди песети годишно. Видяхте ли? Сметката ви е била неточна. Въпреки всичко не е зле.

— Госпожо, имате ли нужда от помощ?

Отново дългокосият полицаи, а до него още един пазител на закона, предрешен като специалист по перуанската аграрна реформа.

— Вие пътувате под ескорта на Шести флот, госпожо Жаума.

— Престанете с тези глупости. Прекалено търпеливи сме с вас.

— Не ми досаждаше. Дойдох по собствено желание и вече бяхме свършили.

— Не забравяйте да уведомите вашия съдружник и защитник. Скоро ще го пипна.

— Няма да пипнете никого. И се дръжте прилично, че ще ви арестуваме.

Конча Ихар се отдалечи, потропвайки с токчета. Двамата полицаи се поколебаха и накрая се облакътиха на бара, без да изпускат Карвальо от очи. Детективът се изправи и се загледа в неспокойното оловно море. Ръмеше. Морето сякаш негодуваше срещу плахите капки, падащи от небесата. Няколко пъти пое дълбоко въздух, за да прогони

от душата си зловонния дъх на тревогата. Усещаше близо до сърцето ободряващото присъствие на един чек, който не можеше да възмезди страха от смъртта, но щеше да увеличи текущата сметка, която Карвальо пазеше за стари години. Ако станеше един от онези старци, дете се изпускат в леглото, банкнотите по хиляда биха били чудесен абсорбиращ дюшек.

„Май пак сте се напишкали, господин Карвальо.“

Или пък:

„Гаден старец! Пак си се напикал!“

Коя от двете реплики щеше да прозвучи — това зависеше от сумата на спестяванията, акуратно погребани под сивата плоча на спестовната книжка.

— Никакви банки, Пепе, никакви банки. Банките фалират и поглъщат парите ти. Спестовните каси са по-сигурни.

— Да, тате, но дават по-малък лихвен процент.

— Но са по-сигурни.

Или можеше да купи земя и да я препродаде, когато се пенсионира. Макар че по това време, ако демокрацията продължи да напредва, вероятно ще бъде по-трудно да се спекулира със земята. Ами ако е дошъл социализмът? Тогава ще има чистички и ефикасни приюти. Ще му закачат пластмасова торбичка и ако се изпусне, докато спи, урината ще отиде в общия колектор за пречистване на урина, която след това ще послужи като чиста вода за общо ползване. Център по геронтология „Антонио Гутиерес Диас“. Ще изгарят тленните останки в крематориума „Пере Портабеля“ и после ще разпръскват лекия пращец из Гората на Вечната материя „Фридрих Енгелс“. „Най-тъпото ще е да ме убият точно сега, в разгара на общинските избори. Хем няма достатъчно места на гробищата, хем ще ме съпроводят само подсмърчащите Чаро и Бискутер. А какво ли ще стане с Бискутер?“ Ще трябва да го подготви. Най-добре ще е да започне работа в някой ресторант, има данни за добър готвач. Но какъвто си беше кльощав, грозноват и недоразвит, Бискутер предизвикваше отвращение или съжаление, а расизмът не се отнася единствено до цвета на кожата, а и до ръста, големината на носа, вида на косите, погледа. Ще трябва да направи завещание, та в случай на внезапна смърт спестяванията и къщата във Валвидрера да останат на Чаро и Бискутер. Избата ще завещава на Бромуро, за да се самоубие, напоявайки черния си дроб с

отбрани вина. След няколко часа заплахата, която пренасяше Конча Ихар, щеше да предизвика реакция. Карвальо реши да я изчака въоръжен. Излезе с твърди стъпки от ресторанта щом чу сигналната сирена на корабчето. Двамата полицаи се качиха след него на борда. Седнаха така че да го виждат. Не разговаряха помежду си. Оглеждаха хората, сякаш ги класифицираха на действащи и потенциални престъпници. Стъпи на сушата и тръгна пеш към клона на Спестовната каса, за да внесе чека.

— Извинете, не си нося книжката. Бих искал да внесе сумата на две други лица. Те ще дойдат да се подпишат после.

— Попълнете тая бланка.

Трябваше да напише пълните имена на Чаро и Бискутер. Как ли се казваха? Не знаеше нито името на Чаро, нито на Бискутер. Чиновникът не беше от тия, които приемат галени имена или прякори. Спестовна книжка на името на Хосе Карвальо Лариос, Чаро и Бискутер би била повод за съвещание поне на управителния съвет на Обединените спестовни каси. По дяволите! Тръгна към кантората, за да попита за пълните имена и да вземе пистолета. Седна на въртящия се стол. Бискутер чистеше бакла и вдигна укорително очи, когато видя Карвальо да оглежда механизма на пистолета „Стар“.

— Винаги ли носите пистолета със себе си?

— В тая страна човек трябва да ходи въоръжен.

Бяха съблекли саката си и се изкачваха по пътеката към върха на хълма, откъдето се виждаше Долината на смъртта. Жаума твърдеше, че не е любител на пейзажите, но мястото наистина е внушително. Карвальо идваше за трети път на платото от червена пръст, откъдето на един хвърлей се откриваха бледовиолетовите възвишения на Забриски Пойнт. Планини за самоубийци, устремени насам откъдето връщане няма — към мястото на пълната забрава, където се чувстваш единствена жива частица в пустинния свят, освободена докрай от страха, че ще посегнат на тялото и душала ти. Жълти, черни, сини, зелени, червени потоци браздяха дъното на обвеаната от ветровете долина, над която се спускаха първите сенки на нощта.

— Ако не побързаме, няма да успеем да си направим снимки на Забриски Пойнт и ще пристигнем много късна в Лас Вегас.

— Аз искам да видя шоуспектакъла на Ан Маргрет. Това е първият ѝ гастрол след катастрофата и пластичната операция.

Дитер искаше да прави снимки, а Жаума — да види отблизо един от своите еротични символи. Забързаха към бораксовите хълмове на Забриски Пойнт. Камерата на Ромберг успя да заснеме Карвальо как крачи към пурпурночервения от залязващото слънце хоризонт.

— За вас екскурзията свърши. Дойдохте само за да видите отново тези планини от талк.

— Да.

— Не ви ли блазни животът в Лас Вегас?

— Нямам нищо против него, ала исках да видя това тук.

Дитер отхвърли предложението на Жаума да го смени на волана. Може би се страхуваше — сам Жаума бе признал, че не умее да кара коли с автоматично превключване на скоростите — или пък ненавиждаше пасивната роля на пътник. Над пустинята бе притъмняло, но все още се открояваха пробягващите покрай тях сухи храсти, обезцветените и изоставени дървени постройки, далечните очертания на пътя към някакъв индиански резерват, който Жаума отказа да посети.

— Искам да видя Ан Маргрет и да поиграя. Утре ще трябва да навестим магазините и да видим какво купуват хората. С Дитер сме дошли и по работа, а в Лас Вегас животът започва след залез. Какво ще правите утре?

— Ще се върна в Сан Франциско.

— Дотук и обратно, така ли?

— Харесвам Долината на смъртта.

— Бях я виждал само от самолета и във филма на Дисней „Живата пустиня“.

— Ако ви останат няколко дни, наемете едно самолетче и прелетете над каньоните. Особено по Колорадо. В едно странично ждрело има образувания, подобни на гора от мъжки полови органи от пръст, плод на ерозията. Много стимулиращо зрелище.

Жаума обеща да направи екскурзията, макар и само за да види гората от мъжки полови органи.

— Ще коленича там и ще се помоля и моят да бъде голям и вечен като тях.

Лас Вегас се появи внезапно като светец мираж на сред пустинята. Дитер натисна педала на газта. В сефардските очи на Жаума отблясъците на приближаващите се светлини се смесваха с разгарящия се в него огън от предвкушаните наслади. Сякаш навлизаха в някакво електрическо многоцветно слънце, чието единствено предназначение е да раздава обещания за щастие. Лас Вегас отново ги смая, въпреки че и тримата бяха постоянни посетители — Карвальо, защото преподаваше в близката до града школа на ЦРУ, а Дитер и Жаума, защото ръководеха производства, свързани с този приказен свят.

Жаума беше запазил места в „Сандс“. Дадоха им отделни бунгала граничещи с пясъците на пустинята и обкръжени от героично поддържани пищни градини, които младите служители на хотела кръстосваха с камионетки.

— Преоблечете се бързо, Карвальо. Спектакълът е в „Цезар“, а първо искам да вечерям.

Пушени колбаси с мозелско вино. За десерт — пресни тайландски плодове. Съвършен по вкус и градус калвадос. Поглед, вперен в облечените като със завеси дами и в надменните господа, докарани както обикновено със зелени карирани костюми, тип „Уелски принц“, жълти обувки, червени ризи и верижки от масивно злато вместо вратовръзки. Келнерките бяха предрешени като Клеопатра в момента на агонията, когато змията впива зъби в шията ѝ — стига одеждите на Клеопатра да са били толкова къси, че да даряват римските нашественици с гледката на нейния задник.

— Пак ли носите пистолет под мишницата?

— Той е нещо като придатък.

Шоуспектакълът на Ан Маргрет беше открит с бразилските мелодии на Сержио Мендес — професионално съвършенство, съответстващо на вкуса на публиката, съставена от богаташи, авантюристи и младоженци. Всички бяха във вечерно облекло, а костюмите с английска кройка, роклите закупени в Париж или във филиали на Ню Йорк и Лос Анжелос, отговаряха на неподражаемия вкус „decontracte“^[1] на американците. Всъщност главното в случая беше начинът, по който дрехите стояха на тия тела, привикнали към културата и движенията на каубои или фермерки, преселници, отправени се към Запада, Изтока, Севера, Юга, Тихия океан, Средиземно море и Северния ледовит океан. Ан Маргрет се появи — беше дребна, но прекрасно сложена, а след пластичната операция лицето ѝ бе придобило лукаво кукленско изражение. Гласът ѝ беше детински, но го владееше добре. Танцуваше страхотно, както няколко пъти повтори Жаума. Маргрет вдигна публиката на крака, когато съобщи, че на една от масите в безкрайната декорирана в египетски стил зала седи самият Елвис Пресли. Бившият млад рокер, подражавайки на самия себе си отпреди десет-петнайсет години, се надигна, приветстван от възторжените писъци на почти четирийсетгодишни жени, открили явлението оргазъм преди десет-петнайсет години под звуците на рока. Всички бяха станали и търсеха с очи острова, където идолът излагаше на показ внушителните си телеса, пристегнати в младежко одеяние. След като поздрави присъстващите, той се оттегли, обкръжен от телохранители, които разблъскваха безцеремонно дамите, впуснали се да искат автограф или да докоснат бившия кумир. Излизането на Пресли успокои духовете, отново се възцари полумрак и спектакълът продължи. Жаума пожела да се приближи до сцената, за да огледа отблизо шевовете по лицето на Маргрет. Върна се зашеметен.

— Тя е съвършена! Тя е съвършена!

Тръгнаха към изхода, преди тълпата да се разпръсне, за да заемат място край игралните маси. Игралните автомати приличаха на работи в електронно вечерно облекло, докато от зеленото сукно на стотиците маси се излъчваше порочността на отминали времена, умножена от демона на благоденствието. Дитер хлътна из коридорите между

автоматите. Жаума завзе един стол до масата, където се разиграваше бакара. Карвальо огледа подиума с форма на древен египетски кораб, върху който свиреше оркестър от римляни от първи век преди новата ера. Яките полицаи обаче, които пазеха касата, бяха от този век, в един от цветовете на представителите на властта: сиво, каки, бежово, кафяво. Тези бяха в кафеникаво с висящи на бедрата огромни патлаци в кобури от бяла кожа. Карвальо прежали пет половиндоларови монети на игралните автомати и после се подготви да скучае дълго, като видя заслепението, с което Жаума следеше ходовете и губеше. Дитер беше предприел мъченическа обиколка — изреждаше игралните автомати един след друг с методичната акуратност на немски механик, дошъл да провери как работят. Карвальо си поигра известно време с погледа на младата пълничка еврейка, заобиколена от цял клан зяпачи, които наблюдаваха с ирония игралната маса. Използва едно краткотрайно разсейване на клана, за да я попита дали няма да си опита късмета.

— Моята религия ми забранява да играя.

Каза го с овлажнели устни, но на Карвальо му се стори, че гласът ѝ излиза от двете едри кълба, които надничаха от деколтето на розовата тюлена рокля. Целият клан беше настанен в „Холидей Ин“ и Карвальо ѝ предложи да я придружи, за да ѝ покаже „Сандс“.

— Това е хотелът на Синатра.

Мургавата красавица погледна към своите роднини. Застаналият в центъра на групата мъж с черна къдрава коса и едри груби черти ги наблюдаваше.

— Не мога. Вече си тръгнахме.

— От Сан Франциско ли сте?

— Не, от Овосо, трудно ще го намерите на картата. Дойдохме да отпразнуваме златната сватба на свекъра и свекърва ми.

— Жалко, че не можете да дойдете в „Сандс“. От моята стая се вижда Сахарската пустиня.

Тя се върна при племето си с грейнало от огромно задоволство лице и увисна на ръката на снажния евреин, като че ли се завръщаше от пътешествие в Синайската пустиня. На Дитер му оставаха още двеста и тринайсет игрални автомата. Жаума дори не забеляза знаците, с които Карвальо се опитваше да привлече вниманието му от другия край на масата. В един момент той вдигна очи и срещна очите на Карвальо. Погледът му беше мътен, като на изпаднал в треска играч.

Гледаше Карвальо, сякаш не го познаваше, и отново вторачи очи в ръцете на крупнето. Карвальо му махна колебливо. На входа отново се обърна, за да погледне за последен път Жаума, опрял брадичка на облакътените си на масата ръце.

[1] Свободен, небрежен (фр.). — Б.пр. ↑

Бискутер беше приключил с чистенето на баклата и му предложи шепа от най-крехките шушулки. Карвальо ги сдъвка и устата му се изпълни с гъст приятно горчив сок. В този момент иззвъня телефонът. Възпря нетърпеливия Бискутер, изчака телефонът да иззвъни няколко пъти и вдигна слушалката внимателно и боязливо, сякаш свързваше или обезвреждаше бомба със закъснител.

— Ти ли си Карвальо?

— А ти кой си?

— Слушай, тук сме с годеницата ти и я караме екстра. Но искаме да поговорим с теб. Ела кротичко, самичък и без играчки по джобовете. Чакаме те в нейното апартаментче. Ако закъснееш, ще се позабавляваме с мацката, а ние сме много придирчиви.

Слушалката щракна. Карвальо сложи пистолета в едно чекмедже и пъкна в джоба автоматична кама.

— Обади се след час в апартамента на Чаро и ако забележиш нещо странно, позвъни на Нунес и Биедма. Всичко ще им разкажеш, каквото и да се е случило.

— Ще дойда с вас, шефе.

— Ти ще останеш тук и ще се заключиш отвътре.

— Да се обадя ли на полицията, ако стане нужда?

— Ще я извикаш само ако ти откраднат баклата.

Стигна задъхан пред входа на къщата, където живееше Чаро. В асансьора се опита да успокои дишането си и когато пъкна ключа в бравата, бе уверен, че има вид на мъж, способен да овладее всякакво положение. На една педя от вратата го чакаше притежателят на гласа от телефона. „Бивш боксьор“, помисли Карвальо при вида на счупения нос, смален още повече от широката усмивка на олигофренското лице.

— Това се казва точност. Влизай с вдигнати ръце.

В дъното на коридора го чакаше друг, нисичък, с издути на коленете панталони и с толкова високи подплънки на сакото, че му стигаха до ушите. Боксьорът опипа откъм гърба му мишниците и претърси джобовете.

— Тоя нож за какво ти е? Да си режеш ноктите, а?

Дъхът на боксьора сгряваше тила му. Тласкан от него, той мина покрай дребното човече и се озова в хола. Чаро беше с разголени гърди, но с пола. Двама внушителни мъжаги я държаха за ръцете. Щом видя Карвальо, тя избухна в плач. Детективът понечи да се завърти на

един крак, ала точно тогава го ритнаха. Изгуби равновесие и се строполи по гръб. Боксьорът стъпи върху слабините му, а малкият го ритна в хълбока. Седна на пода и се опита да се предпази с ръце, но получи нови ритници. Прекараха кърпа през шията му и го дръпнаха назад, за да падне отново по гръб. Извъртя се ребром и със свити крака се прицели в коленете на този, който беше най-близо. Боксьорът се олюля и се вкопчи в дивана, за да не падне. Карвальо вече се беше изправил и замахна с юмрук към нисичкия. Дребосъкът отстъпи пред удара и отвори ножа, който бе взел от Карвальо. Чаро изпищя и когато Карвальо се обърна, видя, че с ръка стиска гърдите ѝ, сякаш се опитва да я задуши. Скочи по посока на момичето, но се блъсна в грамадата на съвзелия се бивш боксьор. Първото кроше го уцели в черния дроб, второто в гърдите, третото в слепоочието. Зашеметен, той залепи двете си ръце върху лицето на бившия боксьор и се засили с главата напред към устата му. Събори го и се озова на пода върху него. Едно ръчище сплеска носа му и взе да бутва главата му нагоре, сякаш се опитваше да я откъсне от тялото, докато другата ръка забиваше каменни юмруци в хълбока му. Впи палци в очите на падналия и на виковете му дотичаха другите трима, които заритаха Карвальо с пръхтене.

— Бягай, Чаро, бягай!

Но тя стоеше като парализирана, със свити юмруци и плачеше, а от устата ѝ течеше слюнка. Карвальо удряше слепешком, безчувствен под дъжда от юмруци и ритници. Повлякоха го за самото до радиатора. Двама възседнаха гърба му, а другите двама сграбчиха ръката му. Леденостудена белезница стегна китката му. Удариха го още няколко пъти и се отдръпнаха. Опита да се изправи, ала установи, че другата белезница е заключена около тръбата на радиатора. Неукротимият естетически инстинкт го накара да се изправи и той застана безсилен пред тях, като оглеждаше едно след друго лицата им на касapi и съдържаше риданието, което се зароди в стомаха му при вида на ужасените очи на Чаро и на покритите ѝ със синини гърди. Дръпна веригата на белезниците, за да провери дали случайно не са зле заключени. Всичко и всички бяха на недостижимо разстояние. Наведе глава, приседна на радиатора и опита да се окопоти. Усещаше болки по цялото си тяло. Навлажни с език горната устна и усети, че е напоен с кръв. Останалите разглеждаха драскотините си. Очите на бившия боксьор бяха зачервени и сълзяха.

— Одрал си ме като педераст. Гледай сега едно представление.

Бившият боксьор се обърна към Чаро и с два плесника я хвърли на пода. Сграбчи късата ѝ коса и я изправи, като с едната ръка стискаше гърдите ѝ, а с другата ѝ запушваше устата.

— Ако викаш, ще скопя тоя педераст, твойто гадже. Хей ти, скопи го!

Дребничкият се приближи до Карвальо с отворен нож. Чаро престана да пици и избухна в плач.

— Погледни я хубавичко, мръсно копеле, сводник. Не сме я оправили всичките само защото предпочитаме девствениците, а тая е по-голяма курва и от кокошките. Можем обаче да ѝ изгорим пиците с цигари. Всички сме пушачи. Или пък да ѝ обезобразим личицето с бучка захар.

Беше извадил бучка захар от джоба и взе да къса обвивката ѝ мудро, но нервно. Като я обели, посегна рязко към лицето на Чаро. Момичето отскочи панически назад като осъдено на смърт животинче, което не може да избяга. Карвальо плачеше мълчаливо, стиснал зъби.

— Няма да те одера, този път няма. От теб, копеле, зависи дали да се върнем пак и да я наредим здравата. Проститутка с покрито с рани тяло и парче хляб не може да спечели. А знаем и номера с киселината. Но към него прибягваме само в краен случай, а ти ми се виждаш съобразителен, мръсен педераст, гадно копеле. Ще ти дойде акълът. Да си вървим.

Другите трима се отправиха към вратата. Оттам се обърнаха, за да видят края на представлението. Бившият боксьор застана разкراчен пред Карвальо.

— Виж какво ми направи очите, копеле такова. Защо не повториш, а?

Едно, две, три... крошетата събориха детектива на колене, но със свободната ръка успя да прикрие зъбите си от удара с коляно.

Другият изглеждаше доволен. Показа един плик на Карвальо и после го хвърли върху дивана.

— Прочети го внимателно и се постарай да следваш инструкциите. Ако не, ще се върнем и днешната порция ще ви се стори като аперитив.

Отключи белезниците на Карвальо и отиде заднишком при останалите. Стъпките се отдалечиха. Вратата се отвори и се затвори.

Тихото хълцане на Чаро беше единственият шум, който се чуваше. Избягваха да се гледат. Карвальо стоеше на колене. Чаро беше седнала в един фотьойл, с отпуснати в скута ръце, със зачервени и влажни страни, с насинени гърди и тялото ѝ изглеждаше смалено под тежестта на невидимо презрение.

С чувство на човек, преживял края на света, Карвальо се обади на Бискутер и го помоли да дойде час по-скоро с голямо шише линимент. Още не беше проговорил на Чаро. Момичето продължаваше да хълца унесено. Когато Карвальо сложи ръка върху главата ѝ, плачът стана пронизителен и отприщи всичко, което беше останало в нея, сякаш бе преодолял последните прегради. Карвальо погали зачервените ѝ страни и разгледа със страх хематомите на гърдите. Отиде в банята, пъкна глава под крана и едва съдържа спонтанните викове, които като че ли се раждаха от всички точки на тялото. Намокри една хавлия и се върна в хола. Уви главата на Чаро с влажна кърпа и я прегърна, усещайки живата топлина под хавлията. Като я махна, лицето се бе отпуснало и върху него се бяха очертали следи от ударите. Допря внимателно кърпата върху гърдите на момичето и скръсти ръцете му отгоре, за да задържи облекчаващия хлад върху наранената гръд. Разкърши се енергично и притисна ръце към ребрата си. Сви крака въпреки острите иглички, които усети в мускулите. Нямахше нищо счупено и се зарадва. Учуди се, че още не е загубил способността да изпитва радост. Чаро бе наметнала хавлията като шал и оправяше косата с ръце. Явно усещаше болка, защото си пипаше главата внимателно, като съдържаше възклицанията от болка и ги заместваше с гримаси. Карвальо напълни чаша леденостудена вода, потърси аспири в малката аптечка, върна се при Чаро и я накара да изпие две таблетки.

— Само това ли ти направиха? — попита той, като посочи лицето и гърдите ѝ. Момичето кимна утвърдително, сетне огледа видимите следи от удари по Карвальо и затвори очи. Той се сети, че не се беше огледал, и се върна при умивалника. Другият му Аз беше страховит. Горната устна представляваше някаква разкъсана и отекла маса. На дясната буза имаше два разреза, на слепоочията — хематоми, кърваво петно и съсиреци в средата на одраното чело, а от някаква скрита точка в джунглата на косата към слепоочието течеше полусъсирена кръв. Повдигна ризата. От двете страни на ребрата се бе оформило по едно тъмноораво петно. Свали панталона. Тестисите му бяха подути като черни топки за тенис. Събу се, напълни бидето със студена вода и седна. Някой почука на вратата. Чаро извика да не отваря. Сложи една малка хавлия като влажна превръзка около бедрата си, вдигна панталона, отиде в кухнята, взе една голяма ножица и

тръгна към вратата. Шпионката му откри лицето на Бискутер, превърнато в чудовищно жълто яйце.

— Божичко, шефе, божичко!

Бискутер подскачаше нервно около Карвальо, като оглеждаше нанесените му опустошения. Детективът пое шишето с линимент. Влязоха в хола. Карвальо махна кърпата от рамената на Чаро. Бискутер се изчерви и отклони поглед. Карвальо изля от течността в шепите си и разтърка леко гърдите на момичето. Замени влажната кърпа със суха и се върна в банята, за да намаже на свой ред цялото си тяло. Когато се отпусна в другия фотьойл, вече се чувстваше по-добре. Чаро беше облякла копринен пеньоар и седеше поуспокоена. Бискутер ги гледаше и искаше да каже нещо, но не се сещаше какво.

— Сложи табела „Затворено поради отпуск“ и ела с мен във Валвидрера. Ти също, Бискутер.

— Ако имате нужда от мен, нямам нищо против, шефе. Ако ли не, ще остана на предната линия, пък да видим дали ще посмеят да припарят в бюрото.

— Много добре, Москардо^[1], но аз искам да дойдеш във Валвидрера. Иди да докараш колата ми от паркинга и я паркирай долу до самата врата. Не искам да плаша хората с това лице.

— Сложил съм баклата на огъня. Какво да правя?

— Вземи тенджерата и я донеси. Ще я сготвим във Валвидрера.

— Както наредите, шефе.

Бискутер излезе с „бръм, бръм, бръм“ на уста и Чаро не можа да съдържи смеха си. Карвальо вдигна затворения плик и го пхна в джоба на панталона. Хем му се искаше да го отвори, хем не му се искаше. Чаро проследи движението на плика. Очите ѝ отново се изпълниха със страх. Спогледаха се. Тя с желание да пита, той — с нежелание да отговаря. Карвальо се качи на терасата, където Чаро излагаше на слънце наемното си тяло, на върха на модерна сграда, построена на едно празно място в стария полуразрушен квартал. Облегна се на парапета и зачака идването на Бискутер. Чаро слагаше нещата си в една ръчна чанта. Угаси светлината във вестибюла. Затвори вратата и когато се обърна, Карвальо видя, че си е сложила тъмните очила. Бискутер им отвори вратите като шофьор от някой филм. Трябваше да излязат на Рамблас, да се спуснат до Паралело, после по улица Урхел и да поемат по нагорницето към високата част на града, докато стигнат

до склоновете на Тибидабо. Схватките по Рамблас бяха започнали. Полицайте с пластмасови шлемове гонеха демонстрантите към страничните улици. Преследваха с настървение едни или други според логиката, породена понякога единствено от антипатията към бягащите гърбове. Един от бегълците се блъсна в муцуната на спрялата заради задръстването кола на Карвальо и със скоростта на светлината една черна и дълга палка разтърси гърба му със свистящи удари, като че ли въздухът предварително се жалеше, че ще бъде разкъсан от гнева на каучука. Под предпазния пластмасов шлем се виждаше лицето на полицаия със затворени очи и стиснати зъби. Разярен от клаксоните, той се извърна и започна да удря близкостоящите коли, пъхайки палката в полуотворените прозорци. Двама-трима негови колеги го последваха и заудряха безразборно автомобилите, а когато задръстването намалее и колите взеха да се изнизват, ударите попадаха по багажниците като върху задници на бягащи животни. Бискутер караше с наведена глава, а върхът на носа му се беше почти заврял във волана. Уплашена от изстъпленията навън, Чаро непрекъснато затваряше очи и се притискаше към Карвальо.

— Да се махаме от тая скапана страна, Пепиньо! Да се махаме, моля ти се!

Плака почти през целия път. Изкачиха стълбите на вилата все още прегърнати. Бискутер ги следваше с чантата на Чаро в една ръка и с порцелановата, омотана с връв тенджерата в другата. Щом влязоха, Чаро се отпусна в едно кресло. Карвальо започна ритуала по запалване на камината, използвайки за случая „Анатомия на реализма“ от Алфонсо Састре^[2] вместо подпалки. Бискутер разплете мрежата от връв, за да провери състоянието на задушената бакла.

— Сложих и джоджен, шефе. Купих едно пликче от аптеката. Сух е, но придава добър вкус.

Отиде в кухнята и подсвирна.

— Ето това се казва да готвиш при добри условия. Ех, ако имах такива уреди в кантората!

Миризмата на яденето отпусна лицата. Дори Чаро наостри нос и макар впоследствие да заяви, че не е гладна, а Бискутер и Пепе били двама диваци, които мислели само за ядене, че от баклата се пълнеело, пък тя не искала да стане като кит, няколко минути по-късно вече

вдигаше капака на тенджерата, душеше с възхищение и за малко не накара Бискутер да припадне, казвайки му:

— Вече готвиш почти като Пепиньо.

Карвальо извади плика от джоба си. Най-напред го сложи на поставката над камината. После го обхванаха опасения, че ако го види, Чаро отново ще се уплаши и разстрои. Пъхна го в едно чекмедже на бюфета и почна да слага масата.

[1] Москардо, Хосе (1878–1956) испански генерал, героичен защитник на Толедската крепост през 1936 г. — Б.пр. ↑

[2] Састре, Алфонсо (роден в 1926 г.) — испански драматург. — Б.пр. ↑

Стаята вонеше на камфор. Останалата част от къщата миришеше на задушена бакла. Хематомите върху голата гръд на Чаро образуваха причудливи цветя на злото. Карвальо не я събуди. Отмести мръсните съдове, седна в свободния ъгъл на дивана, където спеше Бискутер, и взе да пише върху лист хартия, като подбираше внимателно думите. Сложи писмото в плика, който му бяха предали убийците. Облече самото си, пъкна писмото в единия джоб, а в другия бележката, която му бе дал наемният убиец. Взе да разтърсва Бискутер за рамото, докато го събуди.

— Ще отсъствам през целия ден. Не пускай Чаро да излиза.

— Ей сегичка ставам, шефе, че тая къща има нужда от голямо чистене.

— Къщата си е добре и така. Внимавай и не пускай никъде Чаро.

Очите на сънливото човече бяха зачервени. Карвальо опипа пистолета в дъното на джоба. Бискутер проследи жеста му и, изглежда, напълно се събуди.

— Този път няма да ви оставя да излезете сам.

— Този път си нося пропуск.

Слънцето едва се беше показало. Нощният хлад изтръгваше утринни ухания от всичко наоколо: от земята, от боровата гора, от чакъла, който скриптеше под стъпките на Карвальо. Слезе в града по самотното шосе; самотни бяха и градските теснини. Команчите спяха в бърлогите си или започваха да правят гаргара в баните. Светофарите кротко отстъпваха пред неговата припряност. Пристигна пред къщата на Нунес, когато портиерът отваряше входната врата. Пусна плика в пощенската кутия и веднага излезе, без да даде възможност на човека да задава въпроси. Попипа другия джоб, за да се увери, че носи бележката на наемния убиец, и я сложи на съседната седалка, за да може да вижда начертания на нея маршрут:

Имам удоволствието да ви поканя в моето имение в Палаусатор (Херона), за да си поговорим. Чакам ви в събота за обяд и бих бил особено щастлив, ако приемете поканата ми. В Ла Бисбал и в Пале можете да питате за пътя към дома ми, но за да стигнете възможно най-лесно, ви прилагам план.

Подпис: Аржеми.

Автомагистралата изглеждаше построена само за него. Погълна километрите, подтикван от самотата и мекия утринен хлад. Като мина над река Тордера, си спомни за миг Дитер Ромберг, убит за чест и слава на световното равновесие. Излезе през отклонението за Херона-север и пое по шосето към Паламос. Животът започваше да се събужда. Тракторите шетаха из полята. Една камионетка прибираше ежедневната си реколта от премазани кучета. Групи деца изминаваха в индийска нишка километрите, които деляха чифлиците от селското училище.

— Камионите събират ежедневната реколта от премазани деца и кучетата вървят в индийска нишка към училището.

Изрече го на висок глас и после запя с цяло гърла романса от „Момичето от лозовата горичка“^[1]:

*Ти си жената, що аз най-много любя,
на теб аз дарих сърцето си.*

После захвана „Вярна сабя победителка“ от „Севилският гост“, а гласът му пресекна, когато поде хотата от „Тръстът на тенорите“^[2]:

*Обичам те, както майка се обича,
както годеница се люби,
както парите се обичат.
Обичам тееее.*

В Ла Бисбал му казаха, че в тоя час може да закуси нещо солидно единствено в „Ла Маркета“. Малък ресторант с няколко застлани с мушама маси, една жена в кухнята и цилиндроподобен гигант, който му предлагаше какво биха могли да му претоплят по това време: пълнено с малки рачета пиле, морски раци с охлюви, свински крачета, печено яренце, пълнени калмари, печени охлюви със сос винегрет или

само подлучени, пуйка с гъби, готвено телешко, боб с наденица на тиган, няколко вида колбаси собствено производство, наденица, свински бут, свински котлети, бифтеци... Мъжагата продължаваше да изрежда, уверен в съкрушителния ефект на дългия списък. Карвальо поръча морски раци с охлюви.

— Охлювите са повече от раците. Раците са само за вкус.

— Ясно. След това искам боб с наденица на тиган, донесете ми и малко подлучен сос.

Филии хляб с мирис на жито. Гъсто черно вино от онези, които през зимата зачервяват ушите.

— Откъде се снабдявате с това вино?

— Правим си го ние. Имаме лозе на другия бряг на реката.

— Ще ми продадете ли няколко бутилки?

— Не знам кога ще мога да ви ги приготвя. Сега имам много работа.

— Ще се обадите в дома на Аржеми, в Палаусатор, ще питате за мен, Пепе Карвальо, и ще ми кажете дали на връщане мога да мина да взема трийсет-четирийсет бутилки.

Ханджията му поднесе крем пита с борови семена, наречена „рус“, и една голяма бутилка „гранача“^[3], от която Карвальо си наля три пъти. Излезе от „Ла Маркета“ с увереността, че светът е добре устроен, ала преди това подчерта пред собственика, че най-удобният час за обаждане у Аржеми е между дванайсет и половина и един. Поразходи се из Ла Бисбал, надникна в магазинчетата за керамика и поръча едно керамично пано, изобразяващо розата на местните ветрове: Гаргал, Трамонтана, Гарби... Отново помоли да се обадят непременно в дома на Аржеми между дванайсет и половина и един на обяд, защото тогава щял да знае дали му трябва едно или две пана. Влезе в магазина на един антиквар и поръча дъбова ракла.

— За подарък е. Не помня точно адреса, на който трябва да я пратя. Бихте ли ми позвънили в дома на Аржеми в Палаусатор...

— Знам го. Имението на господин Аржеми е пълно с мебели, купени от този магазин.

— Обадете се към един. Или по-добре малко по-рано и попитайте за мен. Пепе Карвальо. Тогава ще знам точния адрес.

— Не се безпокойте.

В един рибарски магазин, препоръчан от собственика на „Ла Маркета“, купи близо два килограмова раскаса^[4], килограм малки сепии и още килограм риба за супа. Помоли да му ги запазят в хладилника и да се обадят у Аржеми половин час преди да затворят, да попитат за него и да му напомнят, че трябва да мине да си прибере рибата.

— Толкова съм разсеян, че нищо чудно да си тръгна за Барселона, без да я взема.

— Моля ви, не се безпокойте.

И той като Малечко Палечко пускаше трошички хляб, за да запомни пътя, който води до дома на великана човекоядец. Качи се в колата и се отправи към Палаусатор, като спря в Ператаляда, за да научи някои подробности за имението на Аржеми. На няколко пъти спомена името си на различни хора и се поинтересува от репутацията на Аржеми в района и от описанието на имението. Можеше да отиде направо по шосето, което стигаше до оризищата на Пале, или да заобиколи откъм Сант Жулия де Боада. Карвальо опита и двата маршрута. Изкачи се на последния етаж на една изоставена свещеническа къща, за да добие общо впечатление за имението, чиято основна сграда бе солидната къща върху зелен хълм с полегати склонове. Един мотоциклет се носеше с рев по пътищата, водещи към гората, собственост на Аржеми. Суетнята около къщата и димът, който излизаше от голяма скара, издаваха приготовления за обяд на открито. Карвальо реши, че моментът е дошъл.

[1] Известна испанска оперета. — Б.пр. ↑

[2] Известна испанска оперета. — Б.пр. ↑

[3] Вино от специален сорт едро черно грозде със същото име. — Б.пр. ↑

[4] Вид морска риба. — Б.пр. ↑

До оградата го посрещна един горски пазач. Беше стар андалусец. Обади се по вътрешния телефон, скрит в една от кубическите колони на железния портал. Когато вратата се отвори, пред Карвальо се ширна безкрайна ливада, възлизаща полека към къщата. Луксозна поляна, която за няколко години сигурно беше пораснала, колкото обикновена поляна би пораснала за трийсет. Влизането му сякаш послужи за сигнал — хиляди струйки вода бликнаха нагоре и изплетоха мрежа от блясъци и свежест, замъглявайки с воден прах хоризонта. Инсталацията оросяваше над половин хектар ливада — водна феерия, достигаща естетически висоти. Един прислужник с луксозен вид теглеше две афгански хрътки, които не спираха да лаят по мизерната кола на детектива. Пътеката се отклоняваше от ливадата към покрита с чакъл площадка, с островчета от магнолии, акации и огради от лаврови храсти и олеандри. Стените на имението бяха стратегически скрити под пълзящите глицинии, бугенвиллии и дива лоза. Растителната мрежа заобикаляше добросъвестно прозорците в строг романски стил, които антикварите бяха взели от древните пиренейски църкви, изоставени от свещениците на прилепите и на същите тези антиквари. Романски вътрешен двор обграждаше скарата от ковано желязо и едри достолепни камъни. Около нея се суетяха две жени и един мъж, които приготвяха жарта за великолепна и по всяка вероятност внушителна порция скара. Под наскоро изчуканата каменна арка го очакваше Аржеми в къс копринен халат и дълга хаванска пура в ръка. Беше застанал в центъра на вратата, така че най-горният камък, където бе изписана годината на построяване, стоеше като балдахин над добре подстриганата му сива коса.

— Карвальо, да знаете как се радвам да ви видя.

— Ехо, татенце!

Викът дойде от амазонката с мотоциклета, докато профучаваше като мълния покрай вратата на къщата. Карвальо успя да види едно дълго и светло тяло, увито в кожа, с усмивка като на реклама за паста за зъби.

— Това е дъщеря ми. Вкъщи я наричаме Солитуд, в чест на големия романист Виктор Катала.

— Дъщеря, която има майка и баща?

— Така мисля.

— Да не сте я заченали заедно с някой рекламен агент? Напомня ми една реклама, която беше на мода в Сан Франциско, когато се запознах с Жаума. Русо момиче, безспорен американски тип, гледа минувача от един крайпътен плакат и му казва: „Everybody need milk“. Тоест: „Всички имат нужда от мляко“.

Аржеми се разсмя, докато прегъваше ниската си пълна фигура, за да покани Карвальо да влезе. Във вестибюла, разположен на около половин километър площ, бе събрано най-доброто от най-добрите антикварни магазини на Общия пазар. Оттам преминаха в хол, проснат под ансамбъл от каталонски сводове, които също имаха вид на победители в конкурс за най-голямото и най-добре запазено в това отношение. Холът се състоеше от три части, отделени от три ориенталски килима: едната бе предназначена за гледане на телевизия, другата за четене и третата за разговори. Натам именно го поведе Аржеми. Отпуснаха се на хищните дивани, които ги погълнаха шумно и меко като подвижни пясъци.

— Тук е душата на къщата, Карвальо. Ако този дом можеше да говори! Било е имение на най-големите богаташи в тоя край. По време на първата Карлистка война се разорили и най-големият син заминал за Куба, където забогатял. Върнал се, купил отново къщата и извършил първите подобрения. След Гражданската война семейството отново претърпяло финансов крах. Тогава я купил моят тъст и започнал ремонтите, които са я превърнали в това чудо. Аз направих останалото. Тук са вложени десет години труд и цялото ми въображение, отдадено на мечтата да притежавам къща, която да отговаря на културата и желанието ми да живея добре. После ще ви покажа избата, покрития басейн, миниголфа в източната част и великолепната оградена гора, пълна с коркови дъбове, където аз самият развъдих елени и катерички — любимите ми животни. Знаете ли кое най-много ми харесва в гората? Гъбите, които никнат в края на август. Тук ги наричат „флотес де суро“. Не знам кастилското им название. Може и да няма такова. Кастилците не знаят почти нищо за гъбите. Впрочем нали ще обядваме заедно?

— Зависи какво ще ядем.

— Месо на скара. Местно производство. Телешкото от Херона е прочуто, но ви уверявам, че най-доброто в тая провинция са

агнешкото, надениците, прясната сланина, зайците. Отглеждам ги със същото, с което се хранят и горските им събратя.

— Вие, господин Аржеми, ядете всякакъв вид животни. Телета, зайци, прасета, агънца, германци и дори някои от приятелите си.

— Виждам, че искате да говорим по същество. Още ви боли от понесените удари. Повярвайте ми, бях разтревожен от мисълта, че моите хора са попрекалили. Лицето ви е доста представително.

Луксозният прислужник влезе и попита за Карвальо.

— Търси ви господин Савалс от Ла Бисбал.

След снизходителното „моля“ на Аржеми Карвальо взе телефона и подчерта пред собственика на „Ла Маркета“ часа в момента, мястото, където се намира, и че към четири следобед ще мине да вземе бутилките.

— Както виждам, работата с тия бутилки е била наложителна.

Аржеми изрече думите навъсено, но с разтеглено от усмивка мускулесто лице.

— Така. Това вчера беше предупреждение. Вие прекалихте. Разбрах, че заплахата ви към Конча е чисто самохвалство, но за всеки случай реших да пипам здраво.

— Когато заплаших Конча, все още се колебаех между вас и Фонтаниляс.

— Абсурдно колебание, което не прави чест на професионализма ви, Карвальо. Фонтаниляс е бъдещ депутат в правителството, без големи амбиции и качества. Трябваше веднага да се усъмните в мен. Когато излезете от тази къща, ще бъдете в смъртна опасност.

Отново влезе прислужникът.

— Този път ви търсят от „Тера и Фок“, пак от Ла Бисбал.

Карвальо каза почти същото както преди. Аржеми беше потънал още повече в креслото. Очите му святкаха.

— Тази застраховка ви е излязла доста скъпичка.

— Това не е всичко.

— О, колко сте забавен. Да продължим. Вие знаете, че официално всичко е наред. Жаума е намерил вече убиеца си. Ромберг изчезна, погубен от собствената си криза. Властите смятат, че вие сте прекалено старателен. Няма какво повече да вършите. Подозирам, че не сте моралист. Нали? Не. Вие не сте моралист. Така че ще ви дам онова, което искате — ще се уверите, че не сте сбъркали, и ще узнаете

малкото, което все още не сте научили. Като начало, аз не съм убил Жаума с ей тези космати ръце, които господ ми е дал. Не бих могъл, кълна ви се. Аз го обичах и все още го обичам. Безпокои ме например, и то съвсем сериозно, бъдещето на семейството му и току-що успях да намеря купувач на яхтата му. Да се продаде яхта, е трудна работа, особено сега, когато всички се страхуват от демократичната данъчна реформа, която ще засегне предимно излишния лукс. И ако трябва да бъда откровен, това ми се струва справедливо. Крайъгълният камък на една демократична и сплотяваща система е сериозната данъчна реформа. Та както ви казах, аз лично не съм убил Жаума, но наредих да бъде убит. Жаума беше превъзходен мениджър, но му липсваше глобално виждане на ролята на „Петни“. Аз бях доверената политическа фигура на компанията и някои решения и дейности минаваха през ръцете ми. Имам чудесно прикритие — връзката с промишлеността. Но моите функции са далеч по-сложни. Например „Петни“ са много разтревожени за политическото бъдеще на Испания. И то не заради евентуалните загуби, заради това, което би могло да означава една испанска бъркотия в контекста на световната политика и икономика. Логично е, че „Петни“ се стремят да оказват влияние върху испанската политика и ще поощряват всеки прогресивен ход на консерваторите. Но божиите пътища са неведоми. „Петни“ смятат, че само една силна демократична десница би могла да предотврати съблазънта от революционни размирици. Затова трябва да съществува постоянна заплаха от дестабилизация. Вие прекрасно ме разбирате. „Петни“ залагат на един демократичен изход, но финансират насието, защото, както се казва, страх лозе пази. Нека бъдем искрени, Карвальо. Франко ни даде голям урок. Играе ли камшикът, производството върви. Демокрацията, естествено, не може да използва такива методи, обаче се нуждае от един непрекъснат, мръсен терор, който да тласка хората в ръцете на чистите уравнилелни сили. „Петни“ започнаха колебливо да набират средства за тази цел. Когато умря Франко, колебливостта изчезна и Жаума и живописният му счетоводител откриха, че двеста милиона песети са се изпарили. „Петни“ дадоха толкова много обяснения, че Жаума започна да се съмнява още повече. Продължи да проучва и разкри, че моето предприятие бе послужило като прикритие за изтичането на парите от „Петни“ в неизвестна за него посока. Постами ми ребром въпроса.

Обвини ме в злоупотреба, като подозираше, че аз съм свързан с някой висш служител на централата, който прикрива моите злоупотреби. Обясних му как стоят нещата от игла до конец. Тогава стана нещо, което не очаквах. Жаума почувства зова на политическите си корени. Всичко се усложни още повече след атентатите на екстремистите в началото на годината: убийствата на младежи по улиците, покушенията срещу профсъюзни адвокати. Жаума започваше да изпада в депресия и аз си давах сметка за това. Накрая ми определи среща и ми постави ултиматум — трябвало публично да разкрия машинациите на „Петни“. Аз му нарисовах патетичната картина на онова, което го очаква. Икономически и социален крах, както и политически скандал, който няма да бъде изгоден никому. Насилието на екстремистите е добре дошло за центристите, защото покрай него те изглеждат по-малко зло дори за широки кръгове на левицата. За нея пък екстремистите са нещо като алиби — тя не може да разгроми центристите, защото празнината във властта ще бъде запълнена от дивите фашисти. За крайната десница това положение е още по-изгодно. Убиват от време на време, понатупват някого и така успяват да държат левицата на изходните ѝ позиции, като в същото време правят неограничена услуга на реформисткото правителство. Разбира се, аз се захванах с тази дейност след сериозни размисления, с големи колебания и противоречиви мисли. Но дори от прогресивна гледна точка постъпката ми беше оправдана. Жаума не пожела да ме разбере. Посъветвах се с „Петни“ и единственият изход беше да го убием. Вие объркахте нещата. Всъщност вие, Конча с глупашкото ѝ пуританство и Нунес, който както винаги няма какво да прави. По ваша вина се наложи да убием Ромберг, а после да хвърлим и много пари. Не можете да си представите колко струва да купиш убиец, готов да мине през съдебен процес, три-четири години затвор и всичките му последствия. Струва много пари. В замяна на това документите на Алеман ми излязоха евтино. И още по-евтино ще ми излезете вие, Карвальо. Почти гратис.

Сега следваше обаждането от рибарския магазин. Карвальо се съгласи, че Аржеми имаше право да се смее.

— Какви други гаранции потърсихте?

— Пълно обяснение на случилото се, предадени в ръцете на доверен човек.

— Също като в романите. Бихте могли да ме поразтревожите. Казах ви, че ще ми излезете почти гратис. Почти, като изключим обяда, на който ви каня с удоволствие. Бих искал да ви почерпя освен това с нещо наистина изключително.

Повика префърцунения си прислужник с едно златно звънче.

— Купих го във Виена. Франц Йозеф употребявал това звънче, когато искал да спи със Сиси. „Зън-зън“ и тя дотичвала като кученце. Моля, донесете ми бутилката за която ви говорих.

— А Ромберг? Как умря?

Аржеми изчака слугата да се оттегли.

— Безпредметно е да говорите пред прислугата. Плащам им толкова добре, че биха извършили убийство, ако им наредя. Ромберг ли? Умря, разбира се. Напразно го търсят. Случаят с Жаума ни послужи за урок и решихме да не оставяме никакви следи. Не знам подробности за смъртта му, но подозирам, че хората от специалните служби са доста диви. Не си играят на шикалки. Аз не ги познавам. Разполагам с мрежа от посредници. Например този Распал. Безсмислено е да го търсите. Той купи бара от тъщата на Мошеника, за да направи дискотека, и пази всичките документи на Алеман. Смята да ги подари на библиотеката на Висшата школа за мениджъри. Естествено, тези, които ме компрометираха, бяха унищожени. Но всичко останало съвпада.

Прислужникът донесе сребърен поднос, който беше като продължение на ръката му, образуващо съвършен прав ъгъл с нея. На подноса имаше прашна бутилка вино и две широки кристални чаши.

— Забележете. Това е „Нюи дьо Сен Жорж“ от шейсет и трета. Донесох десет каси от Франция точно преди година и производителят ме посъветва, че е най-добре да ги оставя да отлежат поне една година, преди да опитам виното. Двамата с вас заслужаваме да изпием първата бутилка.

Прислужникът я отвори. Аржеми веднага взе тапата и я помириса дълбоко със затворени очи. После я хвърли на Карвальо, който я хвана във въздуха.

— Помиришете, помиришете. Превъзходно вино.

Карвальо съжали, че го е помирисал, когато вече бе влязъл в играта.

— Кажете, нали е великолепно?

Виното изпълни прозрачните гърбуси на чашите и малкото вирче заискри в наситено червено, най-наситеното червено на света. Прислужникът подаде едната чаша на Аржеми, а другата на Карвальо. Поздрави с глава и се оттегли.

— Пийте, Карвальо. Това е истински шедьовър.

Погледите им се срещнаха. Между тях плуваше само сардоническата усмивка на Аржеми, която постепенно се стопи, докато Карвальо изливаше чашата си с вино върху килима. След това детективът стана, без да скрива болката, която все още се таеше в мускулите му. Обърна гръб на Аржеми и тръгна към вратата. Не се обърна, когато Аржеми каза със спокоен глас:

— Жаума не заслужаваше жертвата, която направихте. Хиляда деветстотин шейсет и шеста е велика година за бургундското вино.

Карвальо се качи в колата. Изчака мотоциклетът да го отмине, за да види още веднъж това светло, младо и дълго тяло, което се нуждаеше от мляко както всички. Потегли, премина през услужливо отворения от пазача портал и продължи машинално да кара по пътя, който излизаше на магистралата. Цялото му съзнание бе изпълнено от израза *самотата на мениджъра*. Няколко минути по-късно караше по обратния път за дома си, като си тананикаше тези три думи с мелодия, която никога преди не беше чувал и която никой никога нямаше да чуе.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.